DİN KARDEŞLERİME

YOL GÖSTERİCİ MESAJLAR

Abdulvahab Süleymanoğlu

Din Kardeşlerime

YOL GÖSTERİCİ MESAJLAR

Abdulvahab Süleymanoğlu

Giriş

Değerli din kardeşlerim! Saygıdeğer hanımefendiler ve beyefendiler! Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Bizi bir araya getiren insan kardeşliği bağıyla size sesleniyorum. İnsanlık ailesi büyük bir ailedir ve bu bağı kendi aralarında hissetmeleri gerekir.

Ebedî kardeşliğe dayanan en sağlam bağ ile îmân ve İslâm bağıyla size sesleniyorum.

"Mü'minler ancak kardeştirler."(1)

Bu dünyadaki her Müslüman; "Rab olarak Allah'a (c.c.), peygamber olarak Hz. Muhammed'e (s.a.v.) ve din olarak İslâm'a olan inancını" paylaşan herkesle arasındaki bu bağı hisseder.

Demek ki kendi aramızda bizi bir arada tutan îmân bağını hissediyoruz. Allah'a dua ettiğimizde, bizim gibi ve bizim dua ettiğimiz Rabbimize dua eden erkek-kadın kardeşlerimizin dua ettiklerini hissederiz. İman

(1) Hucurât,, 49/10.

edip sevdiğimiz Peygamber Efendimiz'e (s.a.v.) iştiyak duyduğumuzda, bizim gibi ona îmân eden kardeşlerimizin de bizim onu sevdiğimiz gibi onu sevdiklerini hissederiz. Namazlarımızda kıbleye yöneldiğimizde kardeşlerimizin de bizim teveccüh ettiğimiz yöne yöneldiklerini, Allah (c.c.) için namaza durduğumuz gibi namaza durduklarını hissederiz. Memleketi, ırkı ne olursa olsun her Müslüman, Müslüman kardeşleriyle olan bu kardeşlik ilişkisini hisseder.

Burada bahsetmek istediklerimiz; dinin bazı yol gösterici öğretilerine dair kısa mesajlardır. Hayatın anlamı, bu mesajların bilinmesiyle netlik kazanır. Din ve hayatı anlamlandırmaya çabalayan kimse, bu mesajların bilinmesiyle varoluşuna bir anlam bulur ve dolambaçlı yollarda bocalamaktan kurtulur.

Bocalayan kimseleri şair ne güzel betimlemektedir:

"Geldim ama nereden geldiğimi bilmeden geldim.

Önümde bir yol gördüm ve yürüdüm.

Yürümeye devam edeceğim, dilesem de dilemesem de.

Nasıl geldim, yolumu nasıl gördüm?

Bilmiyorum!"[1]

Bu mesajları bilen kimsenin bakışı netleşecektir. Hayatının yolunu ve gidişatını, kendi misyonunu, görevini, sorumluluğunu bilecektir. Hayatındaki başarılarını bilecek; kendisine dünya hayatından sonraki ebedî hayata olan yolculuğun perdeleri açılacaktır.

Hayata dair sorulara, ancak hayatı bağışlayan ve her şeyi yaratıp yön veren Yüce Allah cevap verebilir.

(1) İlyâ Ebû Mâzî'nin "et-Talâsim" adlı kasidesinden.

Sorularımızın cevabını vahy-i ilahîden aldığımızda, en sağlam kulpa ve en katışıksız hakikate tutunmuş oluruz. Bu geçici dünya hayatında yakînî (kesin) îmânla yaşamış oluruz ve bunun mükâfatını ebedî olan ahiret yurdunda buluruz. Çünkü bu dünya hayatından Yüce Allah'ın şu çağrısını iliklerimizde hissederek ayrılmış oluruz: **"Ey huzura kavuşmuş insan! Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön.** (Seçkin) **kullarım arasına katıl ve cennetime gir!"**(1)

Bu mesajları, İslâmî kardeşliğimizin sıcaklığının beraberinde tüm samimiyetimle ve en içten dualarımla sizlere arz ediyorum.

Abdulvahhab Süleymanoğlu
Başakşehir / İstanbul
10/08/2023

(1) Fecr 89/27-30.

BİRİNCİSİ

ÎMÂNIMIZ

Huzur Dolu Güzel Bir Hayat

Allah'a (c.c.) îmân etmekten, O'na (c.c.) bağlanmaktan, O'na (c.c.) yönelmekten ve O'na (c.c.) manevî yakınlıktan mahrum kalan hayat ne kadar somurtkan ve bedbahttır!

Böylesi bir hayatı yaşayan kimse, yalnız ve tedirgindir. Ne kendisinden önceki varlıkla ne de çevresini kuşatan evrende olup bitenlerle herhangi bir ilişkisi vardır. Bu öyle bir yalnızlık ki, hayatı boyunca ömrünün bidayetinden nihayetine sürer; ölümün gelip çatmasından ölüm sonrası yolculuk boyunca devam eder. Nereye gittiğini ya da sonunun nereye varacağını bilmez! Tıpkı yolda yürüyen kimsenin farkında olmadan attığı bir adımla ezdiği bir böceğin hayatı gibi hayatının sona ereceğini hisseder.

Yüce Allah böylesi bir hayatı şöyle tanımlar:

"Kim de beni anmaktan yüz çevirirse şüphesiz onun sıkıntılı bir hayatıolacak,"(1)

Bu kimse müreffeh bir hayatın içinde olsa da darlık içindedir. Zira psikolojik sıkıntının pençesinde yaşamaktadır. Özgürlük labiretinde debelenir, yanlış bir rotada yol alır ve nihayetinde kendini bilinmezliğe

(1) Tâhâ, 124.

sürükler. Bu bakış açısına ve bu inanca sahip kimsenin içinde bulunduğu darlık ve ıstıraptan daha kötüsü var mı?

Yüce Allah'ın ikramda bulunup da basîretini îmân nurlarıyla aydınlattığı; Rabbini tanıyan, O'na (c.c.) îmân eden, O'nu (c.c.) hakkıyla bilen ve O'na (c.c.) yönelen kimsenin durumuna gelince; Allah'ın (c.c.) engin lütfu ve nimetleri ona henüz bu hayattayken ulaşacaktır. O (c.c.), yakînî îmânla mutmain olur, kanaat huzuru içinde ve apaçık bir yolda güzel bir hayat sürer. Çünkü nereden geldiğini, nereye doğru yol aldığını ve son varış yerini bilir.

"Ve şüphesiz en son varış Rabbinedir."(1)

Îmânın ve salih amelin bu dünyadaki karşılığı huzurlu dolu güzel bir hayattır. Bunun için dünyalık nimet ve zenginliklerin olmasının veya olmamasının bir önemi yoktur. Çünkü maddî servetin dışında hayatı güzelleştiren pek çok şey vardır: Allah'a (c.c.) güçlü bir bağ ile bağlanmak ve O'na (c.c.) güvenmek, O'nun (c.c.) destek ve korumasının huzuru içinde olmak gibi. Sağlıklı ve sakin bir hayat yaşamak, kanaatkâr olarak bereketli bir hayat sürmek, huzurlu ev ortamında bulunmak, sevgi dolu kalplerle yaşamak, salih amelin sevinci, onun vicdanda ve hayattaki olumlu etkileriyle yaşamak gibi. Kalp îmânla aydınlanınca içindeki her şey neşe, tazelik ve mutluluk kesbeder; insan küçük şeylerde kanaat ve bereket bulur. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) uyumak istediğinde;

«اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَانَا وآوانَا، فَكَمْ مِمَّنْ لا كَافِيَ لَهُ وَلا مُؤْوِيَ»

"el-Hamdü lillâhillezî et'amenâ ve sekânâ ve kefânâ ve âvânâ, fe-kem mimmen lâ kâfiye lehû velâ mu'vî"

"Bize yedirip içiren, koruyup barındıran Allah'a hamdolsun. Koruyup barındıranı bulunmayan nice kimseler var."(2) buyururdu.

(1) Necm, 53/42.
(2) Müslim, Zikir 64 (2715).

Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) Allah'a (c.c.) şükran borcu olarak dile getirdiği bu nimetler, her birimizin hayatında tekrarlanan alışılmış nimetlerdir: Bir lokma ekmek, bir yudum su, barınmanın verdiği huzur ve çoğu zaman farkına bile varmadığımız nimetler gibi. Örneğin "O (c.c.) bize yeter" sözü. Yani, "dûçâr olduğumuz tehlikeleri ve hastalıkları bizden defetmesi, bizi koruması ve tüm bunlara karşı (inayet ve muhafazasıyla) bize yetmesidir." Peyderpey yenilenen; bir lokma ekmek, bir yudum su, hafif bir uyku ve bir çatı altında yaşamanın verdiği huzur. Bir nefeslik sevgi, kendini sağlıklı hissetme duygusu ve afiyet içinde yaşadığını hissetmesi gibi. Eğer dikkatle bakarsak, bunların her biri ne büyük nimettir. Kanaat ve şükrü gerektiren ne büyük mazhariyetlerdir.

İnsan, tüm bu nimetlerin Yüce Allah'tan (c.c.) büyük birer nimet, bağış ve lütuf olduğuna olan inancının büyüklüğü sayesinde muazzam bir mutluluk hisseder. Bunlar Allah'ın (c.c.) mü'minler henüz dünyadayken onlara mükâfat olarak bağışladığı ilk nimetlerdir:

"Erkek veya kadın, mü'min olarak kim iyi amel işlerse, onu mutlaka güzel bir hayat ile yaşatırız. Ve mükâfatlarını, elbette yapmakta olduklarının en güzeli ile veririz."(1)

İşte bunlar, hayatta endişe değil sükûnettir, huzursuzluk değil huzurdur. Bu nedenle Allah (c.c.) mü'minlerin ruhlarını mutmainlikle (huzura kavuşmuşlukla) tanımlamıştır. Öyle bir huzura kavuşmuşluk ki yaşadıklarında, öldüklerinde, dirildiklerinde ve cennete girdiklerinde bu duygu onlara eşlik eder: **"Ey huzura kavuşmuş nefis** (insan)**! Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön.** (Seçkin) **kullarım arasına katıl ve cennetime gir!"**(2)

Onlar, şüphe ve tereddüde düşmeden îmânlarıyla huzura kavuşmuş nefislerdir. Onlar yollarından sapmadan ve hayatlarında endişeye düşmeden, paniğe kapılmadan huzura kavuşmuş nefislerdir.

(1) Nahl 16/97.
(2) Fecr 89/27-30.

Sonra ölüm esnasında onlara şu hoşnutluk ve cömertlik nidasıyla seslenilir. **“Sen O’ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön.”** Sen hayatında îmân ettiğin ve namazlarında yöneldiğin Rabbine O’ndan (c.c.) hoşnut olarak, O (c.c.) da senden hoşnut ve razı olarak dönmenin vakti gelmiştir.

Ve ey nefis! Sen ki Yüce Yaradan’ın nimet verdiği peygamberler ve sıddıklar gibi hoşnut olunan kullarıyla beraber, O’nun (c.c.) katında ve cennetinde olduğun için müjdeler olsun sana!

Yüce Yaradan’ın **“kullarım”** ve **“cennetime”** buyruğundaki kuluna yakınlığının azametine bakar mısınız? Kullarını kendine nispet eder, cennetini zatına nispet eder ki kullara, O’nun (c.c.) cennetinde, O’nun (c.c.) katında ve yakınında olduğunu hissettirsin. Firavun’un saliha eşinin **“Rabbim! Bana katında, cennette bir ev yap; …”**[1] dediği gibi. O ev cennette sıradan bir ev değil, mahiyeti ve keyfiyeti bizce malum olmayan bir cennet sarayıdır.

Allah’a (c.c.) olan bu yakınlık, mü’minin bu dünyada yakîn derecesinde bir îmân ile yaşaması, ahirette ise bunu hakikat ve mükâfat olarak hazır bulmasıdır. Onlar makamca Allah’a (c.c.) manen bulunan yakın iyi kimselerdir.

Allah (c.c.) siz değerli hanım ve erkek kardeşlerimi, dünya ve ahiret hayatınızda o kimselerden eylesin. Âmin.

(1) Tahrîm 66/11.

Allah'ı Bilmek

Ubey b. Ka'b anlatıyor: Resûlullah (s.a.v.):

- *"Ey Ebü'l-Münzir! Allah'ın kitabından ezberinde bulunan âyetlerden hangisinin daha büyük olduğunu biliyor musun?"* diye sordu. Ben:

- "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" dedim. Tekrar:

- *"Ey Ebü'l-Münzir! Allah'ın kitabından ezberinde bulunan âyetlerden hangisinin daha büyük olduğunu biliyor musun?"* diye sordu. Ben de:

- ﴿اللهُ لا إِلَـهَ إِلَّا هُـوَ الْحَـيُّ الْقَيُّـومُ﴾ **"Allah, O'ndan başka tanrı yoktur; O, hayydir, kayyûmdur."**(1) dedim. Bu cevabım üzerine elini göğsüme vurdu ve:

– *"İlim sana mübarek olsun, ey Ebü'l-Münzir"* buyurdu.(2)

Bu sahabeyi özellikle bu âyete yönelten ve bu âyetin Kur'ân'ın en büyük âyeti olduğunu bilmesini sağlayan nedir diye sormadan edemiyoruz! Kuşkusuz onlar Allah'ı (c.c.) bilmenin, ilimlerin en şereflisi ve en büyüğü olduğunu ve bu âyetin Allah'ın (c.c.) yüceltilmesi ve O'nun (c.c.) kemâliyet,

(1) Bakara 2/255.
(2) Müslim, (810); Ebû Dâvûd, (1460).

kayyûmiyet, ulviyet ve azamet sıfatları hakkında olduğunu biliyorlardı. O halde bu âyet Kur'ân'ın en büyük âyetidir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) Übey'in (r.a.) ilahî marifet ve ilmini takdir etti ve göğsüne dokunarak onu Kur'ân hakkındaki ince kavrayışı nedeniyle kutladı. İşte böyleydi sahabeler: Kur'ân tilavet ederler, bu sayede muhabbet ve hürmetle Allah'ın (c.c.) marifetine nail olurlardı.

Aişe (r.anha) validemiz anlatıyor: Peygamber Efendimiz (s.a.v.), gönderdiği bir müfrezenin başına bir zatı seçti. Bu zat arkadaşlarıyla kıldığı namazlarında Kur'ân tilavet eder ve kıraatini sürekli İhlas suresiyle tamamlardı. Medine'ye döndüklerinde beraberindekiler Peygamber Efendimiz'ye (s.a.v.) bu durumu bildirdiler. Peygamberimiz (s.a.v.):

- *"Ona bunu neden yaptığını sorun!"* buyurdu.

Sordular. O da cevaben:

- Bunda Rahman'ın (c.c.) sıfatları var, ben tilavetimde O'nun (c.c.) sıfatlarını okumayı severim" dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.):

- *"Allah'ın da onu sevdiğini ona bildirin!"* buyurdu.[1]

(1) Buhârî, (7375); Müslim, (813).

Değerli kardeşlerim!

Bizi yoktan var eden ve nimetleriyle büyütüp yaşatan Rabbimiz ve yaratıcımız olan Yüce Allah'ı bilmeye ne kadar da muhtacız! Son varışımız O'nadır ve işlerimizin akıbeti, O'nun zerrece şaşmaz nihaî adil hükmüne sunulacaktır: **"Ve şüphesiz en son varış Rabbinedir."**(1) Yüce Allah'ı isim ve sıfatlarıyla, azamet ve kudretiyle, kerem ve merhametiyle tanımaya muhtacız. Rabbimizi tanıdıkça O'na daha da yakınlaşır ve O'na karşı sevgimiz daha da artar.

Bizim Yüce Allah'ı bilmemizi sağlayan en büyük vesilelerden biri, O'nun (c.c.) Kur'ân-ı Kerim'de zatını tanımladığı sıfatları okumaktır:

"O, öyle Allah'tır ki, O'ndan başka ilah yoktur. Görülmeyeni ve görüleni bilendir. O esirgeyendir, bağışlayandır. O, öyle Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir ilah yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzehtir, selâmet verendir, emniyete kavuşturandır, gözetip koruyandır, üstündür, istediğini zorla yaptıran, büyüklükte eşi olmayandır. Allah, müşriklerin ortak koştukları şeylerden münezzehtir. O yaratan, var eden, şekil veren Allah'tır. En güzel isimler O'nundur.

(1) Necm, 53/42.

Göklerde ve yerde olanlar O'nun *şânını yüceltmektedirler. O galiptir, hikmetsahibidir."*[1]

"Allah, O'ndan başka ilah yoktur; O hayydir, kayyûmdur. Kendisine ne uyku gelir ne de uyuklama. Göklerde ve yerdekilerin hepsi O'nundur. İzni olmadan O'nun katında kim şefaat edebilir? O, kullarının yaptıklarını ve yapacaklarını bilir. (O'na hiçbir şey gizli kalmaz.) **O'nun bildirdiklerinin dışında insanlar O'nun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler. O'nun kürsüsü gökleri ve yeri içine alır, onları koruyup gözetmek kendisine zor gelmez. O, yücedir, büyüktür."**[2]

"«Çocuk edinmeyen, hakimiyette ortağı bulunmayan, *âcizlikten* ötürü bir dosta da ihtiyacı olmayan Allah'a hamd olsun» de ve tekbir getirerek O'nun *şânını yücelt!"*[3]

"De ki: O, Allah birdir. Allah sameddir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur."[4]

Allah'ın (c.c.) yarattıklarını ve O'nun (c.c.) kevnî âyetlerini tefekkür etmek, yaratılışın azametine sanki ilk kez görüyormuşçasına ibret gözüyle tefekkür ederek bakmak; gökyüzüne, onun galaksilerine, yıldızlarına ve ondaki göz kamaştırıcı büyüklüğe bakmak; yeryüzünde dağlarında, denizlerinde, ağaçlarında ve hayvanlarındaki yaratılış harikalarıyla eşsiz sanatı hayranlıkla izlemek Allah'ı (c.c.) daha iyi bilip tanımamızı sağlar:

"Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ile gündüzün birbiri peşinden gelmesinde, insanlara fayda veren şeylerle yüklü olarak denizde yüzüp giden gemilerde, Allah'ın gökten indirip de ölü haldeki toprağı canlandırdığı suda, yeryüzünde her çeşit canlıyı

(1) Haşr 59/22-24.
(2) Bakara 2/255.
(3) İsrâ 17/111.
(4) İhlâs 112/1-4.

yaymasında, rüzgârları ve yer ile gök arasında emre hazır bekleyen bulutları yönlendirmesinde düşünen bir toplum için (Allah'ın varlığını ve birliğini *ıspatlayan*) **birçok deliller vardır."**(1)

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde aklıselim sahipleri için gerçekten açık ibretler vardır. Onlar ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) **Allah'ı anarlar, göklerin ve yerin yaratılışı hakkında derin derin düşünürler** (ve şöyle derler:) **Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Seni tesbih ederiz. Bizi cehennem azabından koru!"**(2)

Rabbimizi bildikçe kalbimizin derinliklerinden gelen bir sevgiyle O'nu (c.c.) seveceğiz.

Biz Allah'ı (c.c.), azamet, güzellik ve büyüklük sıfatlarıyla, kudret, hikmet ve ilminin kemâliyle ve her şeyi kuşatan rahmetiyle severiz.

Biz Allah'ı (c.c.), bize olan büyük lütufları vesilesiyle severiz. Çünkü bizi yoktan var eden ve bizi yarattıklarının çoğundan üstün kılmakla şereflendiren O'dur (c.c.):

"Biz, hakikaten insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Onları, (çeşitli nakil vasıtaları ile) **karada ve denizde taşıdık; kendilerine güzel güzel rızıklar verdik; yine onları, yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık."**(3)

Şu kâinattaki devasa mahlukatını hizmetimize sunan O'dur (c.c.):

"O, göklerde ve yerde ne varsa hepsini, kendi katından (bir lütfu olmak üzere) **size boyun eğdirmiştir. Elbette bunda düşünen bir toplum için ibretler vardır."**(4)

---

(1) Bakara 2/164.
(2) Âl-i İmrân 3/190-191.
(3) İsrâ 17/70.
(4) Câsiye 45/13.

Biz O'nu (c.c.), bize en güzel ihsanlarda bulunup nimetlerine gark etmesinden dolayı severiz:

"O size istediğiniz her şeyden verdi. Allah'ın nimetini sayacak olsanız sayamazsınız. Doğrusu insan çok zalim, çok nankördür!"(1)

O'nun (c.c.) bize en büyük nimetlerinden biri de insanların çoğu dalalet üzereyken hidayete erdirmesidir:

"Hidayetiyle bizi (bu nimete) **kavuşturan Allah'a hamdolsun! Allah bizi doğru yola iletmeseydi kendiliğimizden doğru yolu bulacak değildik…."**(2)

Rızkımız, sağlığımız ve kendi kendimize yetecek donanımda olmamız O'nun (c.c.) üzerimizdeki nimetlerindendir. Bu nedenle, Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bir şey yediğinde *"Bizi yedirip içiren ve bizim Müslüman kılan Allah'a hamdolsun."*(3) şeklinde dua ve hamd ederdi. Nitekim Yüce Allah (c.c.), Sevgili Peygamberi'ne (s.a.v.): **"Rabbinin nimetini minnet ve şükranla an."**(4) buyurmaktadır.

Rabbimizin daima anmamız ve şükretmemiz gereken nimetlerinin başında kendi varlığımız gelir; sayısız nimetlere nail olmuş bir Müslüman olarak hayatta bulunmamız gelir. Bu yüzden sürekli bize verdiği nimet ve faziletlerini hatırlayarak şükrümüzü tazeleriz.

Biz Allah'ı (c.c.), bize olan geniş rahmetinden dolayı severiz. O'nun iyilikleri ve kötülükleri yazması da O'nun (c.c.) rahmetindendir. Kim bir iyilik yaparsa, Allah (c.c.) ona on iyilik (sevabını) yazar, sonra onu kat kat artırır. Kim bir kötülük işlerse, Allah (c.c.) ona sadece bir kötülük yazar. O kötülükten dolayı tövbe edip istiğfarda bulunursa Allah (c.c.) onun işlediği kötülüğü siler yerine bir iyilik koyar.

(1) İbrâhîm 14/34.
(2) A'râf 7/43.
(3) Ebû Dâvûd, Et'ıme, 52 (3850); Tirmizî, (3457).
(4) Duhâ 93/11.

Kuşkusuz tövbe edersek O (c.c.) tövbemizi kabul eder, bağışlanma talebinde (istiğfarda) bulunursak O (c.c.) bizi bağışlar:

"O, kullarının tövbesini kabul eden, kötülükleri bağışlayan ve yaptıklarınızı bilendir."(1)

"Allah sizin tövbenizi kabul etmek ister; …"(2)

Biz kendisine îmân edip nimetlerine karşı şükrettiğimiz sürece O bizi azaba uğratmaz:

"Eğer siz *îmân* eder ve şükrederseniz, Allah size neden azap etsin! Allah Teâlâ şükre karşılık veren ve her şeyi bilendir."(3)

Bize olan merhameti ne kadar büyük, üzerimizdeki nimetleri ne kadar çok, af ve mağfireti ne kadar geniş, mükâfatı ve ihsanı ne kadar engindir!

Mü'minler işte bu yüzden O'nu çok severler:

"İnsanlardan bazıları Allah'tan başkasını Allah'a denk tanrılar edinir de onları Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin Allah'a olan sevgileri ise (onlarınkinden) **çok daha fazladır."**(4)

Allah'ın (c.c.) üzerimizdeki bol ve ardı arkası kesilmeyen nimetleri üzerinde tefekkür etmek, mü'minin kalbinde Allah (c.c.) sevgisini, O'na (c.c.) kavuşma özlemini ve Rabbinin kerem ve lütfuna olan hüsnü zannını çoğaltır. Allah'ı (c.c.) bilmekle mü'minin kalbinde O'nun (c.c.) korku ve ihtiramı daha da artar. Bu nedenle Peygamber Efendimiz (s.a.v.) *"Ben, Allah Teâlâ'yı onlardan çok daha iyi biliyorum. Allah'tan duyduğum korku da onların duyduklarından çok ha fazladır."*(5) buyurmuştur.

---

(1) Şûrâ 42/25.
(2) Nisâ 4/27.
(3) Nisâ 4/147.
(4) Bakara 2/165.
(5) Buhârî, İ'tisam 5, Edeb 72 (6101); Müslim, Fedâil 35 (2356).

Allah'ı (c.c.) bilmek kulun O'na (c.c.) olan güvenini artırır ve O'nun (c.c.) yoluna daha çok yönelmesini sağlar. Yakub'un (a.s.) oğullarına dediği gibi **"Ve ben sizin bilemeyeceğiniz şeyleri Allah tarafından** (vahiy ile) **biliyorum"**[1] Bu sözü, üzüntüsünün doruğunda, iki oğlunu, Yusuf ve kardeşini kaybettiği anda söylemişti. Şöyle demişti: **"**(Ya'kub:) **Ben gam ve kederimi sadece Allah'a arzediyorum. Ve ben sizin bilemeyeceğiniz şeyleri Allah tarafından** (vahiy ile) **biliyorum, dedi. Ey oğullarım! Gidin de Yusuf'u ve kardeşini iyice araştırın, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez."**[2] Yakub (a.s.), onların bilemeyeceği şeyleri Allah (c.c.) tarafından bilince, onların ummadıklarını Allah'tan (c.c.) umdu. Rabbine karşı beslediği hüsnü zannı gerçekleşip evladını karşısında görünce onlara **"Ben size: «Allah tarafından** (vahiy ile) **sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim» demedim mi!"**[3] demişti.

Allah'ı (c.c.) bilmek, ilimlerin en yücesi, en hayırlısı ve en faydalı olanıdır. O'nu (c.c.) bilmek; O'nun (c.c.) sevgisinin ve takvasının anahtarıdır; O'ndan (c.c.) ümitvar olmanın ve korkmanın, O'na (c.c.) güvenmenin ve yönelmenin anahtarıdır. O'nu (c.c.) bilmek, her türlü hayrın başıdır.

(1) Yûsuf, 12/86.
(2) Yûsuf 12/86-87.
(3) Yûsuf 12/96.

Yalnızca Allah'a İbadet etmek

Allah'ın (c.c.) Peygamberi Yakub (a.s.), Mısır'a geldiğinde putperestliğin ve Allah'tan (c.c.) başkasına ibadet etmenin orada yaygın olduğunu gördü. Ölüm kendisine yaklaştığında çocukları ve torunları için bu tehlikeli sapkınlığın, yani Allah'tan (c.c.) başkasına ibadet etmenin iyice çöreklenmesinden daha çok endişe duymaya başladı. Allah'tan (c.c.) başkası onların arasına girecekti. Kendisi ölüm döşeğinde iken bu endişeden dolayı oğullarına: **"Benden sonra kime kulluk edeceksiniz?"**(1) diye sordu. Bunu söylemekle onlara, Yüce Allah'ın birliğine (tevhid inancına) sımsıkı bağlı kalmaları yönündeki vasiyetini iyice belletmek ve onlardan bu anlamda sağlam bir taahhüd almak istiyordu. Onlar da babalarına **"Senin ve ataların İbrahim, İsmail ve İshak'ın ilâhı olan tek Allah'a kulluk edeceğiz; biz ancak O'na teslim olmuşuzdur,"**(2) dediler.

Yakub (a.s.) bir nebî idi. Aynı şekilde babası İshak ve dedesi İbrahim de peygamber idiler. Onlar, art arda ilahî mesajlara mazhar olmalarına ve hepsi de durmadan insanları tevhid ve İslâm'a çağıran davetçiler olmalarına rağmen, ölüm döşeğinde olan Yakub'un (a.s.), vefatından sonra çocuklarının nebîlerin mazhar olduğu ilahî mesajdan (tevhid inancından) sapmasından endişe etmişti. Bu nedenle hayatının en kritik anında, ruhunu teslim etmek üzere olduğu anda, vasiyetini onlara iyice belletti; tevhid inancına sımsıkı bağlı kalacaklarına dair "söz" aldı. Ruhunu Rahman'a teslim etmek üzere olduğu o anda, önemsediği yegâne şey; Yüce Allah'ın birliğinin bilinmesi ve ibadetin yalnızca O'na (c.c.) mahsus kılınmasıydı. Onun bu fanî dünyadaki en büyük hedefi buydu.

Putperestlik ve Allah'tan (c.c.) başkasına ibadet etmek, insanlığın işlediği en büyük ahmaklıktır ve tarih boyunca tekrarlanarak nesilden nesle aktarılarak süregelmiştir.

(1) Bakara 2/133.
(2) Bakara 2/133.

Dolayısıyla bu sapkınlığın düzeltilmesi ve insanlığın, yalnızca Alllah'a (c.c.) ibadet etmeye yönelmesi hakkında peygamberlere hep vahiy gelmiştir; yaratıklardan hiçbirinin Allah'a ulaşmada aracı kılınmaması ve ibadetlerin şiarları yalnızca Allah'a (c.c.) edilmekle yerine getirileceğinin bilinmesi için kutlu elçilere art arda ilahî mesajlar gelmiştir. Çünkü bütün elçilerin görevi; insanların yalnızca hiçbir eşi ve benzeri olmayan Yüce Allah'a (c.c.) ibadet etmeleri için yol göstermekti. Böylece ne putlara ne gezegenlere ne de resûl, nebî ve salih kullara ibadet etmeyeceklerdi. Çünkü bunlar Allah'ın (c.c.) ortakları değil O'nun (c.c.) yarattığı kullar idi.

"Hiçbir insanın, Allah'ın kendisine Kitap, hikmet ve peygamberlik vermesinden sonra (kalkıp) **insanlara: Allah'ı bırakıp bana kul olun! demesi mümkün değildir."**(1)

Nebîlerin kavimlerine çağrıları şöyleydi:

"Allah'a kulluk edin, sizin ondan başka ilahınız yoktur."(2)

Kur'ân-i Kerim âyetleri, putperestliğin çürük bir dal olduğunu ve çok sayıda ilahın varlığının batıl bir iddia olduğunu ortaya koymaktadır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka ilahlar bulunsaydı, yer ve gök, (bunların nizamı) **kesinlikle bozulup gitmişti."**(3)

"Allah evlât edinmemiştir; O'nunla beraber hiçbir ilah da yoktur. Aksi takdirde her ilah kendi yarattığını sevk ve idare eder ve mutlaka onlardan biri diğerine galebe çalardı. Allah, onların (müşriklerin) **yakıştırdıkları şeylerden münezzehtir**."(4)

(1) Âl-i İmrân 3/79.
(2) A'râf 7/59.
(3) Enbiyâ 21/22.
(4) Mü'minûn 23/91.

Allah'tan (c.c.) başka ibadet edilecek ilah yoktur ve Allah (c.c.) ile kulları arasında aracı da yoktur. Bu da demektir ki kul ibadet ederken Allah (c.c.), kuluna yakındır. Resûl-i Ekrem (s.a.v.) *"Kulun Rabbine en yakın olduğu an, O'na secdeye kapandığı andır"*[1] buyurmuştur. Şüphesiz ki kullar O'na (c.c.) yakarışta bulunurken Allah (c.c.) onlara yakındır:

"Kullarım sana, beni sorduğunda (söyle. Onlara) **Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm. O halde** (kullarım da) **benim davetime uysunlar ve bana inansınlar ki doğru yolubulalar."**[2]

Yüce Allah insanları, ibadette kendisine ortak koşmaktan şiddetli bir şekilde sakındırmış ve bu günahın bağışlanmayacağını belirtmek üzere şöyle buyurmuştur:

"Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; bundan başkasını, (günahları) **dilediği kimse için bağışlar."**[3]

Allah'tan (c.c.) başkasını O'na (c.c.) ortak koşmanın, başkasını O'nunla (c.c.) eşit görmek olduğunu öğrendiğimizde ibadette şirkin ne kadar çirkin olduğu da netleşmiş olacaktır. Yaratanla yaratılan hiç eşit tutulabilir mi? Şânı Yüce Yaratıcı hiç zayıf mahlûku ile bir tutulabilir mi? Allah'a (c.c.) ortak koşanlar, kıyamet günü ilahlarıyla cehennem ateşinde karşılaştıklarında başkalarını Allah (c.c.) ile eşit görmenin ne kadar çürük bir iddia olduğunu anlayacaklardır. Yüce Mevla şöyle buyurmuştur:

"Orada birbirleriyle çekişerek şöyle derler: Vallahi, biz gerçekten apaçık bir sapıklık içindeymişiz. Çünkü biz sizi âlemlerin Rabbi ile eşit tutuyorduk. Bizi ancak o günahkârlar saptırdı."[4]

(1) Müslim (482).
(2) Bakara 2/186.
(3) Nisâ 4/48.
(4) Şu'arâ 26/96-99.

Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. İsa ve Hz. Muhammed'in (aleyhimüssselam) Rablerine ibadet ettiği gibi Müslüman erkek ve kadınlar da O'na (c.c.) ibadet ederler ve arada hiçbir aracı olmaksızın doğrudan O'na (c.c.) yönelirler. Çünkü O (c.c.) çok yakın olandır (el-Karîb); kendisine dua ve talepte bulunanlara icabet edendir (el-Mucîb).

Müslüman bir erkek veya kadın, Müslüman olmakla kendisini farklı kılan en büyük özelliğinin, Allah (c.c.) ile doğrudan iletişim kurması olduğunu bilir. Dua ederse yalnızca Allah'a (c.c.) dua eder, bağışlanma dilerse yalnızca Rabbi olan Allah'tan (c.c.) affını diler. Namaz kılarsa yalnızca O'na (c.c.) yönelir; hiçbir şeyi O'na (c.c.) ortak koşmaz. Yalnızca O'nun (c.c.) rızası için namaz kılar. Çünkü Yüce Allah'ın kendisine çok yakın olduğunu bilir; kalbindekinden de haberdar olduğunu bilir, nerede olursa olsun onunla beraber olduğunu hisseder. Nitekim ayet-i kerimede;

"Nerede olsanız, O sizinle beraberdir."(1) buyurlmuştur.

(1) Hadîd 57/4.

Allah'ın Elçileri (aleyhimüsselam)

Tarihin birbirini takip eden dönemlerinde Yüce Allah'ın kullarına elçiler göndermesi, O'nun (c.c.) kullarına olan merhamet ve lütfunun bir tezahürüdür:

"(Yerine göre) **müjdeleyici ve sakındırıcı olarak peygamberler gönderdik ki insanların peygamberlerden sonra Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın"**[1], **"Her millet için mutlaka bir uyarıcı** (peygamber) **bulunmuştur."**[2]

Elçilere ilahî mesajlar art arda gelmeye devam etmiştir. Bu mesajlar; her ne kadar farklı kavim ve tarih merhalelerine göre uygulanmak üzere onlara gelen hukuk sistemleri arasında farklılık arzetse de hepsinin ana hedefi ve ortak mesajları; insanları yalnızca Allah'a (c.c.) ibadet etmeye çağırmaktır. Bu itibarla söz konusu mesajlar birbirini tasdik edici niteliğe sahiptir. Daha sonra Yüce Allah, elçilerine gönderdiği mesajlarını, kendisinden önceki elçilerin çağırdıkları mesajlardaki her şeyi içinde barındıran Hz. Muhammed'in (s.a.v.) mesajıyla tamamlamıştır.

(1) Nisâ 4/165.
(2) Fâtır 35/24.

“… Allah’a kulluk edin! Sizin için ondan başka tanrı yoktur.”(1)

Hz. Muhammed (s.a.v.) bizi kendisinden önceki bütün elçilere îmân etmeye, onları sevmeye ve onlarla beraber gelen kitaplara îmân etmeye çağırmıştır.

“«Biz, Allah’a ve bize indirilene; İbrahim, İsmail, İshak, Ya’kub ve esbâta indirilene, Musa ve İsa’ya verilenlerle Rableri tarafından diğer peygamberlere verilenlere, onlardan hiçbiri arasında fark gözetmeksizin inandık ve biz sadece Allah’a teslim olduk» deyin.”(2)

“Biz Nuh’a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. Ve (nitekim) **İbrahim’e, İsmail’e, İshak’a, Yakub’a, esbâta** (torunlara)**, İsa’ya, Eyyûb’e, Yunus’a, Harun’a ve Süleyman’a vahyettik. Davud’a da Zebûr’u verdik. Bir kısım peygamberleri sana daha önce anlattık, bir kısmını ise sana anlatmadık. Ve Allah Musa ile gerçekten konuştu.** (Yerine göre) **müjdeleyici ve sakındırıcı olarak peygamberler gönderdik ki insanların peygamberlerden sonra Allah’a karşı bir bahaneleri olmasın! Allah izzet ve hikmet sahibidir.”**(3)

Bu nedenle biz Allah’ın (c.c.) gönderdiği bütün elçilere inanırız, hepsini severiz ve onların Peygamber Efendimiz Muhammed’in (s.a.v.) kardeşleri olduğuna inanırız; kendisinin onların mesajlarını tasdik edici ve tamamlayıcı olarak geldiğine inanırız.

Kur’ân-ı Kerim, onların mesajlarını tasdik etmesi, onlarla ilgili haberlerin dikkate alınması ve onların davet ettiklerine davet eden Resûlullah’ın (s.a.v.) kendi davasında sebat edip sabretmesi için onların kıssalarıyla birlikte gelmiştir:

(1) Hûd 11/84.
(2) Bakara 2/136.
(3) Nisâ 4/163-165.

“**Peygamberlerin haberlerinden senin kalbini** (tatmin ve) **teskin edeceğimiz her haberi sana anlatıyoruz.”**(1)

“O halde (Resûlum)**, peygamberlerden azim sahibi olanların sabrettiği gibi sen de sabret.”**(2)

Yukarıda bazılarının isimlerinden söz edilen elçiler Kur’ân-ı Kerim’de defalarca zikredilmişlerdir. Nitekim Nuh (a.s.) 43 defa, İbrahim (a.s.) 69 defa, Musa (a.s.) 136 defa ve İsa (a.s.) 25 defa zikredilmiştir. Kur’ân-ı Kerim’de hiçbir kadın Hz. Meryem kadar zikredilmemiştir. Kur’ân-ı Kerim’de bir sureye onun adı verilmiştir.

Hz. Muhammed’in (s.a.v.) mesajına inanmak, ondan önceki bütün elçilerin mesajlarına inanmaktır ve Hz. Muhammed’i (s.a.v.) sevmek, Allah’ın (c.c.) bütün peygamberlerini sevmektir.

(1) Hûd 11/120
(2) Ahkâf 46/35.

Kutlu Elçi Muhammed Mustafa'yı (s.a.v.) Sevmek

Peygamber Efendimiz'i (s.a.v.) sevmek, ona îmân etmenin en önemli esaslarından biridir. Kim Peygamber Efendimiz'i (s.a.v.) sevmezse, ona gerçek anlamda îmân etmiş olmaz. Nitekim hadis-i şerifte şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz beni annesinden, babasından ve çoluk-çocuğunuzdan daha çok sevmedikçe* (gerçek anlamda) *îmân etmiş olamaz."*(1)

Ona tabi olmak, ona itaat etmek, ona özlem duymak ve ona salavat getirmek bu sevginin gereklerindendir.

Biz Aziz Peygamberimiz'i severiz:

Çünkü Yüce Allah onu sever.

Onu, kemâl ve faziletlerinden ötürü severiz.

Bize İslâm'ı tebliğ ederek üzerimizde büyük iyilik ve güzellik hakkı bulunmasından dolayı onu severiz. Çünkü o bize en güzel surette tebliğ vazifesini gerçekleştirmiş ve İslâm'ı en güzel ve net bir şekilde bize açıklamıştır. Yüce Dost'a irtihalinden önce Rabbinin mesajını bütün insanlara tebliğ ettiğine dair insanların kendisine şahit olmalarını talep ederek Veda Haccı'nda insanlara:

(1) Buhârî, İman 2/8 (14).

- *"(Kıyamet gününde) benim hakkımda sorulacaktır. Acaba ne diyeceksiniz?"* diye sordu. Onlar da:

- "Senin tebliğ ettiğine, vazifeni yerine getirdiğine ve öğüt verdiğine şahidiz." dediler. Bunun üzerine:

- *"Şahit ol ya Rabb, şahit ol ya Rabb, şahit ol ya Rabb!"* buyurdu.(1)

Ümmetini sevdiğini bildiğimizden dolayı onu (s.a.v.) severiz. Nitekim ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

"Sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, mü'minlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir."(2)

Bizi sevdiği için onu (s.a.v.) severiz. Çünkü o (s.a.v.), kendi zamanıyla yetinmeyip daha sonra gelecek olan ümmetinin mensuplarına özlem duyarak ashabına şöyle buyurmuştur:

- *"Kardeşlerimi görmeyi çok isterdim!"* Bunun üzerine ashab-ı kiram dediler ki:

- "Bizler senin kardeşlerin değil miyiz, ey Allah'ın Resûlü?"

- *"Siz benim ashabımsınız. Kardeşlerim ise henüz gelmeyenlerdir* (bizden sonra gelip de beni görmedikleri halde *îmân* edenlerdir)." buyurdu.(3)

- Onu (s.a.v.) seviyoruz. Çünkü o (s.a.v.), bizim için kaygı ve endişeden kendini harap etti. Öyle ki, ümmetinden inanmayanlar için üzülmekten neredeyse kendini helak edecekti: **"O halde onlar için üzülerek kendini helaketme."**(4)

Onu (s.a.v.) daha çok sevmemizi sağlayan ise siret-i nebevîyi okuyarak onun yüce ahlâkını ve güzel şemailini tanımaktır. O kutlu Nebî ki onu

(1) Müslim (1218).
(2) Tevbe 9/128.
(3) İmam Ahmed, (7993); Nesâî, (150)
(4) Fâtır 35/8.

yaratan Yüce Allah onun vasıflarını zikrederek şöyle buyurmuştur: **“Ve sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin.”**(1)

Onun (s.a.v.) amcası Hamza, amcası Abbâs b. Ebî Talib, damadı ve amcasının oğlu Ali b. Ebî Talib, bütün hanımları, kızları Zeyneb, Rukiyye, Ümmü Gülsüm ve Fatıma ile torunları Hasan ve Hüseyin (Allah hepsinde razı olsun) gibi Resûlullah’ın (s.a.v.) ehl-i beytinden ve akrabasından olup ona (s.a.v.) îmân eden kimseleri sevmek de onu sevmenin gereğidir.

Biz onları Resûlullah’ın (s.a.v.) akrabaları olmaları, onun (s.a.v.) davet vecibesini yerine getirirken onun yanında durup onunla beraber sabır göstermeleri, onunla (s.a.v.) beraber zorluklara katlanmaları, onu (s.a.v.) koruyup ona (s.a.v.) destek olmalarından dolayı onları severiz. Bu nedenle Yüce Allah onları günahlardan arındırıp tertemiz yaptığını şu ifadeyle belirtmektedir:

“Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.”(2)

Yaşarken ona îmân eden, onun dinine sımsıkı bağlıyken canlarını teslim eden onun ashabını sevmek de onu sevmenin gereğidir. Şöyle ki:

- Allah’a ve Resûlü’ne ilk îmân eden onlardı.

- Resûlullah (s.a.v.) hayattayken ona arkadaş (sahabe) oldular.

- Onunla (s.a.v.) beraber cihad ettiler.

- Ondan (s.a.v.) sonra onun dinini tebliğ ettiler ve yaydılar. Onun kaideleriyle Allah’a (c.c.) ibadet ettiğimiz bu din, ashabın yoluyla ve rivayetleriyle bize ulaşmıştır. Yüce Allah onları en güzel şekilde mükâfatlandırsın.

(1) Kalem 68/4.
(2) Ahzâb 33/33.

Onları sevmek, Peygamber Efendimiz'i (s.a.v.) sevmektir. Onlar Peygamberimiz'i en iyi bilen ve en çok seven kimselerdi. Onlar ki Allah Resûlü'nün sohbetine nail olmak ve dinini tebliğ etmek için seçtiği kimselerdir. Yüce Allah onlar hakkında Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur:

"(İslâm dinine girme hususunda) ***öne geçen ilk muhacirler ve*** **ensâr ile onlara güzellikle tabi olanlar var ya, işte Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlara, içinde ebedî kalacakları, zemininden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte bu büyük kurtuluştur."**(1)**, "Andolsun ki o ağacın altında sana biat ederlerken Allah, o mü'minlerden razı olmuştur. Kalplerinde olanı bilmiş, onlara güven duygusu vermiş ve onları pek yakın bir fetihle ödüllendirmiştir."**(2)

(1) Tevbe 9/100.
(2) Fetih 48/18.

Din Aklî Kanaatler ve Kalbî Duygulardan Oluşur

Enes b. Mâlik (r.a.) anlatıyor: Bir bedevî Resûlullah'a (s.a.v.):

- "Kıyamet ne zaman kopacak?" diye sordu. Efendimiz (s.a.v.):

- *"Kıyamet için ne hazırladın?"* buyurdu. Adam sanki boynunu eğip:

- "Âhiret için öyle çok oruç, namaz ve sadaka hazırlayabilmiş değilim. Ancak ben Allah'ı ve Resûlü'nü seviyorum" dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.):

– *"O halde sen, sevdiğin ile berabersin"* buyurdu.[1]

Bu rivayeti aktardıktan sonra Enes dedi ki: "Ben Allah'ı, Resûlü'nü, Ebû Bekir'i ve Ömer'i (radıyallahu anhüma) seviyorum. Onların yaptıkları salih amellerin aynısına sahip olmasam da onlara olan sevgimden dolayı kıyamet gününde onlarla beraber olmayı umuyorum."

İslâm dini, aklî kanaatlere ve kalbî duygulara dayanır.

Kur'ân-ı Kerim, **"Hiç tefekkür etmez misiniz?"**, **"Hiç düşünmez misiniz?"**, **"Umulur ki akıl erdirirsiniz"** ifadelerinde olduğu gibi aklı düşünmeye sevk etmek üzerinde çokça durur:

(1) Buhârî, Edeb 96 (3688). Ayrıca bk. Müslim, Birr 161,163.

“Kendi kendilerine Allah’ın gökleri, yeri ve ikisinin arasında bulunanları ancak hak olarak ve muayyen bir süre için yarattığını hiç düşünmediler mi? İnsanların birçoğu, Rablerine kavuşmayı gerçekten inkâretmektedirler.”(1)

“(Resûlüm! Onlara) **de ki: Size bir tek öğüt vereceğim: İkişerli olarak, teker teker Allah’a yönelin ve düşünün! Arkadaşınızda** (peygamberde) **hiçbir delilik yoktur! O ancak şiddetli bir azap gelip çatmadan evvel sizi uyaran bir peygamberdir.”**(2)

Yüce Allah’ın aziz kitabında indirdiği veya kulları için bildirdiği dînî hükümlerin hiçbiri aklın bunalıma girmesine, düşüncenin reddetmesine veya şaşkınlığa düşmesine neden olmaz.

Bu ilahî direktifler, aklın belli bazı inanç ve kanaatlere ulaşmasını sağladığı gibi, kalpte de belli bazı duyguların yeşermesini sağlar. Dolayısıyla Peygamberimiz’e (s.a.v.) aklını kullanarak ve sağlam delillere dayanarak îmân edenler, onların kalplerindeki îmân Allah (c.c.) ve Resûlü’ne (s.a.v.) karşı, karşı konulmaz bir sevgiye dönüşürdü. Bu nedenle sahabelerden bazıları, Peygamberimiz’e (s.a.v.) îmân ettikten sonra ona şöyle derlerdi: “Allah’a yemin ederim ki yeryüzünde en nefret ettiğim kişi sendin. Şimdi ise yeryüzünden en sevdiğim kişisin.”(3)

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) kalpte yeşeren bu duyguların îmân eseri olduğunu bildirerek şöyle buyurmuştur: *“Üç özellik vardır; bunlar kimde bulunursa o, îmânın tadına varır:*

(1) Allah’ı ve Resûlü’nü (bu ikisinden başka) *herkesten fazla sevmek.*

(2) Sevdiğini Allah için sevmek.

(3) Allah kendisini küfür bataklığından kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmeyi, ateşe atılmak gibi çirkin ve tehlikeli görmek.”(4)

---

(1) Rûm 30/8.
(2) Sebe’ 34/46.
(3) Buhârî, (4372); Müslim, (1764).
(4) Buhârî, İmân 9, 14, İkrah 1, Edeb 42; Müslim, İmân 67.Ayrıca bk. Tirmizî, İmân 10.

Başka bir hadiste de şöyle buyurmuştur: *"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki sizler îmân etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de îmân etmiş olmazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmı yayınız!"*(1)

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), yaratılanı sevmenin Allah'ı (c.c.) sevmek anlamına geldiğini bildirerek şöyle buyurmuştur: *"Merhamet edenlere Rahman merhamet eder. Siz yeryüzünde olanlara merhamet edin ki, semâ ehli de size merhamet etsin."*(2)

Hayvanlara merhamet edip iyi davranmak da bu kapsama girer. Bir adam Peygamber Efendimiz'e (s.a.v.), "Ben bir koyunu kesmeye acırım" dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.) *"Bir koyuna merhamet edersen Rahman da sana merhamet eder"*(3) buyurdu. Yine Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) bildirdiğine göre *"Vaktiyle bir adam yolda giderken çok susadı. Bir kuyu buldu ve içine indi; su alıp dışarı çıktı. Bir de ne görsün, bir köpek, dili bir karış dışarıda soluyor ve susuzluktan nemli toprağı yalayıp duruyordu. Adam kendi kendine 'bu köpek de tıpkı benim gibi pek susamış' deyip hemen kuyuya indi, mestini su ile doldurdu. Mesti ağzına alarak yukarıya çıktı ve köpeği suladı. Onun bu hareketinden Yüce Allah hoşnut oldu ve adamı bağışladı."*(4)

Bir hayvana merhamet etmenin karşılığı buysa, bir insanın başka insanlara merhamet etmesinin karşılığını varın siz düşünün!

(1) Müslim, İmân 93-94. Ayrıca bk. Tirmizî, Et'ime 45, Kıyamet 56; İbn-i Mâce, Mukaddime 9, Edeb 11.
(2) Ebû Davud, (4941); Tirmizî, (1924); İmam Ahmed, (6206).
(3) İmam Ahmed, (15592).
(4) Buhârî, Müsâkât 9, Mezâlim 23, Edeb 27; Müslim, Selâm 153. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Cihâd 44; İbn-i Mâce, Edeb 8.

Bugün Artık Zulmetmek Yoktur

Ahiretteki mükâfat, âdil bir mükâfattır. O gün hiç kimseye zerre kadar zulmedilmez. Allah (c.c.) hiç kimseye işlemediği bir günahtan dolayı azap etmez ve onu hak ettiğinden daha fazlasıyla cezalandırmaz. Yüce Allah adaletle hükmeder. O'nun (c.c.) rahmeti gazabını geçmiştir. Cezası sabit olan ve suçunu itiraf edenin dışında kimseyi cezaya çarptırmaz. Bu nedenle Yüce Allah, kıyamet gününde herkese, kazandığının karşılığının verildiğini, o günün adalet günü olduğunu, kimsenin zulüm ve haksızlığa uğramadığını açıkça bildirerek şöyle buyurmuştur:

"O gün onlar (kabirlerinden) **meydana çıkarlar. Onların hiçbir şeyi Allah'a gizli kalmaz. Bugün hükümranlık kimindir? Kahhâr olan tek Allah'ındır. Bugün herkese kazandığının karşılığı verilir. Bugün haksızlık yoktur. Şüphesiz Allah, hesabı çarçabuk görendir."**(1)

Kıyamet günü azaba çarptırılanlar ise ancak yüzlerine amel defterleri okuduktan ve günahları tartıldıktan sonra azap çekmeye sürüklenirler:

"Biz, kıyamet günü için adalet terazileri kurarız. Artık kimseye, hiçbir şekilde haksızlık edilmez. (Yapılan iş,) **bir hardal tanesi kadar**

(1) Mü'min 40/16-17.

dahi olsa, onu (adalet terazisine) **getiririz. Hesap gören olarak biz** (herkese) **yeteriz."**(1)

"«Bu, yüzünüze karşı gerçeği söyleyen kitabımızdır. Çünkü biz, yaptıklarınızı kaydediyorduk.»"(2)

Onlar o gün kendi aleyhlerine şahitlik ederek işlediklerini itiraf ederler:

"Onlar: Rabbimiz, bizi iki defa öldürdün, iki defa dirilttin. Biz de günahlarımızı itiraf ettik. Bir daha (bu ateşten) ***çıkmaya yol var mıdır, derler."***(3)

Kendilerine peygamberlik mesajının tebliğ edildiği ve aleyhlerine hüccet ikame edildiği tespit edilinceye kadar hiç kimse cehenneme atılmayacaktır. Yüce Allah cehennem hakkında şöyle buyurmuştur:

"Neredeyse cehennem öfkesinden çatlayacak! Her ne zaman oraya bir topluluk atılsa, onun bekçileri onlara: Size, (bu azap ile) **korkutucu bir peygamber gelmemiş miydi? diye sorarlar. Onlar şöyle cevap verirler: Evet, doğrusu bize,** (bu azap ile) **korkutan bir peygamber gelmişti; fakat biz** (onu) **yalan saymıştık ve: Allah'ın bir şey gönderdiği yok; siz olsa olsa büyük bir sapıklık içindesiniz, demiştik. Şayet kulak vermiş veya aklımızı kullanmış olsaydık,** (şimdi) **şu alevli cehennemin mahkûmları arasında olmazdık, diye ilâve ederler."**(4)

Yüce Mevlâ (c.c.), elçilerin mesajları kendisine ulaşmayan ve aleyhine deliller ikame edilmeyen kimselerin azaba çarptırılmayacağını aşağıdaki ayet-i kerimede kesin bir ifade ile bildirmiştir:

"Biz, bir peygamber göndermedikçe (kimseye) **azap edecek değiliz."**(5)

---

(1) Enbiyâ 21/47.
(2) Câsiye 45/29.
(3) Mü'min 40/11.
(4) Mülk 67/8-10.
(5) İsrâ 17/15.

“(Yerine göre) **müjdeleyici ve sakındırıcı olarak peygamberler gönderdik ki insanların peygamberlerden sonra Allah’a karşı bir bahaneleri olmasın! Allah izzet ve hikmet sahibidir.”**[1]

Bu da gösteriyor ki, kendisine elçilerin mesajları ulaşmayan veya onları kabul etmesine engel olacak şekilde çarpıtılmış bir şekilde ulaşan kişi, bu acıklı azabın hitabı dışındadır.

Öte yandan kendilerine rabbanî mesaj ulaşmayan güzel insanlar var ki söz konusu mesajın onlara ulaşması durumunda büyüklük taslamadan ve inkâra düşmeden kabul ederler. Bu kimseler de acıklı azabın hitabı dışındadır.

Asıl acıklı azabı hak edenler; gerçeği bilip de ondan yüz çeviren, kendisine doğru ve açık bir şekilde “uyarı” ulaştığı halde yalanlayıp büyüklük taslayanlardır.

Asıl çarpıcı olan hakikat ise şudur:

Kıyamet gününde kimse kendisine haksızlık yapıldığını ve zulme uğradığını iddia etmeyecek, aksine tekrar dünyaya geri gönderilip yapmış olduğu yanlışları düzeltmeyi temenni edecektir: **“Onların ateşin karşısında durdurulup «Ah, keşke dünyaya geri gönderilsek de bir daha Rabbimizin *âyetlerini* yalanlamasak ve inananlardan olsak!» dediklerini bir görsen! Hayır! Daha önce gizlemekte oldukları şeyler** (günahlar) **kendilerine göründü. Eğer** (dünyaya) **geri gönderilseler yine kendilerine yasak edilen şeylere döneceklerdir. Zira onlar gerçekten yalancıdırlar.”**[2]

Yüce Allah bir kudsî hadiste zulmü önce kendi zatına haram kılarak kulların birbirlerine zulüm etmelerini haram kılmış ve şöyle buyurmuştur: *“Kullarım! Ben zulmetmeyi kendime haram kıldım. Onu sizin aranızda da haram kıldım. Artık birbirinize zulmetmeyiniz.”*[3]

---

(1) Nisâ 4/165.
(2) En’âm 6/27-28.
(3) Müslim, Birr 55 (2577).

Nitekim aziz kitabında da şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz ki Allah insanlara hiçbir şekilde zulmetmez, fakat insanlar kendilerine zulmederler.”(1)

“(Kâfirler) **kendilerine meleklerin gelmesinden veya Rablerinin emrinin gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar? Onlardan öncekiler de böyle yapmışlardı. Allah onlara zulmetmedi, fakat onlar kendilerine zulmediyorlardı.”**(2)

“Şüphe yok ki Allah zerre kadar haksızlık etmez. (Kulun yaptığı iş, eğer bir kötülük ise onun cezasını adaletle verir.) ***İyilik olursa onu katlar*** (kat kat arttırır)**, kendi katından da büyük bir mükâfat verir.”**(3)

O gün iyiliklerin karşılığı kat kat fazlasıyla verilir, kötülüğe ise sadece misli kadar ceza verilir:

“Kim (Allah’ın huzuruna) **iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır. Kim de kötülükle gelirse o sadece getirdiğinin dengiyle cezalandırılır. Onlar** (asla) **haksızlığa uğratılmazlar.”**(4)

Bir iyiliğin sevabı on kat artırılır, bir kötülüğün cezası ise bir kötülük miktarınca verilir. Asıl helak olup hüsrana uğrayan; karşılığı birer birer verilen kötülükleri, karşılığı onar onar verilen iyiliklerinden daha fazla olan kimsedir.

Azaba çarptırılanların o cezayı hak edip etmedikleri yönünde yoğun bir şüphe duyarak sorgulamamız doğru değildir. Çünkü Rabbimiz, en sağlam delile ve her şeyi kapsayan ilme sahiptir. O (c.c.), adaletle hükmeder. O’nun (c.c.) rahmeti her şeyi kuşatmıştır ve O’nun (c.c.) rahmeti, gazabını geçmiştir. O (c.c.), yarattıklarına karşı çok merhametli olan ve onları en iyi

(1) Yûnus 10/44.
(2) Nahl 16/33.
(3) Nisâ 4/40.
(4) En’âm 6/160.

bilendir. O (c.c.) sadece günahları birikmiş ve hataları tarafından kuşatılmış (fâsık, fâcir ve münkirleri) kişileri cezalandırır:

“Hayır! Kim bir kötülük eder de kötülüğü kendisini çepeçevre kuşatırsa işte o kimseler cehennemliktirler. Onlar orada devamlı kalırlar.”(1)

(1) Bakara 2/81.

Mü'minin Ahirete Bakışı

Mü'min dünya hayatını yaşarken bir taraftan da bakışını, ahirete ve ölümden sonraki varacağı yere çevirir. Çünkü orada ebedî ve ölümsüz bir hayatın olduğunu bilir. Ebedî hayatın mukabilinde bu dünya hayatı ne kadar uzun olursa olsun kısa kalır ve ne kadar çok olursa olsun az kalır. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Onlara de ki: «Dünya menfaati önemsizdir, Allah'tan korkanlar için ahiret daha hayırlıdır ve (orada) **size kıl payı kadar haksızlık edilmez.»"**(1)

Dünya hayatının lezzetleri geçicidir ve insanın bu dünyada sahip olduğu her şey geçici bir süre içindir; ya sizden başkasına devredilecek ya da siz ondan ayrılıp gideceksiniz.

Yüce Allah Teâlâ, bu dünya hayatının hakikatinin iyice anlaşılması için onu ebedî hayatla mukayese etmemiz için şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz bu dünya hayatı, geçici bir eğlencedir. Ama ahiret, gerçekten kalınacak yurttur."(2)

(1) Nisâ 4/77.
(2) Mü'min 40/39.

Ölüm gelip de insan dünya hayatını ardında bıraktığında, dünya hayatı bütün gerçekliğiyle gün yüzüne çıkacak ve onun gerçek çapı onu yaşayan herkes için netleşecektir. Nitekim Allah Teâlâ ayet-i kerimede şöyle buyurmuştur:

“Nihayet onlardan (müşriklerden) **birine ölüm gelip çattığında: “Rabbim! der, beni geri gönder; ta ki boşa geçirdiğim dünyada iyi iş** (ve hareketler) **yapayım.” Hayır! Bu onun ağzından çıkan** (boş) **bir laftan ibarettir. Onların gerisinde ise yeniden dirilecekleri güne kadar** (süren) **bir berzah vardır.”**(1)

İnsanlar öldükten sonra diriltildikleri zaman dünya hayatlarını hatırlar ve onun ne kadar az ve ne kadar kısa bir şey olduğunu görürler. Yüce Allah bu durumu ifade etmek üzere şöyle buyurmuştur:

“(Allah inkârcılara) **“Yeryüzünde kaç yıl kaldınız?” diye sorar. “Bir gün veya günün bir kısmı kadar kaldık. İşte sayanlara sor” derler.”**(2)

Yüce Allah ahiret yurduna nispetle dünya hayatını ve gerçek yüzünü anlatırken şöyle buyurmuştur:

“Bilin ki dünya hayatı ancak bir oyun, eğlence, bir süs, aranızda bir övünme ve daha çok mal ve evlât sahibi olma isteğinden ibarettir. Tıpkı bir yağmur gibidir ki, bitirdiği ziraatçilerin hoşuna gider. Sonra kurur da sen onun sapsarı olduğunu görürsün; sonra da çer çöp olur. Ahirette ise çetin bir azap vardır. Yine orada Allah’ın mağfireti ve rızası vardır. Dünya hayatı aldatıcı bir geçimlikten başka bir şey değildir.”(3)

Gerçek karşılık ve mükâfat, dünyada değil ahiret yurdunda olandır:

(1) Mü’minûn 23/99-100.
(2) Mü’minûn 23/112-113.
(3) Hadîd 57/20.

“Allah katında olanlar ise daha hayırlı ve daha kalıcıdır.”(1), **“Ahiret azabı, elbette daha şiddetli ve daha süreklidir.”**(2)

Nice insanlar vardır, dünya onların kalıcı mekânıymış ve hayatları sadece bu dünya hayatından ibaretmiş gibi bütün enerjilerini bu fani dünya için seferber ederler ve onun meşgalelerine boğulurcasına dalarlar. Dünya meselelerine söz ve davranışlarıyla kendilerini bütün gayretleriyle öyle bir kaptırmışlar ki onlarla dünya meşguliyetlerini birbirine sımsıkı bağlayan kopmaz bağlar var sanırsın. Öyle ki bir türlü dünyanın ötesine geçmezler. Böyle yapmakla, her şeyi evirip çeviren ve bütün dizginleri elinde tutan mülkün asıl sahibi Allah Teâlâ ile kurulacak bütün iletişim kanallarını tıkamış olurlar. Bir gün mutlaka Allah’ın (c.c.) huzuruna çıkacaklarının, O’nun (c.c.) ceza veya mükâfatının kaçınılmaz olduğunun lafı bile geçmez onların hayatında. İşte onlar, Yüce Allah’ın şu buyruğuna muhatap olmuş olurlar:

“Onun için sen bizi anmaktan yüz çeviren ve dünya hayatından başka bir şey istemeyen kimselere yüz verme. İşte onların erişebilecekleri bilgi budur. Şüphesiz ki senin Rabbin, evet O, yolundan sapanı daha iyi bilir; O, hidayette olanı da çok iyi bilir.”(3),(4)

Bu dünya hayatı, uzun bir kitabın önsözü gibidir. Zamanın hüküm sürdüğü bu fani âlemdeki insan, günü geldiğinde zamanın hükmünü yitirdiği sonsuzluğa açılan kalıcı bir hayata geçiş yapacaktır, Öyleyse insana; kalıcı ve sonsuz hayat için kendini hazırlaması/kendine hazırlık yapması düşer.

“Onlara de ki: “Dünya menfaati önemsizdir, Allah’tan korkanlar için ahiret daha hayırlıdır ve size kıl payı kadar haksızlık edilmez.”(5)

---

(1) Kasas 28/60.
(2) Tâ-Hâ 20/127.
(3) Necm 53/29-30.
(4) Muhammed el-Ğazâlî, *El-Mahâvirü’l-Hamse li’l-Kur’âni’l-Kerîm*, s. 66.
(5) Nisâ 4/77.

Bu nedenle bahtiyar olan; ölüm kapısına dayandığında hazırlıklı olan ve ahiret yurduna, ona hazırlıklı olarak ayak basan kimsedir. Böyle kimseler için ahiret yurdunda varacakları yerde müjde vardır, "büyük dehşet" gününde güven içinde karşılanmak vardır:

"En büyük dehşet dahi onları tasalandırmaz. Melekler kendilerini şöyle karşılar: İşte bu size vâdedilmiş olan (mutlu) ***gününüzdür."***(1)

"Mü'min erkeklerle mü'min kadınları, önlerinden ve sağlarından, (amellerinin) **nurları aydınlatıp giderken gördüğün günde,** (onlara)**: Bugün müjdeniz, zemininden ırmaklar akan ve içlerinde ebedî kalacağınız cennetlerdir, denilir. İşte büyük kurtuluş budur."**(2)

Ahirette bu güzel müjdeleri alanlar, dünyada yarını sabırsızlıkla bekleyen ve ahiret hayatı gelmeden önce ona hazırlık yapanlardır. Onlar, bu dünyada yaşarken sanki yarın bu diyardan ahiret yurduna göçüp gidecekmiş gibi bir gözü daima ahiret yurduna dikili olanlardır. Bu yüzden onlar kıyamet günün şiddeti ve dehşetinden korkarlar ve bu dünyadayken şöyle derler:

"Biz, çetin ve belâlı bir günde Rabbimizden (O'nun azabına uğramaktan) **korkarız,** (derler)**. İşte bu yüzden Allah onları o günün fenalığından esirger;** (yüzlerine) **parlaklık,** (gönüllerine) **sevinç verir."**(3)

Bu nedenle onlar ahirette şöyle derler:

"Daha önce biz, aile çevremiz içinde bile (ilâhî azaptan) **korkardık. Allah bize lütfetti de bizi vücudun içine işleyen azaptan korudu. Gerçekten biz bundan önce O'na yalvarıyorduk. Çünkü iyilik eden, esirgeyen ancak O'dur."**(4)

(1) Endiyâ /103.
(2) Hadîd 57/12.
(3) İnsân 76/10-11.
(4) Tûr 52/26-28.

Cennete girdiklerinde de Allah'ın (c.c.) kendilerine hidayet nasip etmesini, Allah elçilerinin kendilerine verdiği vaadi ve dünyada ahiretleri için yaptıkları amelleri hatırlayarak şöyle diyeceklerdir:

"Hidayetiyle bizi (bunca nimetlere) **kavuşturan Allah'a hamdolsun! Allah bizi doğru yola iletmeseydi kendiliğimizden doğru yolu bulacak değildik. Hakikaten Rabbimizin elçileri gerçeği getirmişler. Onlara: İşte size cennet; yapmış olduğunuz iyi amellere karşılık ona vâris kılındınız diye seslenilir."**(1)

Mü'min bu dünyada gözlerini ahiret yurduna dikerek ve kendini ona hazırlayarak yaşar. Bu son menzil için neler hazırladığı ve o gün için neler yaptığı hususunda durmadan kendini sorgular:

"Ey *îmân* edenler! Allah'tan korkun ve herkes, yarına ne hazırladığına baksın. Allah'tan korkun, çünkü Allah, yaptıklarınızdan haberdardır."(2)

Dünya hayatının kalıcı bir yerleşim yeri değil bir geçiş noktası olduğu, bir gün mutlaka Allah'ın (c.c.) huzuruna çıkacağımız bilinciyle yaşayarak bu buluşmaya hazırlık yapılması gerektiği inancı… Evet. Bütün bunlar dünyadan yüz çevirmek, onun güzel nimetlerinden zevk almak ve güzel ev-bark inşa edip mimarî eserler ortaya koymaktan vazgeçmek anlamına gelmez. Böyle bir şey ne hidayet rehberimiz olan Kur'ân-ı Kerim'in metoduna ne de Peygamber Efendimiz'in (c.c.) sünnet-i seniyyesine uyar. Nitekim Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurur:

"Veren el, alan elden daha hayırlıdır."(3)

"Kuvvetli mü'min, (Allah katında) *zayıf mü'minden daha hayırlı ve daha sevimlidir."*(4)

---

(1) A'râf 7/43.
(2) Haşr 59/18.
(3) Buhârî, Zekât 18, Vasâyâ 9, Nafakât 2; Müslim, Zekât 95. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Zekât 39; Nesâî, Zekât 53, 60.
(4) Müslim, Kader 34. Ayrıca bk. İbn-i Mâce, Mukaddime 10.

Kur’ân-ı Kerim’in bu hususta metot ve mizanı şöyledir:

“Allah’ın sana verdiğinden (O’nun yolunda harcayarak) **ahiret yurdunu iste; ama dünyadan da nasibini unutma. Allah sana ihsan ettiği gibi, sen de** (insanlara) **iyilik et. Yeryüzünde bozgunculuğu arzulama. Şüphesiz ki Allah, bozguncuları sevmez.”**(1)

(1) Kasas 28/77

İKİNCİSİ

İSLÂMIMIZ

İslâm Hakkında Sorular

Geniş araziye sahip, sanki gök kubbeyi omuzlarında taşıyormuşçasına yükselen yüksek dağlarla çevrili Hicaz'ın çölünden bir bedevî bineğine binerek Medine'ye doğru ağır ağır yola çıktı. Hicaz ile Medine arasındaki mesafeyi sekiz günde katederek şehre vardı. Burada ne kazanç elde edeceği bir ticareti ne de ziyaret edeceği bir akrabası vardı. Tek gayesi; "Ben Allah'ın elçisiyim" diyen kişiyle buluşup nübüvvetle ilgili haberi ondan duymak ve bu ilahî mesajın hakikatini öğrenmekti. Böylece kendine Allah (c.c.) için tutunup seçeneği din hususunda nihaî kararını verecekti.

Mescid-i Nebevî'ye varınca içeri girdi ve Resûlullah'ın (s.a.v.) yanında oturan sahabelerin yanına varıncaya kadar yaklaştı. Fakat aralarında bulunan Resûlullah'ın (s.a.v.) hangisi olduğunu bilemedi ve onlara yaklaşınca sordu:

- "Abdulmuttalib'in torunu hanginiz?"

Çünkü onlardan biri gibi duran Allah Resûlü'nün (s.a.v.) üzerinde -onun parıltısı ve ışıltısı dışında- onu ayırt edecek bir alamet ve diğerlerinden farklı gösterecek bir kıyafet bulunmuyordu.

- "Şurada yaslanan, beyaz (al yanaklı) kişi" karşılığını verdiler.

Bunun üzerine ona döndü, ellerini birleştirerek ayağa kalktı ve sıradan insanlara seslendiği gibi ona:

- "Ey Abdulmuttalib'in torunu!" diye seslendi. Resûl-i Ekrem:

- *"Buyur, Abdulmuttalib'in torunu benim,"* buyurdu.

- "Muhammed sen misin?" Teyit etmek istercesine tekrar sordu. Resûl-i Ekrem:

- *"Evet,"* buyurdu.

Buraya kadar kullandığı üslubun, kabalığın yanına biraz daha kabalık katarak:

- "Sana kabalık yaparak bazı sorular soracağım, bundan ötürü benden alınma" diye seslendi. İnsanlara iyiliği en güzel öğreten öğretmen (s.a.v.):

- "*Hiç alınmam, istediğini sorabilirsin"* buyurdu.

Din hakkındaki sorulara cevap verirken ve başkasına bir şey öğretirken onun (s.a.v.) yasak alanları ve gizli gündemleri yoktu; son derece şeffaf ve netti.

Bedevî sormaya başladı. Sorduğu sorular berrak bir akla ve düzenli (sistematik) bir düşünceye dayandığını gösteriyordu. İlk sorduğu soru:

- "Gökyüzünü kim yarattı?" sorusu oldu. Peygamberimiz (s.a.v.) ona cevaben:

- *"Allah yarattı"* buyurdu. Ardından:

- "Peki, yeryüzünü kim yarattı?" diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

- *"Allah yarattı"* buyurdu. Ardından:

- "Bu devasa dağları içindekilerle beraber kim dikti?" diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

- *"Allah dikti"* buyurdu. Ardından:

- “Yeri göğü yaratan, şu koca dağları diken, senin, senden öncekilerin ve senden sonra gelecek olanların ilahı olan Allah aşkına sana soruyorum: Allah mı seni bütün insanlara elçi olarak gönderdi?” dedi. Peygamberimiz (s.a.v.):

- *“Evet”* buyurdu. Adam:

- “Seni elçi olarak gönderen Allah aşkına söyle, Allah mı sana yalnızca O’na ibadet edip atalarımızın Allah’a şirk koşarak taptıkları şu putlardan kendimizi uzak tutmamızı emretti?” diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

- *“Evet”* buyurdu. Adam:

- “Seni elçi olarak gönderen Allah aşkına söyle, bir gün ve gecede beş vakit namaz kılmayı bize Allah mı emretti?” diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

- *“Evet”* buyurdu. Adam:

- “Seni elçi olarak gönderen Allah aşkına söyle, mallarımızın zekâtını alıp fakirlere dağıtmayı sana Allah mı emretti?” diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

- *“Evet”* buyurdu. Adam:

- “Seni elçi olarak gönderen Allah aşkına söyle, her senenin Ramazan ayını oruçlu geçirmemizi sana Allah mı emretti?” diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

- *“Evet”* buyurdu. Adam:

- “Seni elçi olarak gönderen Allah aşkına söyle, bizden gücü yetenlere hac yapmamızı sana Allah mı emretti?” diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

- *“Evet”* buyurdu. Adam:

- “Allah’tan başka ilah olmadığına, Muhammed’in de O’nun kulu ve elçisi olduğuna şehadet ederim. Seni hak ile gönderene andolsun ki bu söylediklerinden ne eksik ne de fazla yaparım. Ben Sa’d b. Bekr

oğullarının kardeşlerinden biri olan Dimâm b. Sa'lebe'yim. Kötülük ve çirkin davranışlara gelince; Allah'a yemin ederim ki biz bu haram kılınmış davranışların çoğuna cahiliyede bile bulaşmadık. Şimdi ise daha çok uzak dururuz." dedi.

Bu bedevî daha sonra devesinin olduğu tarafa yöneldi, devesinin ayağına bağladığı ipi çözdü, kendi halkına dönmek üzere yola koyuldu. Çünkü onun Medine'de bundan başka herhangi bir işi yoktu.

Gitmesinin ardından Peygamberimiz (s.a.v.): *"Adam dinini iyi kavradı. Eğer saçı çift örgülü olan adam* (Dimâm b. Sa'lebe) *dediği gibi yaparsa cennete girer."* buyurdu.[1]

Fıkıh bilgini sahabiler bu bedevînin dinî bilgisine hayran kaldılar, öyle ki Hz. Ömer "Dimâm'dan daha güzel ve veciz bir şekilde soru sorabilen birini görmedim" demiştir.

Bu adam, İslâm'ın hükümlerini duymuş ve bu hükümlere inanmıştı. O sadece bu Elçi'yi (s.a.v.) tanımak için gelmiş ve onu görünce çehresinde ve durumunda onun doğruluğunun alametlerini görmüştü. Bu nedenle onun için Peygamberimiz'e (s.a.v.) hakkı kabul eden bir eda ile soru sorması yeterliydi. Dolayısıyla Peygamberimiz (s.a.v.) ile tanışıp ona soru sorması onun îmân ve yakîninin artmasına vesile oldu ve böylece Peygamberimiz'in (s.a.v.) huzurunda Müslüman olduğunu ilan etti. Daha sonra da kendi memleketine döndü.

Kavmine varınca, onun etrafında toplandılar ve ilk yaptığı şey; onların en büyük sahte putlarını yok ederek "Lat ve Uzza putlarına taparak ne büyük fenalık etmişiz" demek oldu. Bu putlar onların tapındıkları putlardı. Halkı, onun tanrılarına karşı bu cüreti karşısında şaştılar ve bu tanrıların kendilerine dokundurmasından korktukları zararla onu da korkutarak: "Abraş ve cüzzam hastalığına düşmekten sakın ve vazgeç bunu yapmaktan ey Dimâm!" dediler.

(1) İmam Ahmed (2254); Buhârî (63).

Oysa Dimâm bir kere bu inancı benimsemişti, düşüncesini ve itikadını düzeltmişti. Ve kavmine şöyle demişti: "Yazıklar olsun size! Allah'a yemin ederim ki o putlar size ne bir zarar verebilirler, ne de bir faydaları dokunur. Şüphesiz ki Yüce Allah size bir Resûl gönderdi ve ona içinde bulunduğunuz durumdan sizi kurtaracak bir kitap gönderdi. Ben, Allah'tan başka ilah olmadığına ve O'nun tek olduğuna; ortağı olmadığına, Muhammed'in de O'nun kulu ve elçisi olduğuna şahitlik ederim. Size onun emrettiklerini emretmek ve yasakladıklarını da yasaklamak üzere onun yanından geliyorum."

Dikkat edilirse bu sahne, İslâm'ı öğrenmek isteyen birçok kişinin sorularına cevap verir niteliktedir. Bu din, Yüce Allah'ın bütün insanlar için seçtiği İslâm'dır. Hiçbir belirsizliği barındırmayacak kadar açık, hiçbir karmaşıklığı barındırmayacak derecede sade ve hiçbir zorluğu barındırmayacak kadar kolaydır. Nitekim ayet-i kerimede;

"Allah sizin için kolaylık ister, zorluk istemez."(1) buyrulmuştur.

İslâm'a girmek, hayatınızda bir sarsıntı, ilişkilerinizde bir karışıklık, işlerinizde bir kargaşa anlamına gelmez. Aksine, hayatınızdaki dağınıklığı toparlar, sizi tek bir amaca yönlendirir; hayatınıza ve gidişatınıza istikamet kazandırır.

İslâm dini insanı, yalnızca Allah'a (c.c.), O'na ortak koşmadan ibadet etme amacına yönlendirir. Müslüman, Allah'ın (c.c.) kendisine yakın olduğunu, bütün hal ve davranışlarına muttali olduğunu ve onun gizli ve açık her şeyini bildiğini hissederek hayatını sürdürür.

İslâm sayesinde hayatın korkunçluğu sevecenliğe, şaşkınlığı hidayete dönüşür ve Müslüman, nereye yönelirse Allah'ı (c.c.) görüyormuşçasına hayatını yaşar. Peygamberimiz'in buyurduğu gibi: *"İhsan, Allah'ı görüyormuşçasına O'na ibadet etmektir. Sen O'nu göremesen de O seni görür."*(2)

(1) Bakara 2/185.
(2) Buhârî (50); Müslim (8).

İslâm'ın hüküm ve uygulamaları, insanın doğası ve yapısıyla uyum halindedir. İnsanı yaratan O'dur (c.c.) ve onun tabiatına yaraşır ve fıtratına uygun bir din göndermiştir:

"Hiç yaratan bilmez mi? O, en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeydenhaberdardır."(1)

Bu nedenle O'nun (c.c.) dininde zorluk yoktur ve gücün gücünün üstünde sorumluluk yüklenmez. Nitekim ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

"Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar. Herkesin kazandığı (hayır) **kendine, yapacağı** (şer) **de kendinedir."**(2)

Ayrıca O'nun (c.c.) dininde, insanı doğuştan gelen ihtiyaçlardan veya hayatın temiz rızıklarından zevk almaktan yoksun bırakmak da yoktur. Ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

"De ki: Allah'ın kulları için yarattığı süsü ve temiz rızıkları kim haramkıldı?"(3)

Bu satırlarda Müslümanca yaşanan hayatın açık ve sade akışı tanımlamakta, Müslümanın düşünce, itikad, ibadet ve davranışı anlatılmaktadır.

Bu, İslâm'a yönelen ve bu dinin hayat yolunu bilmeyi arzulayan kimselere, Allah (c.c.) yolunda sürdürülen bir hayatın dünyada nasıl güvenli, mutlu ve güzel olduğunu, ahirette ise nimetlerle dolu olduğunu görmeleri için ışık tutar. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Erkek veya kadın, mü'min olarak kim iyi amel işlerse, onu mutlaka güzel bir hayat ile yaşatırız. Ve mükâfatlarını, elbette yapmakta olduklarının en güzeli ile veririz."(4)

(1) Mülk 67/14.
(2) Bakara 2/286.
(3) A'râf 7/32.
(4) Nahl 16/97.

Hidayet Nimeti

Değerli din kardeşlerim! Saygıdeğer hanımefendiler ve beyefendiler!

Bu dünyada yaşayan milyarlarca insan hâlâ hakikatten habersiz, şaşkınlık ve dalalet üzere olduğu halde Yüce Allah'ın size Müslüman olmayı nasip etmesinin ne kadar büyük bir nimet olduğunu biliyor musunuz?

Sizler Müslüman olmakla hidayete erenlerin ve salihlerin kervanına katıldınız. İlk imamı babamız Adem (a.s.) olan kervana. Bu kervan, kıyamet gününe kadar yolculuğuna devam edecektir. Bu kervanda insanlık tarihine yön veren; Nuh, İbrahim, Mûsâ, Îsâ ve Muhammed aleyhimüsselam gibi büyük şahsiyetler ve peygamberlere tabi olan sıddîklar, şehidler ve salihler de yer alır. Ne mutlu size ki bu kervanda yolculuk yapma bahtiyarlığına kavuştunuz!

Hidayete erme nimeti bize Allah'ın (c.c.) üzerimizdeki nimetinin büyüklüğünü hissetmemizi sağlıyor. Müslüman olma nimeti. Çünkü bizi bu yola sevk eden ve kalplerimizi ona yönelten Yüce Allah'tır. Bu, bizi Müslüman olarak seçmekle Yüce Allah'ın bize bağışladığı apaçık lütfudur. Zira hidayet, zekâ veya ilimle değil tamamen Yüce Allah'ın yönlendirmesi ve muvaffak kılmasıyla olur. Bunun başka türlüsü mümkün mü? Etrafınıza baksanıza, zekâ ve deha fışkıran kimselerin Yüce Allah'ın

rahmet pınarından uzak niceleri var. Onlar ki Yüce Allah'ın (c.c.) dinini din edinmeden ve O'nun (c.c.) hidayet yoluna erişmeden şaşkın ve sapkın bir şekilde kalakalmışlar!

Allah (c.c.), sizi doğru yola yöneltip O'nun (c.c.) dinini din edinmenizi nasip ederse, siz o zaman öyle bir yolda yürürsünüz ki, o yol sizi genişliği yer ve gökler kadar olan cennete ulaştıracak ve sizi nebîler, sıddîklar ve salihlerle buluşturacaktır. Onlar ne güzel yol arkadaşlarıdır. Yücelerle dostluk vesilesiyle Yüce Allah'ın bizi hidayete erdirme nimetini hissederiz, bunu hissedince de ruhumuzda Yüce Allah'ın büyük lütfuna karşı ne kadar çok şükretmemiz gerektiğini anlarız. Cennet ehli bol nimetler içinde **"Hidayetiyle bizi** (bu nimete) **kavuşturan Allah'a hamdolsun! Allah bizi doğru yola iletmeseydi kendiliğimizden doğru yolu bulacak değildik"**[1] derler. Allah'ın peygamberi İbrahim (a.s.)*: **"Rabbim bana doğru yolu göstermezse elbette yoldan sapan topluluklardan olurum,"***[2] der. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ve ashab-ı kiram:

"Allah'ım, senin lütfu keremin olmasaydı, ne hidayete erer ne sadaka verir ne de namaz kılardık." sözünü tekrar edip dururlardı.[3]

Hidayetin öneminden dolayıdır ki Yüce Allah, hidayeti isteme yolunu bize tavsiye etmiştir: **"Bizi hidayete erdir** (bize doğru yolu göster)**."**[4] demeyi öğretmiştir. Müslüman kimse bu sözü günde en az 17 kez tekrar eder.

Acaba bir Müslüman, hidayete erip de Allah (c.c.) yoluna yöneldiğinde ne kadar büyük bir nimete nail olduğunu biliyor mu? Yüce Allah'ın onu Müslüman olarak seçmekle kendisine ne kadar büyük bir lütufta bulunduğunu hatırlıyor mu? Müslüman kimse bunu hatırlasın ki, bunun

(1) A'râf 7/43.
(2) En'âm 6/77.
(3) Buhârî, (2837).
(4) Fâtiha 1/6.

için Allah'a (c.c.) hamd etsin ve Yüce Mevla'dan daha fazla ilahî lütuflara mazhar olmayı istesin. Din-i mübin üzere ayağını sabit kılmayı nasip etmesini dilesin. Yeryüzünde ne kadar çok insan, şaşkınlık içinde doğru yolu bulmadan yaşıyor. Onlar ne îmânın lezzetini ne de hidayetin yakîn inancını buldular. Onlar bir şaşkınlığın çıkmazında veya bir şehvetin şuursuzluğunda bocalayıp dururlar.

Allah'ım! Bizi hidayete erdirdiğin için sana ham olsun. Eğer sen lütfu kereminle bizi doğru yola yöneltmeseydin biz kendi başımıza hidayet yolunu bulamazdık.

İmanda Sebat

Hz. Aişe validemiz (r.anha) Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) *"Ya mukallibe'l-kulûb! Sebbit kalbî 'alâ dînike / Ey kalpleri halden hale çeviren Allah'ım! Kalbimi dinin üzere sabit kıl!"* duasını sık sık yaptığını fark edince bu onun dikkatini çekti ve sordu:

- Ey Allah'ın Resûlü! Senin sık sık "Ey kalpleri halden hale çeviren Allah'ım! Kalbimi dinin üzere sabit kıl!" şeklinde dua ettiğin görüyorum?

Peygamberimiz (s.a.v.) ona şöyle cevap verdi:

- *"Ey Aişe! Kalpler, Rahman'ın iki parmağı arasında olup onları istediği gibi evirip çevirebilirken ben* (O'na sığınıp dua etmekten başka) *ne ile kendimi güvende hissedebilirim?"*[1]

O Resûl ki kendisine hidayetin kaynağı olan vahiy nazil olduğu halde, Allah'tan (c.c.) sebat dilemiş, hatta bunu sık sık yapmıştır. Böylece ümmetinden her mü'min Allah'tan (c.c.) hidayet dilerken aynı zamanda O'ndan (c.c.) îmân üzere sebat etmeyi dilemesini de onlara öğretmiştir. Çünkü kalp halden hale evrilir ve çok değişkendir, etkilenmeye karşı savunmasızdır. Eğer Yüce Allah onu koruyup da istikrara kavuşturmazsa,

(1) İmam Ahmed, (26133); Tirmizî, Kader 7 (3522).

evrilip çevrilme veya olumsuzluklara doğru ters yüz olma ihtimali yüksektir.

Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) yemin etmek istediğinde çoğu zaman: *"Hayır! Kalpleri evirip çeviren Allah'a yemin ederim."*(1) ifadesiyle yemin etmesi ashab-ı kiramın dikkatinden kaçmamıştır. Bu da Peygamberimiz'in (s.a.v.) kalplerin evrilip çevrilme hususuna ne kadar önem verdiğini göstermektedir.

İnsan, Yüce Allah'tan sağlığı, mal ve can güvenliği için niyazda bulunduğu gibi bundan daha önemli ve değerli olan dinde hidayet üzere sabit kalması için de niyazda bulunmalıdır.

İnsan bu hayatta her türlü aldatıcı kisveler altında sunulan şehvetler, baştan çıkarıcı dünyevî cazibeler, şüpheler, birbiriyle yarışan/çarpışan görüş ve fikirler dâhil olmak üzere pek çok etkiye karşı savunmasızdır. Bu nedenle mü'min sapıklığa ve kuşkulara kapılmasın diye, basiretinin aydınlatılması, kendisi için dinini muhafaza etmesi ve dinde ve hidayette sebat etmesi için sürekli Rabbine yalvarıp yakarmalıdır.

Yüce Allah ayet-i kerimede zatı hakkındaki ilimde derinleşenlerin şöyle dua ettiğini bildirmiştir:

"Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme. Bize tarafından rahmet bağışla. Lütfu en bol olan sensin."(2)

(1) Buhârî, Tevhid 11 (6617).
(2) Âl-i İmrân 3/8.

İslâm'ın Evrenselliği

İslâm'ın milliyeti olmaz. İslâm belli bir ırk, ülke veya rengin değil bütün âlemlerin İslâm'ıdır. Onda ırk ve milliyet ayrımı yoktur. İnsanlık ağacının dalları, tek bir gövdede buluşur ki o da insanlığın atası Adem'dir (a.s.). Bu nedenle Kur'ân-ı Kerim'de yapılan çağrı Ademoğullarına: **"Ey Ademoğulları!"** ve tüm insanlara: **"Ey insanlar!"** şeklinde gelmiştir. Yüce Allah peygamberine, mesajının evrensel olduğunu ve bütün insanlara yönelik olduğunu bildirmek üzere:

"Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bunu bilmezler."(1) buyurmuştur.

Bu ağacın farklı ırk ve kavimler gibi dallarının olması, ayırım ve üstünlük taslamaları için değil birbirlerini tanımaları içindir:

"Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır."(2)

(1) Sebe' 34/28.
(2) Hucurât 49/13.

İlginç olan hususlardan biri de Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) İslâm'a davet ederken onun davetini ilk kabul edenlerin çeşitli ırk ve milletlerden olmasıdır. Peygamberimiz'in (s.a.v.) ashabından ilk îmân edenlerden; Hatice, Ebubekir ve Ali Arap'tı, Bilal ve Ümmü Eymen Habeşîydi/Afrikalı'ıydı, Selman-ı Farisî İranlıydı, Suheyb-i Rumî Romalıydı, Abdullah b. Selam İsrailoğullarındandı vb. Allah hepsinden razı olsun.

İslâm dini ırkçılığın her türlüsünü ortadan kaldırmıştır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) Veda Haccı'nda ırk ayırımının ortadan kaldırıldığını şöyle açıklamıştır: *"Ey insanlar! Sizin Rabbiniz birdir. Bilesiniz ki; Arab'ın Arap olmayana, Arap olmayanın da Arap olana, beyazın siyaha, siyahın da beyaza üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takva iledir..."*(1)

Farklı kavimlerden insanlar, kendi millî aidiyetlerini kaybetmeden ve ondan sıyrılmadan İslâm'a girdiler, zira İslâm'ın geniş kapısı, onların hepsini kazanımlarıyla beraber içine aldı.

İslâm ümmeti; Arap, Fars, Türk, Kürt, Berberî, Romalı, Zenci ve diğer çeşitli milletlerden İslâm alimlerinin şehri oldu.

Dolayısıyla İslâm'a giren kimsenin uyruğunu, elbisesini, kılık kıyafetini, adını veya vatanını terk etmesi gerekmez. Çünkü İslâm, insanlığı; millet, ırk ve cinsiyet yelpazesiyle içine alır.

Bu dinin aidiyet ve kimliği, bir ırka ve bir ulusa yönelmek değil Allah'a (c.c.) yönelmek esasına dayanır. Bütün mahlûkat O'nun yaratıkları yani kullarıdır. Yüce Allah bütün yaratılmışların Rabbi ve mabududur. Bu nedenle O (c.c.) kulları arasındaki üstünlük ölçüsünü Allah'a karşı en çok sorumluluk bilincine (takva ölçüsüne) bağlamıştır. **"Allah katında en değerli olanınız, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır."**(2) Onları, farklılıklarına rağmen namazda tek safta, hacda tek elbise ve tek tarzda birleştirmiştir. Bir başkasını rengi veya ırkından dolayı küçük

(1) İmam Ahmed, Müsned, 5/411 (23489).
(2) Hucurât 49/13.

görmekten sakındırmıştır. Renginden dolayı başkasını ayıplayan kimseye Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Sen onu annesinden dolayı mı ayıplayıp aşağıladın? Doğrusu sen hâlâ cahiliye yaşantısının izini taşıyorsun!"*(1) Yani sen hâlâ cahiliyenin bazı özelliklerini taşıyorsun.

(1) Buhârî, (30); Müslim, (1661).

Müslümanlığımız ve İlişkilerimiz

Siz Müslüman olduğunuzda anne babanız başka bir dinde kalabilir. Sizin ailenizden dinî yönden ayrılmanız onlardan sosyal yönden ayrılmanız anlamına gelmez. Dolayısıyla anne babanız kendi dinlerine bağlı kalsalar, hatta sizin dininizden nefret etseler bile sizin İslâm dinini kucaklamanızla birlikte, anne ve babanıza olan iyilik ve nezaketiniz iki katına çıkmalıdır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Biz insana, ana-babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Çünkü anası onu nice sıkıntılara katlanarak taşımıştır. Sütten ayrılması da iki yıl içinde olur. (İşte bunun için) **önce bana, sonra da ana-babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur. Dönüş ancak banadır. Eğer onlar seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi** (körü körüne) **bana ortak koşman için zorlarlarsa, onlara itaat etme. Onlarla dünyada iyi geçin. Bana yönelenlerin yoluna uy. Sonunda dönüşünüz ancak banadır. O zaman size, yapmış olduklarınızı haber veririm."**(1)

Anne baba Müslüman olsun veya olmasın onlara iyilik yapmak Allah'a (c.c.) itaat etmek demektir ve bu, O'na (c.c.) yakınlaşmanın en büyük vesilesidir. Aynı şekilde eş, evlat ve akrabalarla da iletişimi koparmamalıdır.

(1) Lokmân 31/14-15.

Onlara sevgi, merhamet ve güzellikle davranılmalıdır. Nitekim Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Sizin en hayırlınız ailesine en hayırlı olanınızdır. Ben aileme karşı sizin en hayırlınızım."*(1)

Dostlarınız ve arkadaşlarınızla da iletişimizi koparmamalı ve bütün insanlara karşı güzel ahlâk sergilemelisiniz; insanî ilişki ağınızı olabildiğince geniş tutmalısınız. Nitekim Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlarla güzel geçin"*(2)

Dikkat edilirse buradaki "İnsanlar" kelimesi, Müslüman olanı da olmayanı da kapsayan genel bir ifadedir. Bütün insanlarla güzel geçinmek, Müslümanın şiarıdır. İnsanlarla güzel ilişki ve iletişim kurmak ve onu sürdürmek, onları İslâm diniyle tanıştırmaya ve ona davet etmeye vesile olur.

İslâm'ı seçtikten sonra bazı Müslümanlar aileleri veya toplumları tarafından tepkiyle karşılanabilirler. Hatta çeşitli sıkıntılara ve psikolojik baskılara maruz kalabilirler. Bu duruma sebatla, sabırla ve güzel muamele ile karşılık vermelidir; başına gelen bu durumun dinine bağlılığını ölçmek üzere Yüce Allah'ın bir sınaması olduğunu bilmelidir. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Elif. Lâm. Mîm. İnsanlar, imtihandan geçirilmeden, sadece '*İman ettik*' demeleriyle bırakılıvereceklerini mi sandılar? Andolsun ki, biz onlardan öncekileri de imtihandan geçirmişizdir. Elbette Allah, doğruları ortaya çıkaracak, yalancıları da mutlaka ortaya koyacaktır."(3)

"Andolsun ki, mallarınız ve canlarınız konusunda imtihana çekileceksiniz; sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve müşriklerden birçok üzücü sözler işiteceksiniz. Eğer sabreder ve takvâ *gösterirseniz, muhakkak ki bu,* (yapılacak) işlerin en değerlisidir."(4)

(1) İbn-i Mâce, Nikah 50 (1977); Tirmizî, Menâkıb, 63 (3895).
(2) İmam Ahmed, Müsned (22059).
(3) Ankebût 29/1-3.
(4) Âl-i İmrân 3/186.

Yüce Allah, geçmiş ümmetler zamanında peygamberlere îmân edenlerin kendi halkları tarafından eziyet edilirken söylediklerini şöyle aktarıyor:

"… Sizin bize verdiğiniz eziyete elbette katlanacağız. Tevekkül edenler yalnız Allah'a tevekkülde sebat etsinler."(1)

Yüce Allah, bu hususta Peygamber Efendimiz'e (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

"Sabret! Senin sabrın da ancak Allah'ın yardımı iledir. Onlardan dolayı kederlenme; kurmakta oldukları tuzaktan kaygı duyma! Çünkü Allah, (kötülükten) **sakınanlar ve güzel amel edenlerle beraberdir."**(2)

(1) İbrâhîm 14/12.
(2) Nahl 16/127-128.

Müslümanlığımız Bize Sorumluluk Yükler

İnsanlar sizin Müslüman olduğunuzu öğrendiğinde; sizin tüm davranışlarınızı İslâm olarak okuyacaklardır. Bu yüzden hoş olmayan davranışlarla İslâm'ın kötü propagandasını yapmamaya dikkat edin ve İslâm ahlâkına bağlı kalarak İslâm'ı temsil etmenin sorumluluğunu hissedin. Güzel ahlâk aynı zamanda Allah katında ibadet görevi görür:

- Konuşurken doğruyu dile getirmek bir ibadettir.

- Emanete riayet etmek bir ibadettir.

- Amelinde ihlaslı ve samimi olmak bir ibadettir.

- İnsanlarla güzel geçinmek bir ibadettir.

O halde çevrenizdeki insanlar, dininizin sizi daha iyiye götürdüğünü fark etmelidir.

İslâm'ı Tanıtmak

Yüce Allah, lütfu keremiyle bizi İslâm'ın hidayetiyle şereflendirdiğine göre biz de bu dinin bize yüklediği sorumluluğun şuurunda olmalıyız; Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) elçi olarak insanlara İslâm'ı tebliğ etmekle görevlendirildiği gibi biz de "din elçisi" görevini omuzumuzda taşıdığımızı bilmeliyiz. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu dini tebliğ ettiği gibi Müslümanların her bir nesli, bu dini tebliğ etmek, dünyaya yaymak ve gelecek nesillere aktarmak sorumluluğunu taşımaktadır.

Eğer İslâm'ı tebliğ etme yolu sürdürülmeseydi, bu din ne bize ne de size ulaşırdı. Peygamberimiz (s.a.v.) ashabına, her birinin tıpkı kendisi gibi birer elçi olduklarını ve onların da kendisinin ifa ettiği tebliğ görevini bu geniş evrendeki bütün insanlara ve gelecek nesillere taşımakla sorumlu olduklarını bildirmiştir. Bu anlamda ashabına şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz ki sizler kolaylaştırmak için gönderildiniz, zorlaştırmak için gönderilmediniz."*(1) Peygamberimiz (s.a.v.) onları "gönderilen (elçiler)" olarak nitelemiştir, çünkü onlar, Resûlullah'ın (s.a.v.) kendilerine tebliğ ettiği hidayet yolunu ve nur saçan ilahî vahyin mesajlarını insanlığa iletecek ve onun (s.a.v.) İslâm'a davet etme misyonunu yerine getireceklerdir.

(1) Buhârî, (220).

İnsanlara yapılan en büyük iyiliklerden biri de onları dosdoğru yola iletmek ve onları İslâm'la buluşturup hidayete ermelerine vesile olmaktır. Peygamberler ve onlara tabi olanların görevi de buydu. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Allah'a yemin ederim ki, Yüce Allah'ın senin aracılığınla bir tek kişiyi hidâyete erdirmesi, senin için kırmızı develerden daha hayırlıdır."*(1) Onların zamanında en değerli ve pahalı dünya malı, kırmızı develerdi. Burada en büyük mükâfat, en pahalı şeyle tasvir edilmiştir.

Evet. Bir insan İslâm'a girmeden önce bir bocalama halinde ve fikrî bir karmaşa içerisinde olabilir. İslâm'ı kucaklamasında da ilham verici bir hikâyesi olabilir. Böyle bir durumda hidayete erme hikâyesini ve İslâm öncesi ve sonrası iki durumu karşılaştırıp bunu başkasını İslâm'a davet etmeye ve hidayete ermelerine vesile kılabilir. Hatta bunu başkalarının hidayetine vesile eylemek için çalışmalıdır. Nitekim Cafer b. Ebî Talib (r.a.) Habeşistan kralı Necaşî'ye İslâm öncesi ve sonrası durumunu açıklayarak şöyle demişti: "Ey kral! Biz cahiliyet içinde yaşayan bir millettik. Putlara tapar, ölüleri yerdik. Kötülüklerin hepsini yapar, akrabalarla bağımızı keser ve komşuluğu kötü görürdük. Kuvvetli olan zayıfımızı ezerdi. Allah (c.c.) bize soyunu, dürüstlüğünü, emanete sadakatini ve iffetinin temiz olduğunu bildiğimiz bir elçi gönderinceye kadar bu hal üzere kaldık. Bu Allah Resûlü bizi Allah'ın (c.c.) birliğine inanmaya ve yalnız Allah'a (c.c.) ibadet etmeye, babalarımızın taptığı taşlardan ve putlardan vazgeçmeye davet etti. Bize sözün doğrusunu söylemeyi, emaneti yerine getirmeyi, akrabalara ilgi göstermeyi (sıla-i rahim), komşularla iyi geçinmeyi, haramlardan uzaklaşmayı, kan dökmekten sakınmayı emretti. Çirkin davranışları, yalan şahitliği ve iffetli kadınlara iftira etmeyi yasakladı. Öksüzün malını yemeyi haram kıldı. Bizim yalnız Allah'a (c.c.) ibadet etmemizi, O'na (c.c.) ortak koşmamamızı, namaz kılmamızı, zekât vermemizi ve Ramazan'da oruç tutmamızı emretti. (ve böylece diğer İslâmî emirleri de sıraladı.)

(1) Buhârî, Ashâbu'n-Nebî, 9, Meğâzî, 38 (2942); Müslim, Fedâilü's-Sahâbe, 34; Ebû Dâvûd, İlim, 10/3661.

Biz bu peygambere inandık, îmân ettik. Bize ne getirdiyse ona tabi olduk. Yalnızca Allah'a (c.c.) kulluk ettik, hiçbir şeyi O'na ortak koşmadık. Bize neyi helal kıldıysa helal bildik. Haram bildirdiğini de haram bildik.

Bunun için kavmimiz bize saldırdı, işkence etti. Bize, dinimizden dönerek tekrar putlara taptırmamız için baskı yaptılar; daha önce helal saydığımız çirkinlikleri tekrar işlememizi istedi."(1)

Hz. Cafer'in İslâm'dan önceki durumlarıyla sonraki durumlarını karşılaştırmasından şunu anlıyoruz ki o, İslâm›ın daha önce içinde bulundukları bocalama ve kafa karışıklığını giderip hayatlarını düzene sokarak doğru bir yol edinmelerinde ne kadar etkili olduğunu gayet açık bir dille ifade etmiştir. Hayata dair net bir bakış açısına kavuşmalarında ve istikrarlı bir yaşayışa sahip olmalarında ne derece müspet tesir ettiğini açık yüreklilikle bildirmiştir.

İşte bizler de bu gün böyle bir görevi üstlenmek durumundayız. Her birimiz, önce ailemize, dostlarımıza ve yakın çevremize, sonra da yetenek ve potansiyelimize göre içinde bulunduğumuz toplumun geniş katmanlarına İslâm'ın erdemlerini anlatmak durumundayız. Onun gerçek güzelliklerini açıklama rolünü üstlenmekle mükellefiz. Nitekim Yüce Allah ayet-i kerimede şöyle buyurmuştur:

"(İnsanları) **Allah'a çağıran, iyi iş yapan ve 'Ben Müslümanlardanım' diyendenkiminsözüdahagüzeldir?"**(2)

"(Resûlüm!) **De ki: *'İşte bu, benim yolumdur. Ben Allah›a çağırıyorum, ben ve bana uyanlar aydınlık bir yol üzerindeyiz. Allah›ı*** (ortaklardan) **tenzih ederim! Ve ben ortak koşanlardan değilim.'**(3)

(1) İmam Ahmed, Müsned (1740).
(2) Fussilet 41/33.
(3) Yûsuf 12/108.

Erkek ve Kadın

Değerli din kardeşlerim! Kıymetli hanımefendiler, beyefendiler!

Yüce Allah'ın eşleri, erkek ve dişi olarak yaratması, O'nun (c.c.) hikmetinin yüceliğindendir:

"Şurası muhakkak ki erkek ve dişiden ibaret olan iki çifti O yarattı."(1)

Yüce Allah, kadın ile erkek arasındaki münasebeti, evrenin imar edilmesi ve insanlık neslinin devam etmesini gerçekleştirecek tekâmül edici/tamamlayıcı bir ilişki kılmıştır:

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir."(2)

Başka bir ayet-i kerimede kadın ile erkek arasındaki ilişkinin, muhabbet ve şefkat üzerine kurulduğunu bildirmiştir:

(1) Necm 53/45.
(2) Nisâ 4/4.

“İman eden ve soylarından gelenlerde, *îmânda* kendilerine tâbi olanlar (var ya)**! İşte biz, onların nesillerini de kendilerine kattık. Onların amellerinden de bir şey eksiltmedik. Herkes kazandıklarına karşı bir rehindir.”**(1)

Rabbimiz aziz kitabında sevap ve güzel mükâfatın kadın ve erkekler için eşit olduğunu bildirmiştir:

“Bunun üzerine Rableri, onların dualarını kabul etti. (Dedi ki:) **Ben, erkek olsun kadın olsun -ki hep birbirinizdensiniz- içinizden, çalışan hiçbir kimsenin yaptığını boşa çıkarmayacağım.”**(2)

Erdemli davranışlar ve salih amellerle kuşanmak hem kadın hem de erkekten istenir ve ikisine de mükâfat vardır:

“Müslüman erkekler ve M*üslüman kadınlar,* mü’min erkekler ve mü’min kadınlar, taata devam eden erkekler ve taata devam eden kadınlar, doğru erkekler ve doğru kadınlar, sabreden erkekler ve sabreden kadınlar, mütevaz*ı* erkekler ve mütevazı kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler ve oruç tutan kadınlar, ırzlarını koruyan erkekler ve (ırzlarını) **koruyan kadınlar, Allah’ı çok zikreden erkekler ve zikreden kadınlar var ya; işte Allah, bunlar için bir mağfiret ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır.”**(3)

Yüce Allah aziz kitabında iki değerli kadını övmüş ve onları kadın-erkek tüm mü’minlere örnek ve rol model olarak zikretmiştir:

“Allah, inananlara da Firavun’un karısını misal gösterdi. O: Rabbim! Bana katında, cennette bir ev yap; beni Firavun’dan ve onun (kötü) ***işinden koru ve beni zalimler topluluğundan kurtar*, demişti. İffetini korumuş olan, İmran kızı Meryem’i de** (Allah örnek gösterdi)**.**

(1) Tûr 52/21.
(2) Âl-i İmrân 3/195.
(3) Ahzâb 33/35.

Biz, ona ruhumuzdan üfledik ve Rabbinin sözlerini ve kitaplarını tasdik etti. O gönülden itaat edenlerdendi."(1)

Kur'ân-ı Kerim'de uzun bir surenin adı Nisâ suresidir, başka bir surenin adı da Meryem suresidir.

(1) Tahrîm 66/11-12.

İslâm Kolaylık Dinidir

İslâm dinine yeni kucak açmış kimselerden bazıları; güçlü bir coşkuyla ibadet etme ve bundan önce kaçırdıkları ibadetleri telafi etme arzusuyla kısa bir zamanda uzun mesafe katetmeye çalışırlar. Bu da onların aşırıya kaçmalarına ve dayanamayacakları bir yükün altına girip kendilerini tüketmelerine yol açar.

Tam da bu noktada, İslâm'ın kolaylık dini olduğunu, Yüce Mevla'nın (c.c.) lütufkâr olduğunu, kullarına her işte kolaylık gösterilmesinden hoşnut olduğunu bilmeliyiz. Nitekim Resûl-i Ekrem (s.a.v.) de, gücümüzün üstünde ibadete kendimizi zorlamaktan sakındırıp şöyle buyurmuştur: *"Kendinizi güç yetirebileceğiniz amellere veriniz. Çünkü siz usanmadıkça Allah usanmaz."*(1) Kendisine Allah (c.c.) katında hangi amelin daha sevimli olduğu sorulduğunda cevaben şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz ki Allah katında amellerin en sevimlisi, az bile olsa, devamlı olanıdır."*(2)

Yüce Allah'ın üzerimize hiçbir zorluk yüklemediğini bilmeliyiz; bu dinde hiçbir zorluk ve sıkıntı yoktur. Aksine bu din, insanlığı sıkıntıdan kurtarmak için gelmiştir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

---

(1) Buhârî, İmân 32, Teheccüd 18 (1151); Müslim, Müsâfirîn 221 (782). Ayrıca bk. Nesâî, Kıyâmü'l-leyl 17; İmân 29.

(2) Buhârî, İmân, 32 (6464); Müslim (783).

“Allah din hususunda üzerinize hiçbir zorluk yüklemedi”(1)

Yüce Allah’ın bizim için (işleri) kolaylaştırmayı dilediğini de bilmeliyiz. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“Allah sizin için kolaylık ister, zorluk istemez.”(2)

Allah Resûlü (s.a.v.) bize hakların yerine getirilmesinde dengeyi sağlamamızı salık vermiştir: *“Rabbinin senin üzerinde hakkı vardır. Nefsinin senin üzerinde hakkı vardır. Misafirinin senin üzerinde hakkı vardır. Ailenin senin üzerinde hakkı vardır. Şu hâlde her hak sahibine hakkını ver!”*(3)

Bu nedenle dengeyi gözetmek ve ibadetleri devam ettirebilmek ve bu dinin kolaylık ve hoşgörü dini olduğunu bilmek önemlidir.

(1) Hac 22/78.
(2) Bakara 2/185.
(3) Tirmizî, Zühd, 63 (2413). Aslında bu Selmân-i Farisî’ye ait bir sözdür. Selmân, Ebu’d-Derdâ’nın dünyadan, dünyalıklardan ve ailesinden vazgeçmiş bir şekilde ibadetlere aşırı düşkünlüğünü görünce onu bu sözlerle şöyle uyardı. Sabah olunca Ebu’d-Derdâ Peygamber Efendimize gelerek Selmân ile arasında yaşanan hâdiseyi anlattı. Resûl-i Ekrem (s.a.s.), *“Selmân doğru söylemiş.”* buyurarak Selmân’ın kardeşine olan uyarılarını takdir etti.

Başarılarını Korumak

Müslüman olduktan sonra mubah olan dünya işlerindeki başarınızı sürdürmeniz de hayatınızdaki dengeyi sağlamanın bir gereğidir. Tabiatıyla Müslüman olduktan sonra yapılan dünya işlerinin mubah olmasına özen gösterilmelisiniz. Çünkü bu sizi toplumda başarılı bir insan yapacak ve başkaları için gıpta edilen bir şahsiyet kılacaktır. Zira güçlü mü'min, Allah (c.c.) katında zayıf mü'minden daha hayırlı ve daha sevimlidir. İslâm'a girmenizin sizi hayatta başarısızlığa sürükleyen bir sebep olduğunu düşünmesinler diye, buna ayrıca dikkat etmelisiniz. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Kuvvetli mü'min,* (Allah katında) *zayıf mü'minden daha hayırlı ve daha sevimlidir.* (Bununla beraber) *her ikisinde de hayır vardır. Sana yararlı olan şeyi elde etmeye çalış. Allah'tan yardım dile ve asla âciz olma!"*[1]

Bilgi elde etmeniz ve çalışmalarınızı sürdürmeniz ve bunlarda üstün başarılar elde etmeniz, öğrenme ve beceriler kazanmaya devam etmeniz güçlü ve örnek mü'min olmanın önemli göstergelerindendir. Zira bütün bu özellikler sizin güçlü ve ayrıcalıklı olduğunuzu gösterir.

(1) Müslim, Kader 34 (2664). Ayrıca bk. İbni Mâce, Mukaddime 10.

Müslüman olmanız; hoşunuza giden bazı özel zevklerinizi /hobilerinizi, ve sizi mutlu eden bazı faaliyetlerinizi terk etmeniz anlamına gelmez, yeter ki yapılan iş haram bir şey içermesin. Zira din, hayattan kopuk değil onunla etkileşim halindedir.

Bu nedenledir ki sahabenin, zevk aldıkları bazı oyun- eğlence kültürü vardı. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de Hz. Aişe (r.anha) ile bayram sevincini ve mutluluğunu paylaşırdı. "Yine böyle bir bayram günüydü. Habeşliler Mescid-i Nebevî'de kendilerine has bir şekilde raks ederek ve ezgiler söyleyerek kılıç kalkan oyunu oynuyorlardı. Böylece gayet hoş ve şirin bir manzara sergiliyorlardı. Resûlullah (s.a.v.) eşi Hz. Aişe'ye yönelerek: *'Ey Humeyra! Onları seyretmek ister misin?'* diye seslendi. Hz. Aişe der ki: 'Evet, isterim' dedim. Odasının kapısından beni arkasında durdurdu, ben de çenemi omzuna koydum; yanağım yanağına değiyordu.' Peygamberimiz (s.a.v.) Hz. Aişe'yi (r.anha) hırkasıyla örttü ve o da o şekilde Habeşlileri seyre daldı. Allah Resûlü (s.a.v.) de onunla onları izliyor ve oyunculara, *'Haydin Erfideoğulları* (bu, Habeşlilerin lakabıdır), *göreyim sizleri!'* diyerek onları teşvik ediyordu. Peygamberimiz'in (s.a.v.) huzurundan raks eden Habeşliler, onun (s.a.v.) bu duygusal katılımıyla daha da coşuyorlardı. Peygamberimiz (s.a.v.) onları seyrederken onlara hiç müdahalede bulunmadı, ancak onlar konuşurken Peygamberimiz'in (s.a.v.) anlamadığı kendi dillerindeki ifadeleri kullanıyorlardı. Bu yüzden Nebî aleyhisselam: *'Ne diyorlar?'* diye sordu. Ona (s.a.v.) 'Muhammed salih bir kuldur, diyorlar' diye cevap verildi. Hz. Aişe der ki: Ben onların konuşmalarından 'Eba'l-Kâsım tayyıba / Ebû Kâsım iyi biridir' sözlerinden başka hiçbir şey anlamıyordum.

Onlar bu haldeyken Hz. Ömer (r.a.) mescide girdi ve hiç alışık olmadığı bir manzarayla karşılaştı. Onların bu yaptıklarına tepki göstererek mescidin içinde bulunan çakıl taşlarını eline alarak onlara fırlattı. Resûlullah (s.a.v.) ona: *'Onları rahat bırak ey Ömer! Onlar Erfideoğullarıdır'* (Yani bu onların mutlu günlerde sergiledikleri tarzlarıdır) buyurarak onu

uyarmıştır. Sonra onlara yönelerek: *‘Güven içindesiniz ey Erfideoğulları’* (Yani hiç endişelenmeden güven içinde oynayın) buyurdu. Bu ifadesiyle onları sakinleştirmek istemişti. Çünkü Hz. Ömer’in (r.a.) müdahalesi onları tedirgin etmişti. Ardından Resûl-i Ekrem (s.a.v.) onlara: *‘Oynayın ey Erfideoğulları! Yahudiler dininizde müsamaha olduğunu anlasınlar. Şüphesiz ben hanîf (saf tevhid inancı) ve kolaylık ve hoş görüyü esas alan bir dinle gönderilen bir elçiyim.’* buyurdu.”[1]

(1) İmam Ahmed, Müsned, 7/116 (12540-24855); Buhârî, İydeyn: 2, 3 (2907).

Güzel Ahlâk

Cerîr el-Becelî hicretin yedinci yılında -yani risaletin yirminci yılında- Resûlullah'ın (s.a.v.) huzuruna geldi ve onun ahlâkına mest oldu. Onun (s.a.v.) ahlâkından şu sözlerle bahseder: "Müslüman olduğumdan beri Resûlüllah (s.a.v.), beni kapısından (veya meclisinden) geri çevirmemiştir; her gördüğünde bana tebessüm ederdi."(1)

Hz. Cerîr'in, Peygamberimiz'in (s.a.v.) ışıltılı tebessümünden neler hissettiğini düşünebiliyor musun? Resûlullah'ın (s.a.v.) tebessümünde gördüğü ışıltı, sevinç ve canlılık onu o kadar etkilenmiş ki, o gülümseyişi dünyada sadece kendisine verilmiş bir büyük bir armağan gibi görüyor.

Hâlbuki Peygamberimiz (s.a.v.) herkese gülümserdi ve bu onun mübarek şahsının ayrılmaz vasıflarındandı. Hatta bunun hakkında Abdullah b. el-Hâris b. Cez' "Ben Allah Resûlü kadar tebessüm eden kimseyi görmedim" der. Lakin onun içten tebessüm etmesi tebessüm ettiği herkese, kendisine verdiği değerden dolayı sadece kendisi için bu kadar içten tebessüm ettiğini hissettiriyordu.

(1) Buhârî Cihâd, Edeb (3035); Müslim, Fedail (2475); 27; İbn-i Mâce, Mukaddime: 17.

Bu, Hz. Cerîr gibi yeni Müslüman olmuş ve İslâm'ın kardeşlik kervanına sonradan katılmış birine karşı böyleyse, önceki ashabıyla olan ilişkisi ve sıcaklığını varın siz düşünün!

Bu, Yüce Allah'ın Peygamberimiz'e (s.a.v.) lütfettiği yüce ahlâkın üstün yönlerinden biridir. Nitekim Cenâb-ı Allah şöyle buyurmuştur:

"Ve sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin."(1)

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), yüce kendisi bir ahlâka sahip olduğu gibi, güzel ahlâkı mü'minlere de teşvik eder, güzel ahlâk sahibi olmaya büyük önem verirdi. Hatta güzel ahlâkın bir Müslüman'ın en şerefli vasıflarından olduğunu açıklardı. Nitekim bu hususta şöyle buyurmuştur:

"İçinizde en çok sevdiğim ve kıyamet günü bana en yakın olacak kimseler güzel ahlâk sahibi olanlarınızdır."(2)

"Kıyamet gününde mü'minin terazisinde güzel ahlâktan daha ağır gelecek hiçbir şey yoktur."(3)

Duruş ve davranışlarında ahlâk kurallarına dikkat etmek hususunda bir Müslüman ile diğerleri arasındaki fark şudur: Bir Müslüman, muhatap olduğu herkese iyi davranır. Ve bunu bir halkla ilişkiler sanatı olarak değil, Yüce Allah'a kulluk yapma vazifesi olarak bir ibadet niyetiyle yapar. Bu güzel davranışların mükâfatını, bu davranışları sergilediği kimselerden beklemediği gibi onların kendisine aynı şekilde davranmalarını da beklemez. O mükâfatını yalnızca Yüce Allah'tan bekler/umar. Nitekim Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"İnsanların Cennete girmelerini en çok sağlayan şey; Allah korkusu ve güzel ahlâktır."*(4)

---

(1) Kalem 68/4.
(2) Tirmizî (2018).
(3) Tirmizî (2002).
(4) İmam Ahmed, Müsned (9694); el-Edebü'l-Müfred (289); Tirmizî, Birr, 62 (2004); İbn-i Mâce, Zühd, 29.

Güzel davranışlar sergileme ahlâkı, her şeyden önce Allah'a (c.c.) ibadettir. Bu yüzden Resûl-i Ekrem (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"(Mü'min) kardeşine tebessüm etmen sadakadır. Hayvanına binmek isteyen bir kimseye yardım etmen yahut eşyasını hayvanına yükleyivermen sadakadır. Güzel söz sadakadır."*(1)

Yüce Allah Kur'ân-ı Kerim'de, insanların duygularını incitmemek için onlara karşı yapılan iyiliğin gizlenmesini teşvik ederek şöyle buyurmaktadır:

"Eğer sadakaları (zekât ve benzeri hayırları) ***açıktan verirseniz ne âlâ! Eğer onu fakirlere gizlice verirseniz, işte bu sizin için daha hayırlıdır. Allah da bu sebeple sizin günahlarınızı örter. Allah, yapmakta olduklarınızı bilir."***(2)

Ayrıca şunu da belirtmeliyiz ki; güzel ahlâk ve iyi davranışı en çok hak eden kimseler, kişinin yakınları, komşuları ve iş arkadaşları gibi yakın çevresindekilerdir. Bu nedenle anne-babaya hürmet ve onlara iyi davranılması emri gelmiştir. Yüce Allah ayet-i kerimede şöyle buyurmuştur:

"Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, ana-babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine 'of!' bile deme; onları azarlama; ikisine de güzel söz söyle."(3)

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de bu hususta şöyle buyurmuştur: *"Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en hayırlı olanınızdır. Ben de aileme karşı en iyi olanınızım!"*(4), *"Senin ailene, hanımının ağzına koyduğun lokmaya varıncaya kadar, yaptığın her türlü harcama sadakadır."*(5)

---

(1) Tirmizî (1956).
(2) Bakara 2/271
(3) İsrâ 17/23.
(4) İbn Mâce (1977); Tirmizî, Menâkıb, 63 (3895).
(5) Buhârî (2742); Tirmizî (2116).

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) başka bir hadiste, yanındaki hurmaları iki kızına yediren ve onları kendine tercih eden kadın hakkında şöyle buyurmuştur: *"Onun kızlarına merhametinden dolayı Yüce Allah rahmet yazmıştır* (kıyamet gününde onu ilahî rahmete nail olanlardan eylemiştir)."[1]

Yüce Allah komşulara iyi davranmayı emrederek şöyle buyurmuştur:

"Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşa… iyi davranın"[2]

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de bu hususta şöyle buyurmuştur: *"Allah'a ve ahiret gününe îmân eden kişi, komşusuna iyi davransın."*[3]

Bir Müslüman, bu güzel muameleyi, Müslüman olsun, gayrimüslim olsun, karşılaştığı herkese karşı uygular. Nitekim Yüce Mevla ayet-i kerimede şöyle buyurmuştur:

"Allah, sizinle din uğrunda savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara âdil davranmanızı yasaklamaz. Çünkü Allah, adaletli olanları sever."[4]

Velhasıl, düşmanlıktan el-etek çeken herkes, iyilik yapılmaya ve en güzel şekilde davranılmaya layıktır.

(1) Müslim (2630).
(2) Nisâ 4/36.
(3) Müslim (47).
(4) Mümtehine 60/8.

Kim İslâm'ı Temsil Eder?

İslâm coğrafyasında, her birinin gerçek İslâm'ı temsil ettiğini iddia eden pek çok mezhep göreceksiniz. Böyle bir durum karşısında gerçek İslâm'ı bilmenin iki önemli kriteri vardır:

1- Allah'ın (c.c.) birliğini ikrar edip yalnızca O'na (c.c.) ibadette birleştirmektir. Dolayısıyla ister evliyalar ister peygamberler hatta isterse bizzat Peygamber Efendimiz olsun, Allah'tan (c.c.) başkasına ibadet etmek, Allah'a (c.c.) ibadet etmekten başkasına ibadet etmeye yönelmek anlamına gelir. Çünkü Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu konuda şöyle buyurmuştur: *"Hıristiyanların Meryem oğlunu (İsa'yı) övmekte aşırı gittikleri gibi siz de beni övmede aşırılık göstermeyin. Şüphesiz ki ben Allah'ın kuluyum. Onun için bana 'Allah'ın kulu ve resûlü' deyin."*(1)

Bugünlerde birçok Müslüman ülkede görebileceğiniz bazı insanların mezar ve türbelere, dua ederek veya bir tür ibadetler yaparak yöneldiğini üzülerek müşahede ediyoruz. Bunlar, bütün peygamberlerin yasakladıkları haram uygulamalardır. Bütün peygamberler insanlığa, tek olan ve ortağı olmayan Allah'a (c.c.) ibadet etmeye yönlendirmek için gelmişlerdir.

(1) Buhârî, Enbiyâ 44 (3445); Darimî, Sünen (2784); İmam Ahmed, Müsned (155); İbn-i Hibbân (6239).

Dolayısıyla Allah'tan (c.c.) başkasına dua etmek doğru değildir ve asla O'ndan başkasına ibadet edilmez. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, kabul edeyim. Çünkü bana ibadeti bırakıp büyüklük taslayanlar aşağılanarak cehenneme gireceklerdir."(1)

Bütün ibadetler, Allah'ın (c.c.) bize şeriat olarak gönderdiği hükümleridir. Bu hükümleri Resûlü'nün (s.a.v.) rehberliğinde bize göstermiştir. Dolayısıyla Peygamberimiz'in (s.a.v.) bize rehberlik etmediği her ibadet meşru olmayan (İslâm şeriatına uygun olmayan) ibadetlerdir. Yalnızca Allah'ın (c.c.) elçilerinin rehberliğinde Allah'a ibadet edilir. İnsanlardan hiç kimse "bana göre şöyle bir ibadet yapmak güzeldir" türünden kendi kanaatine göre dine bir şeyler katma hakkına sahip değildir. Dolayısıyla Allah'a (c.c.) kulluk olarak yaptığımız ibadetler nasıl geldiyse aynen sabit kalır. Bugünkü ibadetimiz, Peygamberimiz ve ashabının yaptığı ibadetlerin aynısıdır. O halde ibadet yalnızca Allah'a (c.c.) yapılır ve Allah'a (c.c.) yapılan ibadet ancak O'nun Resûlü'nün uygulamasına dayanmalıdır.

Bu nedenle önemli olan, dindarlığı, dine sonradan sokulmuş bidatlerin kirinden arındırmak ve dini Peygamberimiz'in (s.a.v.) bize gösterdiği gibi uygulamaktır. Eğer bir kişiyle arkadaşlık yapmanız kalbinize fayda sağladığını, îmânınızı, ilminizi ve şevkinizi artırdığını görürseniz, o kişinin arkadaşlığını koruyun ve değer katın. Eğer onun arkadaşlığı îmânınızı artırmaz, Müslüman kardeşlerinize olan muhabbetinizi ve insanlara olan hayırseverliğinizi artırmazsa böyle kişilerin Peygamberlerin yolunda gitmeyen kişiler olduğunu bilmeli ve onlardan uzak durmalısınız.

Müslümanların birliğini sağlamlaştırmalı ve Müslüman toplumun dağılıp fırkalara ayrılmasına sebep olacak şeylerle meşgul olmaktan sakınmalıyız. Yüce Allah bu konuda şöyle buyurmuştur:

(1) Mü'min 40/60.

“Hep birlikte Allah’ın ipine (İslâm’a) ***sımsıkı yapışın; parçalanmayın.”***(1)

“Şüphesiz bu (insanlar) **bir tek ümmet olarak sizin ümmetinizdir; ben de sizin Rabbinizim. Öyle ise benden sakının** (denildi)**.”**(2)

“Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler. Sonra şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan, insanın apaçık düşmanıdır.”(3)

(1) Âl-i İmrân 3/103.
(2) Mü’minûn 23/52.
(3) İsrâ 17/53.

Müslümanların Dini ve Mevcut Halleri

Müslümanlar her ne kadar sayı olarak iki milyara yakın olsalar da, mensubu oldukları İslâm'a bağlılıkları ve onu uygulamaları farklılık göstermektedir.

Bu nedenle onların durumlarını gözlemleyen kişi bazı Müslümanların dinin gerçek öğretilerinden uzak olduğunu, bazılarının yanlış yol edindiklerini ve bazılarının da ülke olarak çok geri kaldıklarını müşahede ettiğinde hayal kırıklığı yaşayabilir.

Tabii ki bu tür hata ve kusurları, dine değil, hata ve kusur işleyene yüklemeliyiz.

Dinimizi gerçek manada öğrenmenin tek ölçüsü, onun asıl kaynağı olan Yüce Allah'ın kitabı ve Resûlü'nün sahih hadislerinden öğrenmektir. İnsanların amel ve davranışları ise cehalete, hataya ve kusura konu olmaya her zaman müsaittir.

ÜÇÜNCÜSÜ

İBADETLERİMİZ

İbadetimiz Hayatımızdır

Yüce Allah İslâm'ı hayat dini olsun diye (hayatımızın bütün damarlarını beslemek için) göndermiştir. Nitekim ayet-i kerimede şöyle buyurmuştur: **"Ey inananlar! Hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah'a ve Resûlüne uyun."**(1) Âyet-i kerimeden de anlaşıldığı üzere Allah Resûlü'nün (s.a.v.) bizi çağırdığı şeylerde hayat ve diriliş vardır.

Din, hayat programımızın tek bir parçası olmayıp, hayatın tamamını kapsar ve onunla etkileşim içinde olan tüm faaliyetler dinin kapsamındadır. Nitekim Yüce Allah bu hususta şöyle buyurmuştur:

"De ki: Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi Allah içindir."(2)

Hayatın geniş alanı, büsbütün Allah ile yapılan bir alışveriştir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu hususta şöyle buyurmuştur: *"Allah rızasını düşünerek yaptığın harcamalara, hatta yemek yerken eşinin ağzına verdiğin lokmalara varıncaya kadar hepsinin mükâfatını alacaksın."*(3)

---

(1) Enfâl 8/24.
(2) En'âm 6/162.
(3) Buhârî, İmân, 41, Cenâiz 36, Vesâyâ 2, Nefekât 1, Merdâ 16, Daavât 43, Ferâiz 6 (46); Müslim, Vasıyyet 5. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Ferâiz 3; Tirmizî, Vesâyâ 1; Nesâî, Vesâyâ 3; İbn-i Mâce, Vesâyâ 5.

Resûl-i Ekrem (s.a.v.) salih amelin alanını genişleterek şöyle buyurmuştur: *"İnsanın, vücudundaki her eklemin karşılığında sadaka* (borcu) *vardır. Her tesbih sadaka, her tekbir sadaka, her tahmid sadaka, her tehlil sadakadır. İyiliği emretmek sadaka, kötülükten sakındırmak sadakadır."*(1)

Bu yüzden ömrümüzü salih amellerle imar etmeli ve bu amelleri, herkesle ve her şeyle olan davranışlarımız için bir yaşam biçimi kılmalıyız. Hayatımızın tamamında insanlarla, hayvanlarla, çevreyle olan davranışlarımızda ve yeryüzünde bozgunculuk ve yıkıcı davranışlardan sakınmada salih ameli belirleyici kılmalıyız. Nitekim ailenizin geçimini sağlamak için yaptığınız işleriniz ve dürüstçe davranmanız da salih ameller arasında yer alır.

Çocuklarınızı yetiştirmeniz, onlara iyi davranmanız, hayatınızın kesiştiği kimselerle iyi ilişkiler içinde olmanız, herkese karşı güzel muamelede bulunmanız, herkesin iyiliğini arzulamanız ve insanlara, size davranılmasını istediğiniz şekilde davranmanız da salih ameller arasında yer alır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz kendisi için sevip arzu ettiği şeyi din kardeşi için de sevip arzu etmedikçe gerçek anlamda îmân etmiş olmaz."*(2) Salih amel, Yüce Allah ile yapılan muameledir (alışveriştir). Sonsuz kerem sahibi olan Rab ile yapılan muamele kazançlı bir muameledir; bu muamelede kaybetmek ve zarar etmek yoktur. Nitekim ayetlerde şöyle buyrulmuştur:

"Bunun üzerine Rableri, onların dualarını kabul etti. (Dedi ki:) **Ben, erkek olsun kadın olsun -ki hep birbirinizdensiniz- içinizden, çalışan hiçbir kimsenin yaptığını boşa çıkarmayacağım. Onlar ki, hicret ettiler, yurtlarından çıkarıldılar, benim yolumda eziyete uğradılar, çarpıştılar ve öldürüldüler; andolsun, ben de onların kötülüklerini örteceğim ve**

(1) Buhârî (13); Müslim (45).
(2) Buhârî, İmân 7 (13); Müslim, İmân 71-72 (45). Ayrıca bk. Tirmizî, Kıyâmet 59; Nesâî, İmân 19, 33; İbn-i Mâce, Mukaddime 9

onları altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Bu mükâfat, Allah tarafındandır. Allah; karşılığın güzeli O'nun katındadır."(1)

"Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu görür. Kim de zerre miktarı şerişlemişseonugörür."(2)

"İman edip iyi işler yapanlara (Allah) **ecirlerini tam olarak verecek ve onlara lütfundan daha fazlasını da ihsan edecektir."**(3)

Yüce Allah'ın bu dünyada salih amel işleyenlere vereceği mükâfat, ahirette kerem sahibinin, karşılığı en güzel şekilde vermesidir. Yüce Allah ayetlerde şöyle buyurmuştur:

"İman edip iyi davranışlarda bulunanlara, içinden ırmaklar akan cennetlerolduğunumüjdele!"(4)

"İman edip yararlı iş yapanlara gelince onlar da cennetliktirler. Onlar orada devamlı kalırlar."(5)

"Erkek olsun, kadın olsun, her kim de mü'min olarak iyi işler yaparsa, işte onlar cennete girerler ve zerre kadar haksızlığa uğratılmazlar."(6)

"Allah, *îmân* eden ve iyi şeyler yapanlara söz vermiştir; onlara bağışlama ve büyük mükâfat vardır."(7)

Ölüm döşeğine düşen (ölüm sekeratına giren) her insan, biraz daha dünya malı/para kazanmak, biraz daha eğlenip dünya zevklerini tatmak için değil, ihmal ettiği salih amelleri işlemeyi telafi etmek için dünyaya

(1) Âl-i İmrân 3/195.
(2) Zilzâl 99/7-8.
(3) Nisâ 4/173.
(4) Bakara 2/25.
(5) Bakara 2/82.
(6) Nisâ 4/124.
(7) Mâide 5/9.

geri dönmek ister. Yüce Allah bu hususta şöyle buyurmuştur: **“Nihayet onlardan** (müşriklerden) **birine ölüm gelip çattığında: ‘Rabbim! der, beni geri gönder; ta ki boşa geçirdiğim dünyada iyi iş** (ve hareketler) **yapayım.’ Hayır! Bu onun ağzından çıkan** (boş) **bir laftan ibarettir. Onların gerisinde ise, yeniden dirilecekleri güne kadar** (süren) **bir berzah vardır.”**(1)

İnsan, İslâm’a girdiği andan itibaren, durumunda, davranışlarında ve ibadetlerinde mükemmelliğe doğru ilerlemeye çalışmalıdır. Böylece hayatının her aşaması bir öncekinden daha iyi olur. İnsan, ömründe kat ettiği her aşamada ilmini ve hayır hasenatını artırmalıdır. Dünya hayatında bizi ilerlemeye ve salih ameller işlemeye sevk eden en büyük faktör, günbegün tükenen ömrümüz ve ahiret yurduna hızla intikal ettiğimiz duygusudur. Dünya hayatından sonra varılacak yeri tefekkür etmek ve ona hazırlık yapmakla emrolunmamızın altında bu sebep yatmaktadır.

“Ey *îmân* edenler! Allah’tan korkun ve herkes, yarına ne hazırladığına baksın. Allah’tan korkun, çünkü Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.”(2)

“Herhangi birinize ölüm gelip de: ‘Rabbim! Beni yakın bir süreye kadar geciktirsen de sadaka verip iyilerden olsam’ demesinden önce, size verdiğimiz rızıktan harcayın.”(3)

(1) Mü’minûn 23/99-100.
(2) Haşr 50/18.
(3) Münâfikûn 63/10.

Namazın Fazileti

Resûl-i Ekrem (s.a.v.) ashabına şöyle buyurdu:

– *"Ne dersiniz? Birinizin kapısının önünde bir nehir olsa da, o kimse her gün bu nehirde beş defa yıkansa, kirinden bir şey kalır mı?"* Ashabı:

- O kimsenin kirinden hiçbir şey kalmaz, dediler. Resûl-i Ekrem (s.a.v.):

- *"Beş vakit namaz işte bunun gibidir. Allah beş vakit namazla günahları silipyokeder"* buyurdu.[1]

Ne müthiş bir temizlik ne müthiş bir arınma! Müslüman namazını bitirdiği anda yakınında akan bir nehirde yıkandığı gibi günahlarından arınır ve tertemiz olur. Namazın nefislerin temizlik ve arınmasındaki etkisini gösteren çarpıcı bir tablo!

Namaz, Müslüman ile Rabbi arasında bir bağdır. Namaz kulun Allah'a (c.c.) yakın olduğu anlardır. Tıpkı Resûl-i Ekrem'in (s.a.v.) buyurduğu gibi: *"Kulun Rabbine en yakın olduğu hal secde halidir. İşte bu sebeple secdede çok dua etmeye bakın!"*[2] Namaz kalplerde bir nur, hayatta bir nur

(1) İmam Ahmed (8924); Ayrıca bk. Buhârî, Mevâkît 6; Müslim, Mesâcid 283; Tirmizî, Emsâl 5; Nesâî, Salât 7; İbn-i Mâce, İkâmet 193.

(2) Müslim, Salât 215 (482).

ve ahirette bir nurdur. Nitekim Resûl-i Ekrem (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Namaz,nurdur."*[1]

Kulların namaza çok ihtiyaçları olduğundan Allah (c.c.), gece ve gündüzde onu beş vakit olarak farz kıldı. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Namazlara ve orta namaza devam edin. Allah'a saygı ve bağlılık içinde namaz kılın."[2], **"Namaz mü'minler üzerine vakitleri belli bir farzdır."**[3]

Böylelikle onlar Allah'a (c.c.) yöneldikleri ve yakın oldukları bir durumda, Rableriyle olan bağlarını tazelemiş, günahlarından arınmış, O'na (c.c.) yalvarıp dua etmiş olurlar.

İnsan, namazına dikkat ettiği ölçüde dinini de muhafaza etmiş olur, çünkü namaz İslâm'ın direğidir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) namazın büyük bir değer olduğunu şu ifadelerle belirtmiştir:

"Kıyamet gününde kulun hesaba çekileceği ilk ameli namazıdır. Eğer namazı düzgün olursa, işi iyi gider ve kazançlı çıkar. Namazı düzgün olmazsa, kaybeder ve zararlı çıkar. Şayet farzlarından bir şey noksan çıkarsa, Azîz ve Celîl olan Rabbi:

- Kulumun nâfile namazları var mı, bakınız? buyurur. Farzların eksiği nafilelerle tamamlanır. Sonra diğer amellerinden de bu şekilde hesaba çekilir."[4]

Hayat namazla ferah yaşanabilir ve kutludur. Namazsız bir hayat ise dar, bunaltıcı ve çekilmezdir. Bu nedenledir ki Resûl-i Ekrem (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Namaz gözümün nuru kılındı."*[5]

---

(1) Müslim, Tahâret 1 (223). Ayrıca bk. Tirmizî, Daavât 86.
(2) Bakara 2/238.
(3) Nisâ 4/103.
(4) Tirmizî, Mevâkît 188 (2002); Nesâî, Salât 9 (465). Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Salât 149; İbn-i Mâce, İkâmet 202.
(5) İmam Ahmed, 3/128, 199, 285 (12293); Nesâî, İşretu'n-Nisâ, 1 (3939).

Namazın, Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) hayatındaki son vasiyeti olması, namazın ne kadar önemli olduğunu göstermez mi? Efendimiz (s.a.v.) son nefesini verirken yaptığı son vasiyet şuydu: *"Aman namaza dikkat ediniz! Aman namaza dikkat ediniz!"* Ölüm sekeratı insanın başına gelebilecek hallerin en ağırıdır. Bu durum bile onu (s.a.v.) ümmetine namazı tavsiye etmekten alıkoymadı. Böylece namaz, onun (s.a.v.) ümmetine son vasiyeti oldu.

Namazın Verdiği İç Huzuru (Sekinet)

Namaz, Allah'ın (c.c.) huzuruna çıkma ve kul ile Rabbi arasında buluşma vaktidir. Namaz îmânın susuzluğunun giderildiği, ruhun canlandığı bir duraktır, bir istasyondur. Namaz rahatlık ve iç huzurudur, hayatın harareti ve stresleri arasında serin bir gölgedir. Namaz kişinin hayatında ne kadar kökleşirse, hayatına olan müspet katkısı da o kadar çok olur.

Namaz vakti kulun, Allah'ın (c.c.) bağış ve bereketlerine mazhar olma vaktidir. Kul abdest aldığında, uzvundan dökülen su damlalarıyla günahları dökülür ve onun îmân ehli olduğuna dair nebevî şahitliğe mazhar olur. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Temizlik îmânın yarısıdır."*(1), *"Abdesti ancak kamil mü'min muhafaza edebilir."*(2)

Kul camiye yöneldiğinde, Allah'ın (c.c.) misafirperverliği altına girer. Resûl-i Ekrem (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Sabah veya akşam camiye giden kimseye, her gidişi için Allah cennette bir ziyafet hazırla(tı)r."*(3)

Kul, kendisini davet edenin evine misafir olarak gittiği gibi (Allah'ın evine) yürür, yürürken attığı her adım için kendisine sevap yazılır. Resûl-i

(1) Müslim, Tahâret 1 (810). Ayrıca bk. Tirmizî, Daavât 86.
(2) İmam Ahmed, 7/276, 282 (22378); İbn-i Mâce, Tahâret, 4 (277).
(3) Buhârî, Ezân 37 (662); Müslim, Mesâcid 285 (669).

Ekrem (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Kim evinde güzelce abdest alır sonra Allah'ın mescidlerinden birisine doğru, yine Allah'ın farzlarından bir farzı eda etmek için yürürse, iki adımından birisi bir hatasını siler, diğeri de o kişiyi bir derece yükseltir."*(1)

Eğer kıldığı namaz, gece kılınan -yatsı ve sabah- namazlarından ise onun amel defterine kıyamet günü "nur ile müjdelenme" yazılır. Resûl-i Ekrem (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Karanlıklarda mescitlere çokça yürüyenleri kıyamet gününde elde edeceği tam bir nur ile müjdele."*(2)

Kul mescide girdiğinde melekler onun üzerine salât eder ve dua ederler. Mescitte beklediği sürece kendisine namaz sevabı yazılır. Resûl-i Ekrem (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz, abdestini bozmadan namaz kıldığı yerde oturduğu müddetçe, melekler kendisine:*

- Allah'ım! Bunu bağışla, buna rahmetinle muamele et, diye dua ederler."(3)

Biz bu dünyada Allah'a (c.c.) yönelirken O (c.c.) bize bu kadar armağanlar ikram ettiğine göre, kıyamet gününde O'nun (c.c.) huzuruna çıktığımızda bize yapacağı bağış ve ikramı varın siz düşün!

Namaz, Allah'a (c.c.) yakınlık, O'na (c.c.) yakarış ve O'nunla (tabiri caiz ise) iletişim halinde olmaktır. Kim namazlarına dikkat edip muhafaza ederse, Allah'ın (c.c.) kendisine yakınlığını ve kendisini gözetlediğini hisseder. Bunu hisseden kul, davranışlarına çeki düzen verir ve Rabbinin gazabını celbedecek her türlü günah ve hatadan uzak durmaya gayret eder. Zira kul, her namazda kendisiyle Rabbi arasındaki ahdini yenilemektedir. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

---

(1) Müslim, Mesâcid, 282 (666).
(2) Ebû Dâvud (561);Tirmizî (223). Ayrıca bk. İbn-i Mâce, Mesâcid, 14.
(3) Buhârî, Ezân 36 (659); Müslim, Mesâcid 276 (273). Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Salât 20; Tirmizî, Salât 245; Nesâî, Salât 40; İbni Mâce, Mesâcid 19.

“Muhakkak ki, namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar.”(1)

Yüce Allah, inayetiyle sizi namaz kılmaya muvaffak kıldıysa, bu nimetin idrakine varın ve Yüce Allah’ın sizi kendisine (manevî olarak) yakınlaştırmasından dolayı kalbinizi sevinçle doldurun. Bilin ki, O (c.c.), sizi ancak kabul etmek için kendisine yönlendirir ve O (c.c.), sizi ancak size bağışlarda bulunmak için huzuruna çağırır. O (c.c.), ancak sizi(n başınızı ve makamınızı) yükseltmek için alnınızı yere koyup secdeye kapanmanızı ister.

Şundan emin olun ki, şayet O’na (c.c.) yönelirseniz O (c.c.) sizi kesinlikle reddetmez veya geri çevirmez, O’ndan (c.c.) dilerseniz O (c.c.) sizi mahrum etmez. Çünkü O (c.c.), çok zengindir, kerimdir (kullarına bolca bağış ve ikramda bulunandır). Rauftur (çok şefkat edendir), Rahimdir (çok bağışlayan, merhamet edendir).

Namazınızı bitirdiğinizde, Allah’a (c.c.) şükredin, O’nun (c.c.) size hidayet bağışlamasından ve inayetinden ötürü memnun olarak çıkın. Birçok insana namaz kılmak ağır gelirken, namazın hayır ve bereketinden gafil kalarak kaybedenlerden olurken, O (c.c.), sizi namaz kılmaya muvaffak etti, sizi bu ibadetle hemhal etti, sizi namazdaki bereketten nasiplendirdi. Namaz kılmak size kolay geliyorsa bilin ki, bu sizin Allah’a kavuşacağınıza olan kesin inancınızın göstergesidir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“Sabır ve namaz ile Allah’tan yardım isteyin. Şüphesiz o (sabır ve namaz)**, Allah’a saygıdan kalbi ürperenler dışında herkese zor ve ağır gelen bir görevdir. Onlar, kesinlikle Rablerine kavuşacaklarını ve O’na döneceklerini düşünen ve bunu kabullenen kimselerdir.”**(2)

O halde namazınız size kutlu olsun ve bu ibadeti yaptığınızdan dolayı size müjdeler olsun. Yüce Allah sizi hidayete erdirip namaz kılmaya muvaffak ettiği için O’na (c.c.) şükredin. En güzel tebrikler ve en sevindirici müjdeler sizin olsun.

(1) Ankebût 29/45.
(2) Bakara 2/45-46.

Allah'ı (c.c.) Zikretmek

Bir adam Peygamberimiz'e (s.a.v.) gelerek:

- "Yâ Resûlallah! İslâm'ın emirleri çoğaldı. Hepsini yapmama imkân yok. Bana sıkı sıkıya yapışacağım bir şey söyle," dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurdu:

- *"Dilin dâimâ Allah'ı zikretmek ile yaş kalsın."*(1)

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), o adama bütün hayırları kapsayan bir özellik göstermiştir: Bu özellik; Yüce Allah'ı tazim ederek, O'na (c.c.) hamd ederek, O'nu (c.c.) tesbih ederek ve O'na (c.c.) dua ederek en güzel övgülerle O'nu (c.c.) zikretmektir.

Allah'ı (c.c.) zikretmek, hayattır. Nitekim Resûl-i Ekrem (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Rabbini zikredenle etmeyenin farkı, diriyle ölünün farkı gibidir."*(2)

Allah'ı (c.c.) zikretmek, Allah'la (c.c.) iletişim kurmak ve O'na (c.c.) yakın olmaktır. Çünkü Allah (c.c.), kendisini zikredenlerle beraberdir. Resûl-i Ekrem (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

(1) İbn-i Mâce (3793); Tirmizî, Daavât 4(3375).
(2) Buhârî, Daavât 66 (6407).

"Yüce Allah şöyle buyurur: Ben, kulumun benim hakkımdaki zannı ne ise öyleyim. Beni andığında onunla beraberim. O beni kendi başına anarsa, ben de onu kendi başıma anarım. O beni bir topluluk içinde anarsa, ben de onu o topluluktan daha hayırlı bir topluluk içinde anarım. O bana bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşırım. O bana bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşırım. O bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak gelirim!"(1)

Yüce Allah'ın insanı Mele-i a'lâ (yüce topluluk)'da zikretmesi insan için ne kadar muazzam bir onur, ne kadar büyük bir lütuf! İnsan, bu kâinatta, gelip geçici bir parıltı misali küçük, değersiz bir varlık iken Rabbini zikretmesi, Rabbinin de onu zikretmesine vesile olur. Zikir sayesinde böyle bir itibar ve makama ulaşır. Rabbi onu, yüce göklerin fevkinde, üstün makamlardaki meleklerin yanında zikreder. Rabbinin kulunu zikretmesi, kul için ne büyük bir onurdur! Yüce Allah (c.c.) bu hususta şöyle buyurmuştur:

"Öyle ise siz beni zikredin ki ben de sizi zikredeyim."(2)

Allah'ı (c.c.) zikretmek, ibadetlerin (sevap bakımından) en üstünü, (yapılması bakımından) en kolayıdır. Bu nedenledir ki Allah'ın salih kulları, her durumda Allah'ı (c.c.) zikrederler.

"Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit)**Allah'ızikrederler,"**(3)

Zikir; yapılması kolay, sevabı büyük bir ibadet olmasından dolayı Yüce Allah, O'nu (c.c.) çokça zikretmemizi emretmiştir.

"Ey inananlar! Allah'ı çokça zikredin ve O'nu sabah-akşam tesbih edin."(4)

(1) Buhârî, Tevhîd, 15 (7405); Müslim, Zikir, 21 (2675).
(2) Bakara 2/152.
(3) Âl-i İmrân 3/191.
(4) Ahzâb 33/41-42.

“Allah’ı çok zikreden erkekler ve zikreden kadınlar var ya; işte Allah, bunlar için bir mağfiret ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır.”(1)

Allah’ı (c.c.) zikretmenin en güzeli, Peygamber Efendimiz’in (s.a.v.) Allah’ı (c.c.) yâd edip yüceltmede bize öğrettiği kapsayıcı dualarıdır:

1- «لا إلـهَ إلاَّ الله وحْـدهُ لاَ شَـرِيكَ لـهُ، لَـهُ المُلْـكُ، ولَـهُ الحمْـدُ، وَهُـو عَلَـى كُلِّ شَـيءٍ قَدِيـرٌ»

“Lâ ilâhe illallâhü vahdehü lâ şerîke leh. Lehü’l-mülkü velehü’l-hamdü ve hüve alâ külli şey›in kadîr.”

“Bir olan Allah’tan başka hiçbir ilâh yoktur. O’nun ortağı da yoktur. Mülk O’nundur. Hamd O’na mahsustur. O’nun her şeye gücü yeter.”(2)

2- «سُبحانَ اللهِ والحمدُ للهِ ولا إلهَ إلَّا اللهُ واللهُ أكبَرُ»

“Sübhânallâhi velhamdülillâhi velâ ilâhe illallahü vallâhü ekber.

“Allah’ı her türlü eksiklikten tenzih ederim. Allah’a hamd olsun, Allah’tan başka hakkıyla ibadete layık hiçbir ilah yoktur, Allah En büyüktür”(3)

3- «سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللهِ العَظِيمِ»

“Subhanallahi ve bihamdihi, Subhanallahi’l-Azîm.”

“Allah’a hamd ederek O’nu tüm noksanlıklardan tenzih ederim. Yüce Allah’ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim.”(4)

4- “Bir bedevî Resûlullah’a (s.a.v.) gelerek:

---

(1) Ahzâb 33/35.

(2) Buhârî, İ’tisâm 3, Rikâk 22, İstikrâz 19, Edeb 6 (844). Ayrıca bk. Müslim, Akdiye 12-14.

(3) İmam Ahmed (8012); Ayrıca bk. Müslim, Zikir 32. Ayrıca bk. Tirmizî, Daavât 128.

(4) Buhârî 14/6343 (6682). Ayrıca bk. Müslim 2694/31, Tirmizî 3696.

- Bana söyleyeceğim bir zikir öğret, dedi.

Resûl-i Ekrem (s.a.v.) ona şu zikri okumasını tavsiye etti:

«قُلْ: لا إِلَـهَ إِلَّا اللهُ وَحْـدَهُ لا شَـرِيكَ لـه، اللهُ أَكْبَـرُ كَبِيـرًا، وَالْحَمْـدُ للهِ كَثِيـرًا، سُـبْحَانَ اللهِ رَبِّ العَالَمِيـنَ، لا حَـوْلَ وَلَا قُـوَّةَ إِلَّا بـاللهِ العَزِيـزِ الحَكِيـمِ»

- *"Lâ ilâhe illallahü vahdehû lâ şerîke leh, Allâhü ekber kebîran ve'l-hamdü lillâhi kesîrâ, sübhânallâhi Rabbi'l-âlemîn velâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-Azîzi'l-Hakîm."*

"Tek olan Allah'tan başka ilâh yoktur, O'nun eşi ve benzeri de yoktur. Kudreti ve saltanatıyla Allah en büyüktür. Bitip tükenmeyen hamd O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi olan Allah'ı ulûhiyyet makamına yakışmayan sıfatlardan tenzih ederim. Günahtan kaçacak güç, ibadet edecek kuvvet ancak Azîz ve Hakîm olan Allah'ın yardımıyla kazanılabilir."

Bedevî:

- Bunlar Rabbim için söyleyeceğim dua ve zikirlerdir. Kendim için ne söylemeliyim? dedi.

Resûl-i Ekrem (s.a.v.):

«قُلِ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي وَارْزُقْنِي»

- *"Allâhümmağfir lî verhamnî vehdinî verzuknî"*

"Allah'ım, beni bağışla, bana merhamet et, rızânı kazandıracak işler yaptır ve bana hayırlı rızık ver, de" buyurdu.[1]

(1) Müslim, Zikir 33-36 (2696).

Dua İbadettir

Mü'minin dua ile Allah'a (c.c.) yönelmesi, sevap kazanacağı bir ibadettir. Kul Allah'a (c.c.) yalvarıp bir şey talep ettiğinde Yüce Allah, kulunun talep ve yakarışını, bol kerem ve lütfuyla karşılar. Yüce Allah'ın (c.c.) bol kereminden biri de kullarına, O'na (c.c.) dua etmelerini emretmesi ve onların dualarına icabet edeceğini vad etmesidir. Nitekim Yüce Allah bu hususta şöyle buyurmuştur:

"Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, kabul edeyim. Çünkü bana ibadeti bırakıp büyüklük taslayanlar aşağılanarak cehenneme gireceklerdir."(1)

"Kullarım sana, beni sorduğunda (söyle onlara)**: Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm. O halde** (kullarım da) **benim davetime uysunlar ve bana inansınlar ki doğru yolubulalar."**(2)

Bizim Allah'a (c.c.) yöneldiğimiz her dua, aynı zamanda sevap kazandığımız bir ibadettir; Yüce Allah'ın manevî derecemizi yükselttiği

(1) Mü'min 40/60.
(2) Bakara 2/186.

bir makamıdır. Şundan hiç şüpheniz olmasın ki, siz Allah'tan (c.c.) talepte bulunduğunuzda keremi bol bir yaratıcıdan istemektesiniz ki, katındakini bağışlamasında hiçbir engel yoktur. Siz öyle zengin bir yaratıcıdan istemektesiniz ki hazinesi dağıtmakla tükenmez. Siz öyle bir sonsuz kudret sahibinden istemektesiniz ki, hiçbir güç O'nu (c.c.) âciz bırakamaz. Yüce Allah bir kudsî hadiste şöyle buyurmuştur: *"Ey kullarım! Şâyet sizin geçmişteki ve gelecekteki bütün insanlarınız ve cinleriniz bir yerde durup Benden istekte bulunmuş olsalar, Ben de herkese istediğini versem, bu Benim nezdimde bulunan şeylerden, ancak denize batırılan bir iğnenin, deniz suyundan eksilttiği kadar bir miktar eksilmiş olabilir* (yani hiçbir şey eksiltmez, demektir)."[1]

(1) Müslim, Birr 15 (2577).

Kur'ân-ı Kerim

Cübeyir b. Mut'im (r.a.) kendisi henüz İslâm'a girmemiş bir müşrikken Mekke'den Medine'ye gelir ve şöyle der: Ben mescide Resûl-i Ekrem (s.a.v.) akşam namazını kıldırırken girmiştim; Tûr Sûresi'ni okurken dinledim. **"Acaba onlar herhangi bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar? Yoksa kendileri mi yaratıcıdırlar? Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattılar? Hayır! Onlar bir türlü anlayıp inanmazlar. Yahut Rabbinin hazineleri onların yanında mıdır? Ya da her şeye hâkim olan kendileri midir?" âyet**ine ulaştığında, ben bu âyeti işitirken neredeyse kalbim yerinden fırlayacaktı.[1]

Bu âyetler onun eskiye ait bütün kanaatlerini sarstığı olduğu gibi vicdanını da uyandırmıştır; Allah Kelâmı'ndaki beyanların görkeminden ve delillerin sağlamlığından öyle etkilenmişti ki, neredeyse kalbi yerinden fırlayacaktı.

Onun için "Bu, îmânın kalbime ilk yerleştiği andı," demiştir.

Cübeyr, İslâm'a geçtiğini yıllar sonra ilan edecekti ama bu âyetleri duyması, onun hidayetinin başlangıcıydı. Bu da Kur'ân'ın beyanındaki

(1) Buhârî (4854).

belagatinin, delil getirmedeki açıklığının ve akıl ve kalp üzerindeki güçlü etkisinin azametindendir.

Kur'ân-ı Kerim, Allah'ın (c.c.) Resûlü'ne (s.a.v.) indirdiği kelamıdır ve hakkında hiçbir şüphe ve tereddüdün bulunmadığı gerçektir:

"O kitap (Kur'ân)**; onda asla şüphe yoktur. O, müttakîler (**sakınanlar ve arınmak isteyenler) ***için bir yol göstericidir."***[1]

O, hak olan dine ve doğru olan yola davet eder:

"Şüphesiz ki bu Kur'ân en doğru yola iletir; iyi davranışlarda bulunan mü'minlere, kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler."[2]

Yüce Allah Kur'ân-ı Kerim'i insanların benzerini getirmede âciz kaldıkları üstün belagat gücü ile sağlam ve şaşırtıcı sözlerle indirmiştir. Nitekim onun bir benzerini getirmeleri için kâfirlere meydan okumuş ve onları âciz bırakmıştır. Yüce Allah bu hususta şöyle buyurmuştur:

"Eğer kulumuza indirdiklerimizden herhangi bir şüpheye düşüyorsanız, haydi onun benzeri bir sûre getirin, eğer iddianızda doğru iseniz Allah'tan gayri şahitlerinizi (yardımcılarınızı) **da çağırın. Bunu yapamazsanız -ki elbette yapamayacaksınız- yakıtı, insan ve taş olan cehennem ateşinden sakının. Çünkü o ateş kâfirler için hazırlanmıştır."**[3]

Yüce Allah (c.c.) Kur'ân-ı Kerim'i korumayı bizzat üstlenmiştir. Dolayısıyla bu kitap, yüzyıllar boyunca Peygamberimiz'e (s.a.v.) nazil olduğu gibi kalmıştır; kıyamete kadar da öylece korunacaktır. Nitekim birbirinden uzak zamanlarda ve farklı ülkelerde yazılmış Kur'ân'ın bütün el yazma nüshalarının metinleri birbirleriyle uyuşmakta, içlerinde hiçbir fark ve ihtilaf bulunmamaktadır.

(1) Bakara 2/2.
(2) İsrâ 17/9.
(3) Bakara 2/23-24.

Bu muazzam kitap, hayattaki en önemli meseleleri içerir. Mesela Yüce Allah'ın zatını en güzel isimleriyle tanıtır, kulluğun ancak O'na (c.c.) yapılacağını bildirir, O'nun benzeri ve ortağı olmadığını ilan eder. Ölümden sonraki dirilişi anlatır, ahiret hayatını ispat eder, cennet ve nimetlerinin özelliğini açıklar, cehennemden ve azabından bahseder. Peygamberlerin kıssalarını ve onlarla kavimleri arasında cereyan eden olayları bildirir. En faziletli amellerin hangileri olduğunu bildirir, buna teşvik edecek emirleri beyan eder ve güzel ahlâkın yollarını gösterir.

Kur'ân-ı Kerim'i okumak ve onun âyetleri üzerinde düşünmek de Allah'a (c.c.) ibadettir. Resûl-i Ekrem (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Kim Kur'ân-ı Kerîm'den bir harf okursa, onun için bir iyilik sevabı vardır. Her bir iyiliğin karşılığı da on sevaptır. Ben, elif lâm mîm bir harftir demiyorum; bilâkis elif bir harftir, lâm bir harftir, mîm de bir harftir."*(1)

Yüce Allah bu Kur'ân'ı bize hayatımızın başucu kaynağı olsun diye indirmiştir. Biz onu okuruz, bir köşeye bırakıp ihmal etmeyiz, onunla amel ederiz, ondan yüz çevirmeyiz. Kur'ân-ı Kerim ile bağımız ne kadar kuvvetli olursa, Allah'ı da o kadar bilir ve O'na o kadar manen yakın oluruz.

(1) Tirmizî, Fezâilü'l-Kur'ân 16 (2910).

DÖRDÜNCÜSÜ

Günahlara Bulaşmak

Müslüman erkek de kadın da bilir ki, İslâm'a girmekle kendisini yaratan Yüce Allah'a yönelir ve Allah'a (c.c.) yönelmesini sağlayan doğru yolu takip eder. İşte bu, onun Allah'ın (c.c.) rızasına ve cennetine ulaşmasını sağlayan dosdoğru yoldur.

Ancak Müslüman, davranışlarında bazı hatalara düşmesi veya Allah'ın (c.c.) ona emrettiklerinin bazılarında kusur işlemesi ihtimali gibi beşer olma özelliğinden tamamen sıyrılamaz. Bu durumda şu önemli noktaların altını çizmek gerekir:

1- İşlediğimiz günah ve hatalarımızın bağışlanması için Allah (c.c.) ile aramızda bir aracı yoktur ve Allah (c.c.) katında günahlarımızı itiraf edebileceğimiz veya günahlarımız için bağışlanma dileyebileceğimiz hiçbir insan yoktur. Biz günahlarımızı Allah (c.c.) ile aramızda bir sır olarak saklarız; günah ve hatalarımızı ancak O'na (c.c.) itiraf eder ve tövbe için O'na (c.c.) yöneliriz.

"O, kullarının tövbesini kabul eden, kötülükleri bağışlayan ve yaptıklarınızı bilendir."(1)

(1) Şûrâ 42/25.

2- Şunu da biliriz ki Rabbimiz çok merhametlidir, merhameti geniştir, çok bağışlayandır, bağışlaması büyüktür. Eğer içtenlikle tövbe edersek O (c.c.) bizi affeder, pişmanlık duyarak kendisinden bağışlanma dilersek O (c.c.) bizi bağışlar. Pişman olduğumuzu görürse hiç şüphesiz O (c.c.) bize merhamet eder. Bizim pişman olduğumuz günahlardan bağışlanma dilediğimiz takdirde O (c.c.) bizi bağışlayacak ve affedecektir.

3- Burada, şeytanın insanı tuzağa düşürmeye çalıştığı en büyük hilenin, onu Allah'ın (c.c.) rahmetinden ümitsizliğe düşürüp yapayalnız bırakmak suretiyle Rabbinden uzaklaştırmak olduğunu unutmamalıyız. Dolayısıyla Yüce Allah'ın bize, annelerimizden daha merhametli olduğunu, O'nun (c.c.) bağışlamasının bizim günahlarımızdan daha büyük olduğunu, bizi affedip günahlarımızı bağışlanmasını dileyerek O'na (c.c.) yönelmemizden hoşnut olduğunu bilmemiz gerekir.

"De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir."(1)

"Kim bir kötülük yapar yahut nefsine zulmeder de sonra Allah'tan mağfiret dilerse, Allah'ı çok yarlığayıcı ve esirgeyici bulacaktır."(2)

Rabbinizden günahlarınızın bağışlanmasını dilediğinizde, O'nun çok bağışlayıcı ve merhametli olduğunu göreceksiniz.

(1) Zümer 39/53.
(2) Nisâ 4/110.

Yakanızı Bırakmayan Günahlar

Müslüman olmadan önce bağımlılık derecesinde işlediğiniz bazı günahların yakanızı bırakmadığını ve bir türlü kurtulamadığınızı göreceksiniz. Bu durumda mümkün olduğu kadar o günahlardan kurtulmak için her türlü çabayı göstermelisiniz. Ancak eğer bunda başarısız olursanız veya alıştığınız bazı günahlara geri dönerseniz; bilin ki, günahkâr bir Müslüman olarak Rabbinizin huzuruna çıkmanız, ümit kesip O'ndan yüz çeviren bir isyankâr olarak huzuruna çıkmanızdan daha hayırlıdır.

Şunu da bilmelisiniz ki, günaha düştüğünüz zaman şeytan size İslâm'ın katlanılmaz bir azap olduğunu telkin edebilir. Şeytanın bu vesvesesi, bazı insanların İslâm'dan ayrılmasına sebep olabilir. Böyle bir durumda, ne kadar günahkâr olsanız da Müslüman olarak kalmanız, kâfir olarak ilâhî huzura çıkmanızdan daha hayırlıdır. Yüce Allah, ne kadar çok olsa da günahları bağışlar ancak küfrü ve kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Nitekim ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

"Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; bundan başka (günahları) **dilediği kimse için bağışlar."**(1)

(1) Nisâ 4/48.

Allah'ı (c.c.) bildikten sonra O'nu (c.c.) inkâr edenin durumu ne kadar kötüdür! Bu kimsenin durumu, Allah'ı (c.c.) bilip îmân ettikten sonra O'nu (c.c.) inkâr eden şeytanın durumundan farksızdır. Yüce Allah, îmânında tereddüt içerisinde olanlar hakkında şöyle buyurmuştur:

"İman edip sonra inkâr edenleri, sonra yine *îmân* edip tekrar inkâr edenleri, sonra da inkârlarını arttıranları Allah ne bağışlayacak, ne de doğruyolaileteceketir."(1)

"Dileseydik elbette onu bu *âyetler* sayesinde yükseltirdik. Fakat o, dünyaya saplandı ve hevesinin peşine düştü. Onun durumu tıpkı köpeğin durumuna benzer: Üstüne varsan da dilini çıkarıp solur, bıraksan da dilini sarkıtıp solur. İşte *âyetlerimizi* yalanlayan kavmin durumu böyledir. Kıssayı anlat; belki düşünürler."(2)

(1) Nisâ 4/137.
(2) A'râf 7/176.

Günahlar Genetik mi?

Yüce Allah'ın (c.c.) bizi (günahlardan) tertemiz olarak yarattığını bilmeliyiz; insanları üzerinde var ettiği düzgün/sağlam fıtrat üzere bizi yaratıp bembeyaz bir sayfa ile dünyaya geldiğimizi bilmeliyiz. Atalarımızdan hiçbir günah bize miras almaz ve işlemediğimiz hiçbir günahın vebalini de yüklenmeyiz. Bu nedenle Peygamber Efendimiz (s.a.v.) günahlardan arınmayı doğum anına benzetmiş, makbul olan hac farizasından dönen kimseyi tanımlarken şöyle buyurmuştur: *"O kimse, annesinin onu doğurduğu günkü gibi günahlarından tertemiz olarak döner."*(1)

Yüce Allah, atamız Âdem'in (a.s.) günahından/hatasından bizi hesaba çekmeyeceği gibi nesep olmak bağlandığımız birinci dereceden babamızın günahından da bizi sorumlu tutmayacaktır. Yüce Allah, adalet ve hikmetinin gereği, kimseyi, kendi günahından başkasıyla sorumlu tutmaz. Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur: **"Hiçbir günahkâr, başkasının günah yükünü yüklenemez. Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur."**(2)

(1) Buhârî, (1521); Müslim (1350).
(2) Necm 53/38-39.

Hidayetten Önceki Günahlarımız

Amr b. Âs, yirmi sene boyunca Müslümanlarla savaşan müşriklerden biriyken, Müslüman olmak üzere Peygamberimiz'in (s.a.v.) huzuruna geldi:

- "Ya Resûlellah! Elini uzat ki sana biat edeyim," dedi.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ona elini uzattığında Amr elini çekti. Allah Resûlü:

- *"Neyin var, ey Amr?"* buyurdu. Amr:

- "Bir şart ileri sürmek istedim!" dedi. Allah Resûlü (s.a.v.):

- *"Neyi şart koşuyorsun?"* buyurdu. Amr:

- "Müslüman olduğum takdirde Yüce Allah'ın geçmişte işlediğim günahları bağışlamasını istiyorum," dedi. Allah Resûlü (s.a.v.):

- *"Ey Amr, bilmez misin? İslâm, kendisinden önce işlenen tüm günahları siler."* buyurdu.[1]

(1) İbn Hanbel, IV, 205.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), Amr'a, İslâm'ı kabul edip tövbe ettikten sonra geçmiş günahlarının tamamının silindiğini, tövbesi sayesinde yeniden doğmuş gibi olduğunu ve önünde yeni bir hayatın başladığını haber vermiştir.

O halde ey İslâm'la şereflenen kardeşlerim, müjdeler olsun size! İslâm'a girdikten sonra, Müslüman olmadan önce işlediğiniz kötülükler, iyiliklere dönüşecektir. Bu, Allah'ın İslâm'la şereflenen kullarına yaptığı bir lütfu ve mükâfatıdır.

Kişi Müslüman olmadan önce zina yapmak, içki içmek gibi bir günah işledikten sonra Müslüman olup tövbe ederse, Yüce Allah ona iki mükâfat lütfunda bulunur:

1- İşlemiş olduğu bu günahlarını affeder, bu günahlardan dolayı onu hesaba çekmez.

2- Yüce Allah, onun işlemiş olduğu kötülükleri iyiliklere çevirir.

Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Yine onlar ki, Allah ile beraber (tuttukları) **başka bir tanrıya yalvarmazlar, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar ve zina etmezler. Bunları yapan, günahı**(nın cezasını) **bulur; Kıyamet günü azabı kat kat arttırılır ve onda** (azapta) **alçaltılmış olarak devamlı kalır. Ancak tövbe ve *îmân* edip iyi davranışta bulunanlar başkadır; Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah çok bağışlayıcıdır, engin merhamet sahibidir."**(1)

İslâm'a girdikten sonra yeter ki dürüst bir Müslüman olun, tüm yaptıklarınız, hesabınızda lehinize olumlu bir değere dönüşecektir.

Müslüman olmadan önce yaptığınız iyilikleriniz ise sizin için muhafaza edilir ve hesabınıza iyilik olarak kabul edilir. Sahabeden biri, Peygamber

(1) Furkân 25/68-70.

Efendimiz'e (s.a.v.), Müslüman olmadan önce yaptığı iyilikleri sordu. Peygamberimiz ona şöyle cevap verdi: *"Sen eskiden yaptığın hayırlarla Müslümanoldun."*(1)

Yüce Allah'ın İslâm'a giren kimseye lütfu ve cömertliği ne kadar büyüktür! Müslüman olmadan önce yaptığı iyilikleri kabul eder, işlemiş olduğu kötülükleri ise affedip iyiliklere dönüştürür.

Ayrıca bir kimse şayet Ehl-i Kitap'tan yani Yahudi veya Hristiyanlardan olup da sonra Peygamberimiz'e (s.a.v.) îmân edip ona tabi olursa Yüce Allah ona iki kat mükâfat verecektir. Çünkü daha önce kendi Peygamberine, sonra Hz. Muhammed Mustafa'ya (s.a.v.) de inanması sebebiyle iki kere mükâfat kazanır. Böylece iki îmânın sevabını birleştirmiş olur.

(1) Müslim, İmân, 195 (123).

Rahmet-i İlahî

Bir keresinde Peygamber Efendimiz (s.a.v.), ashabıyla birlikte otururken gözleri bulanık, saçları dağınık (esir grubundan) bir kadının yaklaştığını gördüler. Sağa-sola şaşkın bir şekilde bakıp kaybettiği çocuğunu arıyordu. Üzüntüden çılgına dönmüş bir vaziyette ve özlemle ararken birden onu buldu ve o sırada büyük bir duygu boşalması yaşadı. Hıçkıra hıçkıra ağlayarak çocuğunu göğsüne bastırdı. Sonra onu kanasıya emzirdi. Herkesin izlediği bu sahne, son derece duygusal ve dokunaklı bir sahneydi. Annenin çocuğunu kaybettiği gün duyduğu üzüntüyü ve onu bulduğunda ona gösterdiği merhameti, gören herkes bu manzaradan etkilenmişti. Tam da bu noktada Resûl-i Ekrem (s.a.v.) beklenmedik bir soruyla ashabın dikkatlerini çekti:

- *"Bu kadının çocuğunu ateşe atacağına ihtimal verir misiniz?"* diye sordu. Hepsi bir ağızdan:

- Aslâ, vallahi atmaz, ya Resûlellah! dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.):

- *"İşte Yüce Allah kullarına, bu kadının yavrusuna olan şefkatinden daha merhametlidir"* buyurdu.[1]

(1) Buhârî, Edeb 18 (5999); Müslim, Tevbe 22 (2754). Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Cenâiz 1; İbn-i Mâce, Zühd 35.

Bu sahne bize, bu annenin çocuğuna olan merhametinde açıkça görülen ilahî rahmetin bir yönünü tasvir etmektedir. Peki ya bu rahmetin, Allah'ın (c.c.) yüz parça rahmetinden bütün yaratılmışlar arasında pay edilen küçük bir parça olduğunu bildiğinizde ne dernisiz? Nitekim Resûl-i Ekrem (s.a.v.) bu hususta şöyle buyurmuştur: *"Allah Teâlâ rahmeti yüz parçaya böldü. Bundan doksan dokuz parçayı kendi nezdinde tuttu. Yeryüzüne geri kalan bir parçayı indirdi.* (Bunu da -cin, insan ve hayvan- mahlûkatı arasında taksim etti.) *Bu tek cüzden nasibine düşen pay sebebiyledir ki mahlûkat birbirlerine karşı merhametli davranır. Hayvan yavrusuna basmamak endişesiyle ayağını bu sayede kaldırır."*(1)

Bu coşkun ve kapsayıcı ilahî rahmet, Allah'tan (c.c.) dilediğimiz ve umduğumuz en büyük şeydir. Yüce Allah rahmetini bizlere tanımlayarak şöyle buyurmuştur: **"Rahmetim her şeyi kuşatmıştır."**(2) Nitekim O, yüce zatını da merhametle vasıflandırmıştır. Çünkü O (c.c.) "er-Rahman"dır, "er-Rahim"dir.

Bu ilahî rahmetin ne kadar geniş olduğunu bilirsek, ruhlarımız o derece ferahlar, daha çok ümitvar oluruz. Rabbimiz hakkındaki zannımız güzel olur ve bize, annelerimizden daha merhametli olan sonsuz merhamet sahibi bir Allah'a (c.c.) ibadet ettiğimizi biliriz. O'nun (c.c.) hakkında hayırdan başkasını düşünmeyiz. O'ndan (c.c.) hayırdan başka bir şey ummayız. O'nun (c.c.) lütfuna olan rağbetimiz artar, O'nun (c.c.) yapacağı bağışlar hakkında daha çok ümitvar oluruz ve O'na (c.c.) kavuşmayı dört gözle bekleriz.

(1) Buhârî, Edeb 19, Rikâk 19 (6000); Müslim, 17, (2752). Ayrıca bk. Tirmizî, Daavât 107-108, (3535-3536).

(2) A'râf 7/156.

Günahların Bağışlanması

Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.), bir günah işleyenin pişman olup tövbe etmesinden Yüce Allah'ın ne kadar hoşnut olduğunu, tövbesini nasıl kabul ettiğini ve Allah'a (c.c.) pişmanlıkla yönelen günahkâr kimsenin halinden ne derece razı olduğunu anlatan bu sahne ne kadar muhteşemdir! Resûl-i Ekrem (s.a.v.) bu hususta şöyle buyurmuştur: *"Herhangi birinizin tövbe etmesinden dolayı Allah Teâlâ'nın hoşnutluğu, ıssız çölde giderken üzerindeki yiyecek ve içeceğiyle birlikte devesini elinden kaçıran, arayıp taramaları sonuç vermeyince deveyi bulma ümidini büsbütün kaybederek bir ağacın gölgesine uzanıp yatan, derken yanına devesinin geldiğini görerek yularına yapışan ve aşırı derecede sevincinden ne söylediğini bilmeyerek: 'Allah'ım! Sen benim kulumsun; ben de senin rabbinim' diyen kimsenin sevincinden çok daha fazladır."*(1)

Tövbe eden kimsenin, Rabbinin tövbesine hoşnut olacağını, tövbesini kabul edip kendisini bağışlayacağını, sanki yeniden doğmuş gibi günahlarından arındıracağını bildikten sonra Rabbi hakkında iyi zandan başka ne düşünebilir?

(1) Müslim, Tevbe 7 (2744). Ayrıca bk. Tirmizî, Kıyâmet 49, Daavât 99; İbn-i Mâce, Zühd 30.

Bu nedenle hatalarımız çok da olsa, günahlarımız büyük de olsa, pişman olup tövbe ederek Allah'a (c.c.) bağışlanma dilememizden bizi alıkoymasın. Çünkü O (c.c.), kullarının tövbelerini kabul eden ve kötülükleri affedendir. Nitekim şöyle buyurmuştur:

"Şu da muhakkak ki ben tövbe eden, inanıp yararlı işler yapan, sonra (böylece) **doğru yolda giden kimseyi bağışlarım."**(1)

***"Âyetlerimize* inananlar sana geldiğinde onlara de ki: Selâm size! Rabbiniz merhamet etmeyi kendisine yazdı. Gerçek şu ki: Sizden kim, bilmeyerek bir kötülük yapar, sonra ardından tövbe edip de kendini ıslah ederse, bilsin ki Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir."**(2)

Yüce Allah, kullarından intikam almaz ve O'ndan (c.c.) bağışlanma dileyip O'na (c.c.) yöneldikleri müddetçe de onları cezalandırmak istemez.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Allah (c.c.) buyuruyor ki:

Ey Âdemoğlu, sen bana yalvarıp benden ümit ettikçe, senden sâdır olan ne olursa olsun, (çokluğuna bakmadan) *affederim.*

Ey Âdemoğlu, günahların gökyüzüne ulaşsa, sonra da benden af dilesen, seni affederim.

Ey Âdemoğlu, eğer bana yeryüzü dolusu günah getirsen, sonra da bana ortak koşmadan (vefat edip) *bana gelsen, ben de sana yeryüzü dolusu af ilegelirim."*(3)

(1) Tâ-Hâ 20/82.
(2) En'âm 6/54.
(3) İmam Ahmed (21472); Tirmizî (5340).

BEŞİNCİSİ

KUR'ÂN-I KERİM'İN HİDAYET REHBERLİĞİ

Fatiha Suresi'nin Hidayet Rehberliği(1)

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۝١ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ۝٢ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۝٣
مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ۝٤ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ۝٥ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ
۝٦ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ۝٧﴾

1- Rahmân ve rahîm olan Allah'ın adıyla.

2- Hamd (övme ve övülme), âlemlerin Rabbi Allah›a mahsustur.

3- O, rahmândır ve rahîmdir.

4- Ceza gününün mâlikidir.

5- (Rabbimiz!**) Ancak sana kulluk ederiz ve yalnız senden medet umarız.**

6- Bize doğru yolu göster.

(1) Bu başlık altındaki konuyu Seyyid Kutub'un "Fî Zilâli'l-Kur'ân" ve Muhammed Gazalî'nin "Nahve Tefsîrin Mevdû'iyyin li Suveri'l-Kur'ân" adlı eserlerden istifade ederek özet olarak aktardım.

7- Kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğun kimselerin yolunu; gazaba uğramışların ve sapmışların yolunu değil!

Fatiha suresi en kısa surelerden biridir. Fakat Ümmü'l-Kitab (Kitabın anası/özü)[1] ve Kur'ân'ın en kadri yüce suresidir.

Ebu Said b. el-Muallâ (r.a.) anlatıyor: Resûlullah (s.a.v.) bana:

- "*Mescitten çıkmadan önce sana Kur'ân'daki en büyük sureyi öğreteyim mi?"* buyurmuştu.

Mescitten çıkacağı sırada ben sözünü ona hatırlattım. Bunun üzerine bana:

- *"O sure 'Elhamdulillahi Rabbi'l-Alemin'dir ki, (namazlarda) tekrar okunan yedi âyet (es-Seb'u'l-Mesanî) ve bana verilen yüce Kur'ân'dır."* diyebuyurdu.[2]

Bu sure; İslâm itikadının kısa bir özetini, Müslümanlarla Rableri arasındaki sağlam anlaşmayı, insanların varoluş misyonlarını gerçekleştirmelerini ve Yüce Allah'ın onlara doğru yola göstermesini, başarıya ulaştırmasını ve rızasına erdirmesi umudunu içermektedir.

Yüce Allah, Resûlü'ne (s.a.v.), Kur'ân'dan kendisine vahiy olarak inen ilahî kelamı okumanın adabını öğretmek için besmele (bismillah) ile başlamıştır. Yüce Allah bu adabı: **"Yaratan Rabbinin adıyla oku!"**[3] âyetinde de ifade etmiştir. Bu, aynı zamanda Yüce Allah'ın **"O ilktir, sondur, zâhirdir, bâtındır"**[4] âyetinde ifade ettiği İslâm inancıyla da uyuşmaktadır.

Yüce Allah, her varlığın varoluşunu kendisine borçlu olduğu tek gerçek varlıktır. Öyleyse her başlangıç O'nun (c.c.) adıyla olur.

---

(1) Kur'an'ın bütün muhtevasını icmalen içerdiğinden dolayı Fatiha'ya bu isim verilmiştir. (Mütercim)
(2) Buhârî (4703).
(3) Alak 96/1.
(4) Hadîd 57/3.

"Rahmân ve rahîm olan Allah'n adıyla" başlandıktan sonra Allah'a (c.c.) hamd ile yönelmek ve O'nu (c.c.) âlemler için mutlak rububiyet sıfatıyla nitelemek gelir:

"Hamd (övme ve övülme)**, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur."**

Allah'a (c.c.) hamd etmek, mü'min bir kulun Allah'ı (c.c.) anar-anmaz kalbinden taşan duygularının ifadesidir. Çünkü en başta bu kulun varoluşu bile yaratıcısına karşı hamd ve övgüyü gerektiren ilâhî bir lütuftur. Her an ve her saniyede yüce Allah'ın (c.c.) sayısız nimeti art arda sıralanmakta, birbirini izlemekte ve başta insan olmak üzere bütün varlıkları kapsamına almaktadır. Bundan dolayı her işin başında ve sonunda Allah'a (c.c.) hamd etmek İslâm düşüncesinin temel kurallarından biridir: **"İşte O, Allah'tır. O'ndan başka tanrı yoktur. Önünde de, sonunda da hamd O'nundur, hükümO'nundur."**(1)

"…Âlemlerin Rabbi"

Ayetin öbür yarısını oluşturan "***Âlemlerin Rabbi"*** tamlamasına gelince, bu ifade İslâm düşünce sisteminin temel dayanağını temsil eder.

Rab, malik ve mülkünde mutlak tasarruf sahibi demektir.

"Alemlerin Rabbi"

Göklerden yeryüzüne, hayvanlardan bitkilere, meleklerden insanlara kadar bütün âlemlerin efendisi demektir. Âlem; varlık sahnesinde olan Yüce Allah'tan gayrı her şeydir. Allah'ın (c.c.) dışındaki her şey O'nun (c.c.) tasarrufundadır ve O'na (c.c.) muhtaçtır.

Hamd, göklerin, yerlerin ve âlemlerin Rabbi olan Allah'a (c.c.) mahsustur. Göklerde ve yerde azamet ve hükümranlık O'nundur. O (c.c.), Aziz'dir, Hakîm'dir.

Rab, her şeyi yaratan, onların işlerini evirip çeviren ve mutlak tasarrufta bulunan demektir. Çünkü Yüce Allah, kâinatı yarattıktan sonra başıboş bırakmadı. Aksine onda tasarrufta bulunur, yönetir, gözetir ve sahiplenir.

(1) Kasas 28/70.

Bütün âlemler ve varlıklar, âlemlerin Rabbi olan Allah'ın (c.c.) muhafazası altında korunup kollanır.

Yaratan ile yaratılanlar arasındaki bağ, sürekli, kalıcı ve her zaman ve her durumda kaimdir.

Bu yönüyle İslâm inancı, kalbe ve akla gerçek bir rahmet olarak karşımıza çıkmaktadır. Kendi içinde barındırdığı güzelliği ve sadeliği, açıklık ve uyumu, yakınlığı ve sosyalliği ve fıtratla doğrudan ve köklü uyumuyla bir rahmettir.

"O, rahmândır ve rahîmdir."

Bu sıfat, rahmetin tüm anlam, hal ve alanlarını kapsamına alır. "Rahmân" sıfatı, rahmetin azamet ve genişliğine delalet eden mübalağa kipidir. "Rahîm" sıfatı, bu rahmetin sürekliliğine ve devamlı olduğuna delalet eden mübalağa kipidir. Rahmet, kapsamlı rubûbiyetin en belirgin özelliğidir. Yaratan ile yaratılan arasındaki daimî bağdır. Rahmet ile riayet arasında hamd ve senayı gerektiren bir bağdır. Hamd, cömertçe bağışlanmış rahmete doğuştan gelen bir mukabeledir.

"Ceza gününün mâlikidir."

Bu âyet, insan hayatı üzerinde derin etkisi olan önemli bir ilkeyi ifade eder. Ahiret inancı ilkesi. Ceza günü, ahiretteki ceza günüdür. Yüce Allah, dünyanın da ahiretin de mâlikidir. Ancak Yüce Allah'ın "din gününün mâliki" ifadesini ahiret gününün; bu dünyadaki tüm geçici mülkiyetlerin sona ereceği ve insanların, bu dünyada sahip oldukları her şeyin ellerinden alınmış olarak Rablerine dönecekleri gün olduğu için zikretmiştir.

"Andolsun ki, sizi ilk defa yarattığımız gibi teker teker bize geleceksiniz ve (dünyada) **size verdiğimiz şeyleri arkanızda bırakacaksınız."**(1)

(1) En'âm 6/94.

O gün gerçek mâlikten başka hiçbir mülk kalmaz.

"Bugün hükümranlık kimindir? Kahhâr olan tek Allah'ındır."(1)

"(Rabbimiz!) **Ancak sana kulluk ederiz ve yalnız senden medet umarız."**

İslâm inancının bu temel ilkesi, bu surede ifade edilen önceki ilkelerden kaynaklanır. Buna göre, kulluk yalnızca Allah'a (c.c.) yapılır ve yalnızca O'ndan (c.c.) yardım dilenir.

Bu ilke, insanlığın topyekûn, kapsamlı kurtuluşunu ilan eder; kuruntuların, putların ve tağutların kulluğundan kurtuluşun ilanı... Sebebine gelince, kulluk yalnızca Allah'a (c.c.) yapılacağına ve yalnızca O'ndan (c.c.) yardım isteneceğine göre insan vicdanı, Yüce Allah'tan başkasına kulluğun her türlü zilletinden kurtulmuştur.

"Kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğun kimselerin yolunu; gazaba uğramışların ve sapmışların yolunu değil!"

"Bize doğru yolu göster."

Yani "Bizleri, hedefe ulaştırıcı doğru yolu tanımaya ve bu yolu tanıdıktan sonra onun istikametinde yürümeye muvaffak eyle." Çünkü "doğru yolu tanımak" ve "o yolun istikametinde yürümek" ifadeleri, Allah'ın (c.c.) hidayetinin, gözetiminin ve rahmetinin meyvesi olduğu gibi, bu konuda Allah'a (c.c.) yönelme inancının da meyvesidir. Çünkü yardım dilemenin yegâne kaynağı O'dur. Bu mü'min kulun, hakkında Allah'tan (c.c.) yardım talebinde bulunacağı ilk ve en önemli husustur. Sebebine gelince, doğru yola iletilmiş olmak, bu yolu bulmak, kesinlikle hem dünya hem de ahiret mutluluğunun garantisidir.

Buradaki **"Bize doğru yolu göster"** duası, ondan önceki kısmın bittiği, ondan sonra gelen kısmın da onunla başladığı odak noktasıdır. Yani ondan

(1) Mü'min 40/16.

önce gelen Allah'a (c.c.) hamd ve senâda bulunmak, O'nu (c.c.) yüceltmek ve O'nun (c.c.) birliğini kabul ederek ona yönelmektir, sonra gelen **"Bize doğru yolu göster."** duası ve ondan sonra gelen, doğru yolun gerçeğini ve ondan sapmanın en önemli türlerini beyan etmektir. Böylelikle Fatiha suresi demek, sanki hidayet ve hidayet arayışı suresi demektir.

Dosdoğru yolu takip edenler, Allah'ın kendilerine hidayet lütfetmesinin ve O'nun (c.c.) inayetinin sonucu bu yola girdiler. Eğer Allah'ın (c.c.) hidayet ve inayeti olmasaydı ne hidayet yolunu bulmaya ne de o yolu takip etmeye muvaffak olurlardı. Bu nedenle, biz, onlara hidayeti lütfeden Rabbimizden bize de hidayeti lütfetmesini dileriz.

Söz konusu bu dosdoğru yol, gerçeği bildikleri halde ondan yüz çevirdikleri için Yüce Allah'ın gazabına uğrayanların yahut hidayetten nasipleri olmayan sapkınların yolu değildir.

Bu da dosdoğru yolun; ilim ile amel ve ibadet ile basiret bütünlüğü olduğunu göstermektedir:

"(Resûlüm!) **De ki: İşte bu, benim yolumdur. Ben Allah'a çağırıyorum, ben ve bana uyanlar aydınlık bir yol üzerindeyiz."**[1]

Doğru yoldan sapmak ise bunlardan birinin ihlâliyle olur. Dolayısıyla bilip de bildiğiyle amel etmeyen, Allah'ın (c.c.) gazabını hak etmiş olur. İlmi olmadan amel eden ise dalaletin çıkmaz sokaklarında debelenir ve dünya hayatında güzel ameller işlediğini sanıp da amelleri boşa çıkanlardan olur.

Dosdoğru yola yönelen, Allah'ı (c.c.) bulur:

"Şüphesiz Rabbim dosdoğru yoldadır."[2]

Bu dosdoğru yol, yolcusunu cennetteki makamlarına götürür. Bu nedenle cennet ehli kendilerine hazırlanmış makamlarına yerleşince, Yüce Allah'ın

(1) Yûsuf 12/108.
(2) Hûd 11/56.

kendilerine hidayeti lütfettiğini ve onlar cennetteki makamlarına ulaşıncaya kadar bu hidayetin kendilerine eşlik ettiğini şükranla hatırlayacak ve büyük bir sevinçle şöyle diyecekler: **"Hidayetiyle bizi** (bu nimete) **kavuşturan Allah'a hamdolsun! Allah bizi doğru yola iletmeseydi kendiliğimizden doğru yolu bulacak değildik."**(1)

Vücudumuzun organlarını zahirî kirlerden temizlemek için defalarca yıkadığımız gibi nefsimiz için de defalarca dua ederiz. Nefsin saçmalıkları ve şeytanın vesveseleri bitmez tükenmez olduğuna göre, duayı tekrar etmenin sebepleri kaim olduğundan, duanın tekrarlanması ve yakarışın sürdürülmesi gerekir.

Böylece, birkaç satırda, insanların Rabbi ile insanlar arasında mümkün olan tek bağın; O'nu (c.c.) tanımak, O'na (c.c.) övgüde bulunmak, O'nun (c.c.) huzuruna çıkmaya hazırlanmak, O'na (c.c.) ibadet etmeyi hayat prensibi edinmek ve sonra O'nun (c.c.) hoşnut olduğu şekilde bizimle muamelede bulunmasını ummaktır.

Yukarıdaki açıklamalara şunu da ilave edebiliriz: Fatiha Suresi, namazların her rekâtında okunmak üzere belirlenen ve onsuz kılınacak namazın kabul olunmadığı bir suredir. Kısa olmasına rağmen bu sure, İslâm düşünce sisteminin temel ilkelerini ve bu düşünce sisteminden beslenen insan bilincine yön verici ana prensipleri içerir.

Resûl-i Ekrem (s.a.v.) bu surenin bir fazileti hakkında şöyle buyurmuştur:

"Yüce Allah (kudsî hadiste) *şöyle buyurmuştur:*

Ben namazı kendimle kulum arasında yarı yarıya taksim ettim. Kulum ne istiyorsa, onundur.

Kul, 'el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. (Hamd *(övgü), âlemlerin Rabbine mahsustur.)' dediğinde Allah Teâlâ, 'Bak, kulum bana hamd etti.' buyurur.*

(1) A'râf 7/43.

Kul, 'er-Rahmâni'r-Rahîm. (O, Rahmân ve Rahîmdir.)*' dediğinde, Allah, "Kulum bana senâ eyledi* (beni övdü, yüceltti, methetti.)*' buyurur.*

Kul, 'Mâliki yevmi'd-dîn. (Hesap ve ceza gününün *-âhiret gününün-sahibidir.)' dediğinde, 'Kulum beni yüceltti.' buyurur.*

(Bir keresinde de Resûllullah (s.a.v.)*: Kulum işini bana havale* (tefvîz) *etti, der, buyurdu.*

Kul, 'İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn. (Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz.)*' dediğinde, Allah, 'Bu, kulum ile benim aramdadır. Kulum ne istiyorsa onundur.' buyurur*

Kul, 'İhdina's-sırâta'l-müstakîm, sırâta'llezîne en'amte aleyhim ğayri'l-mağdûbi aleyhim ve le'd-dâllîn. (Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet; gazaba uğrayanlarınkine ve sapmışlarınkine değil.)*' dediğinde, Allah Teâlâ, 'İşte bu, kuluma aittir. Kulum ne istiyorsa onundur.'buyurur."*[1]

(1) Müslim, Salât, 37

Kur'ân'ın Hidayet Rehberliği

Şimdi burada Allah Kelâmı'nın nurlu deryasından bazı ayet-i kerimelerin meallerini sizlere arz ediyoruz. Çünkü bunların başkaca bir açıklamaya lüzum kalmadan Kur'ân-ı Kerim'in hidayet rehberliğini en veciz hâliyle anlatacağına inanıyoruz:

"Ey *îmân* edenler! Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin. Çünkü Allah muhakkak sabredenlerle beraberdir."(1)

"Allah yolunda mallarını harcayanların örneği, yedi başak bitiren bir dane gibidir ki, her başakta yüz dane vardır. Allah dilediğine kat kat fazlasını verir. Allah'ın lütfu geniştir, O her şeyi bilir. Mallarını Allah yolunda harcayıp da arkasından başa kakmayan, fakirlerin gönlünü kırmayan kimseler var ya, onların Allah katında hususi *mükâfatları* vardır. Onlar için korku yoktur ve onlar *üzüntü de çekmeyeceklerdir. Güzel söz ve bağışlama, arkasından incitme gelen sadakadan daha iyidir. Allah zengindir, acelesi de yoktur. Ey îmân* edenler! Allah'a ve ahiret gününe inanmadığı halde malını gösteriş için harcayan kimse gibi başa kakmak ve incitmek suretiyle, yaptığınız hayırlarınızı boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan düz

(1) Bakara 2/153.

kayaya benzer ki, sağanak bir yağmur isabet etmiş de onu çıplak pürüzsüz kaya haline getirivermiştir. Bunlar kazandıklarından hiçbir şeye sahip olamazlar. Allah, kâfirleri doğru yola iletmez."(1)

"Kim, İslâm'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) **asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır."**(2)

"Ey *îmân* edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak M*üslümanlarolarakcanverin."*(3)

"Andolsun ki içlerinden, kendilerine Allah'ın *âyetlerini* okuyan, (kötülüklerden ve inkârdan) **kendilerini temizleyen, kendilerine Kitap ve hikmeti öğreten bir Peygamber göndermekle Allah, mü'minlere *büyük bir lütufta bulunmuştur. Hâ*lbuki daha önce onlar apaçık bir sapıklık içindeydiler."**(4)

"Her canlı ölümü tadacaktır. Ve ancak kıyamet günü yaptıklarınızın karşılığı size tastamam verilecektir. Kim cehennemden uzaklaştırılıp cennete konursa o, gerçekten kurtuluşa ermiştir. Bu dünya hayatı ise aldatma metâından başka bir şey değildir."(5)

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan, ondan da eşini yaratan, ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir."(6)

---

(1) Bakara 2/261-264.
(2) Âl-i İmrân 3/85.
(3) Âl-i İmrân 3/102.
(4) Âl-i İmrân 3/164.
(5) Âl-i İmrân 3/185.
(6) Nisâ 4/1.

"Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; ondan başka günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa büsbütün sapıtmıştır."(1)

"İyilik ve (Allah'ın yasaklarından) **sakınma üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın. Allah'tan korkun; çünkü Allah'ın cezası çetindir."**(2)

"Ey *îmân* edenler! Allah için hakkı ayakta tutan, adaletle şahitlik eden kimseler olun. Bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi âdil davranmamaya itmesin. Adaletli olun; bu, Allah korkusuna daha çok yakışan(bir davranış)**dır. Allah'a isyandan sakının. Allah yaptıklarınızı hakkıyla bilmektedir."**(3)

"Kim (Allah'ın huzuruna) **iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır. Kim de kötülükle gelirse o sadece getirdiğinin dengiyle cezalandırılır. Onlar haksızlığa uğratılmazlar."**(4)

"De ki: Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun ortağı yoktur. Bana sadece bu emrolundu ve ben M*üslümanların ilkiyim."*(5)

"De ki: Allah'ın kulları için yarattığı süsü ve temiz rızıkları kim haram kıldı? De ki: Onlar, dünya hayatında, özellikle kıyamet gününde mü'minlerindir. İşte bilen bir topluluk için *âyetleri böyle açıklıyoruz.* De ki: Rabbim ancak açık ve gizli kötülükleri, günahı ve haksız yere sınırı aşmayı, hakkında hiçbir delil indirmediği bir şeyi, Allah'a ortak koşmanızı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır."(6)

---

(1) Nisâ 4/116.
(2) Mâide 5/2.
(3) Mâide 5/8.
(4) En'âm 6/160.
(5) En'âm 6/162-163.
(6) A'râf 7/32-33.

“Şüphesiz ki Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş’a istivâ eden, geceyi durmadan kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örten; güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş durumda yaratan Allah’tır. Bilesiniz ki, yaratmak da emretmek de O’na mahsustur. Âlemlerin Rabbi Allah ne yücedir! Rabbinize yalvara yakara ve gizlice dua edin. Bilesiniz ki O, haddi aşanları sevmez. Islah edilmesinden sonra yeryüzünde bozgunculuk yapmayın. Allah’a korkarak ve (rahmetini) **umarak dua edin. Muhakkak ki iyilik edenlere Allah’ın rahmeti çok yakındır.”**(1)

“(Resûlüm!) **Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir.”**(2)

“Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, mü’minlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.”(3)

“Ey insanlar! Size Rabbinizden bir öğüt, gönüllerdekine bir şifa, mü’minler *için bir hidayet ve rahmet gelmiştir. De ki: Ancak Allah’ın lütfu ve rahmetiyle, işte bunlarla sevinsinler. Bu, onların* (dünya malı olarak) **topladıklarından daha hayırlıdır.”**(4)

“(Resûlüm!) **Kullarıma, benim, çok bağışlayıcı ve pek esirgeyici olduğumu haber ver. Benim azabımın elem verici bir azap olduğunu dabildir.”**(5)

“Muhakkak ki Allah adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor. Antlaşma yaptığınız zaman, Allah’ın

(1) A’râf 7/54-56.
(2) A’râf 7/199.
(3) Tevbe 9/128.
(4) Yûnus 10/57-58.
(5) Hicr 15/49-50.

ahdini yerine getirin ve Allah'ı üzerinize şahit tutarak, pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın. Şüphesiz Allah, yapacağınız şeyleri pekiyi bilir."(1)

"(Resûlüm!) **Sen, Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et! Rabbin, kendi yolundan sapanları en iyi bilendir ve O, hidayete erenleri de çok iyi bilir."**(2)

"Kim hidayet yolunu seçerse, bunu ancak kendi iyiliği için seçmiş olur; kim de doğruluktan saparsa, kendi zararına sapmış olur. Hiçbir günahkâr, başkasının günah yükünü üslenmez. Biz, bir peygamber göndermedikçe (kimseye) **azap edecek değiliz."**(3)

"Biz, hakikaten insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Onları, (çeşitli nakil vasıtaları ile) **karada ve denizde taşıdık; kendilerine güzel güzel rızıklar verdik; yine onları, yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık."**(4)

"De ki: Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim. (Şu var ki) **bana, İlâh'ınızın, sadece bir İlâh olduğu vahyolunuyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa, iyi iş yapsın ve Rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın."**(5)

"(Resûlüm!) **Biz seni âlemlere ancak rahmet olarak gönderdik."**(6)

"Ey insanlar! Rabbinizden korkun! Çünkü kıyamet vaktinin depremi müthiş bir şeydir! Onu gördüğünüz gün, her emzikli kadın emzirdiği çocuğu unutur, her gebe kadın çocuğunu düşürür. İnsanları

(1) Nahl 16/90-91.
(2) Nahl 16/125.
(3) İsrâ 17/15.
(4) İsrâ 17/70.
(5) Kehf 18/110.
(6) Enbiyâ 21/107.

da sarhoş bir halde görürsün. Oysa onlar sarhoş değillerdir; fakat Allah'ın azabı çok dehşetlidir!"(1)

"Ey *îmân* edenler! Allah'tan korkun ve herkes, yarına ne hazırladığına baksın. Allah'tan korkun, çünkü Allah, yaptıklarınızdan haberdardır."(2)

"Çocuk edinmeyen, h*â*kimiyette ortağı bulunmayan, *âcizlikten* ötürü bir dosta da ihtiyacı olmayan Allah'a hamdolsun, de. Ve tekbir getirerek O'nun şanını yücelt!"(3)

(1) Hac 22/1-2.
(2) Haşr 59/18.
(3) İsrâ 17/110.

Nebevî Hidayetler

1- Ebû Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Kuvvetli mü'min, (Allah katında) *zayıf mü'minden daha hayırlı ve daha sevimlidir.* (Bununla beraber) *her ikisinde de hayır vardır. Sen, sana yararlı olan şeyi elde etmeye çalış. Allah'tan yardım dile ve asla acizlik gösterme. Başına bir şey gelirse, 'şöyle yapsaydım, böyle olurdu' diye hayıflanıp durma. 'Allah'ın takdiri bu, O, ne dilerse yapar' de. Zira 'eğer şöyle yapsaydım' sözü, şeytanı memnun edecek işlerin kapısını açar."*(1)

2- Ebû Zer Gaffârî'den (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir: Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Nerede ve nasıl olursan ol, Allah'tan kork. Kötülük işlersen, hemen arkasından iyilik yap ki, o kötülüğü silip süpürsün. İnsanlarla güzel geçin!"(2)

3- Abdullah b. Selâm (r.a.) anlatıyor:

Resûlullah (s.a.v.) Medine'ye geldiğinde insanlar heyecanlandılar, halk arasında bir dalgalanma oldu. "Resûlullah geldi" denildi. Ben de ona

(1) Müslim, Kader 34 (2664). Ayrıca bk. İbn-i Mâce, Mukaddime 10.
(2) İmam Ahmed (); Tirmizî, Birr 55 ().

bakmak için halkın arasına girdim. Resûlullah'ın (s.a.v.) yüzünü net bir şekilde görünce onun yüzünün bir yalancının yüzü olmadığını anladım. İlk söylediği şey şuydu:

"Ey insanlar! Selâmı yayınız, yemek yediriniz, akrabanızla ilginizi ve onlara yardımınızı devam ettiriniz! İnsanlar uyurken siz geceleri namaz kılınız! Bu sâyede selâmetle cennete girersiniz."(1)

4- Câbir'den (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Zulümden sakınıp kaçınınız. Çünkü zulüm, kıyamet gününde zâlime zifiri karanlık olacaktır. Cimrilikten de sakınınız. Çünkü cimrilik sizden önceki ümmetleri helâk etmiştir."(2)

5- Ebû Hureyre'den (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Din kolaylıktır. Dini aşmak isteyen kimse, ona yenik düşer. O halde, orta yolu tutunuz, en iyiyi yapmaya çalışınız, o zaman size müjdeler olsun; günün başlangıcından, sonundan ve bir miktar da geceden faydalanınız."(3)

6- Ebû Hureyre'den (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

- *"Bir Müslümanın, diğer Müslüman üzerindeki hakkı altıdır."* Resûlullah'a (s.a.v):

- "Ey Allah'ın Resûlü! Onlar nedir?" diye sorulunca Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

- *"1-* (Müslüman kardeşine) *selam vermek.*

(1) Tirmizî, Et`ime 45, Kıyâmet 42 (1855). Ayrıca bk. İbn-i Mâce, İkâmet 174, Et`ime 1.
(2) Müslim, Birr 56 (2578).
(3) Buhârî, İmân 29. Ayrıca bk. Nesâî, İmân 28

2- Davetine icabet etmek.

3-(Öğüde ihtiyacı olduğunda) *ona nasihat etmek.*

4- Aksırdığı zaman Elhamdülillah derse, 'Yerhamukellah' demek.

5- Hastalandığı zaman onu ziyarete etmek ve

6- Öldüğü zaman mezara konuluncaya kadar cenazesinin arkasından gitmektir."(1)

7- Ebû Said'den (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Sadaka malından yanımda bulunan şeyleri sizlerden asla saklamam. Kim (dilenmekten) *sakınmak isterse, Allah o kimseyi iffetli kılar. Kim halktan istiğna ederse, Allah onu zengin kılar. Kim sabretmek isterse, Allah ona sabır ihsan eder. Hiçbir kimseye sabırdan daha hayırlı ve sabırdan daha geniş bir nimet verilmemiştir."*(2)

8- Cerîr b. Abdullah (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"İnsanlara merhamet göstermeyen kimseye Allah da merhamet etmez."(3)

9- Enes b. Malik'ten (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Kim, rızkının Allah tarafından genişletilmesini, ecelinin uzatılmasını isterse sıla-i rahim yapsın."(4)

10- Ebû Hureyre'den (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

---

(1) Buhârî, Cenâiz, 2; Müslim, Selâm, 5; Ebu Dâvud, Edeb, 9.
(2) Buhârî1469)); Müslim (1053).
(3) Buhârî, Edeb 18, Tevhîd 2 (7376); Müslim, Fezâil 66 (2319). Ayrıca bk. Tirmizî, Birr 16, Zühd 48.
(4) Buhârî (5986); Müslim (2557).

"Şüphesiz Allah Teâlâ sizin için üç şeyden hoşnut olur, üç şeyden de hoşlanmaz. Sizin sadece kendisine ibadet etmenizden, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamanızdan ve Allah'ın ipine sımsıkı sarılıp tefrikaya düşmemenizden hoşlanır. Dedikodu yapmanızdan, çok sual sormanızdan ve malı telef etmenizden de hoşlanmaz."(1)

11- Ebû Zer'den (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"İyilikten hiçbir şeyi küçük görme. Eğer verecek bir şey bulamazsan, kardeşini güler yüzle karşıla."(2)

12- Ebû Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Birbirinize haset etmeyiniz. Almayacağınız bir malın fiyatını müşteri kızıştırmak için artırmayınız. Birbirinize kin ve nefret beslemeyiniz. Birbirinize darılıp yüz çevirmeyiniz. Birinizin satışı üzerine başka biriniz satış yapmasın. Ey Allah'ın kulları, böylelikle kardeş olunuz. Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Ona zulüm ve haksızlık yapmaz, yardımı kesmez ve onu hakir görmez. –Peygamberimiz üç defa göğsüne işaret ederek buyurdular ki– Takvâ buradadır. Müslüman kardeşini hor ve hakir görmesi, bir kimseye şer olarak yeter. Her Müslümanın kanı, malı ve ırzı, başka Müslümana haramdır."(3)

13- Abdullah b. Mes'ûd'dan (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

---

(1) Müslim, Akdiye 10 (1715). Ayrıca bk. Mâlik, Muvatta', Kelâm 20; İmam Ahmed, Müsned, 2/327, 360, 367.

(2) Müslim, Birr 43 (2626).

(3) Müslim, Birr 32 (2564). Ayrıca bk. Buhârî, Edeb 57; Ebû Dâvûd, Edeb 47; Tirmizî, Birr 24; İbn-i Mâce, Duâ 5 (Müslim rivayeti dışındakiler, Enes İbni Mâlik'ten gelmiştir)

"Doğruluktan ayrılmayın. Çünkü doğruluk (insanı) *iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söyler ve doğruluktan ayrılmazsa Allah (c.c.) katında sıddıklar defterine tescillenir. Yalandan sakının! Çünkü yalan* (insanı) *kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi devamlı yalan söyler, yalan peşinde koşarsa Allah katında yalancılar defterine tescillenir."*(1)

14- Ebü'd-Derdâ'dan (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet gününde mü'min kulun terazisinde güzel ahlâktan daha ağır birşeybulunmaz."(2)

15- Ebû Hureyre'den (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir: Resûlullah (s.a.v.) dua ederken şunu söylerdi:

"Allah'ım, dinimi doğru kıl, o benim işlerimin ismetidir, Dünyamı da doğru kıl, hayatım onda geçmektedir. Ahiretimi de doğru kıl, dönüşüm orayadır. (Yaşadığım müddetce) hayatı benim için hayırları artırmaya vesile kıl. Ölümü de benim için bütün şerlerden kurtularak rahatlamaya vesileeyle."(3)

16- Numân b. Beşir'den (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Mü'minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar."(4)

17- Ebû Hureyre'den (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

(1) Buhârî (6094); Müslim, Birr, 105 (2607).
(2) Ebû Dâvûd (4799); Tirmizî, Birr 61 (2003).
(3) Müslim, Zikr 71, (2720)
(4) Buhârî, Edeb 27 (6011); Müslim, Birr 66 (2586).

"Allah'a ve âhiret gününe îmân eden kimse komşusunu rahatsız etmesin. Allah'a ve âhiret gününe îmân eden kimse misafirine ikram etsin. Allah'a ve âhiret gününe îmân eden kimse ya faydalı söz söylesin veya sussun!"(1)

(1) Buhârî, Nikâh 80, Edeb 31, 85, Rikak 23(6018); Müslim, İmân 74, 75 (47). Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 123; Tirmizî, Kıyâmet 50; İbn-i Mâce, Edeb 4

Sonuç ve Değerlendirme

Yüce Allah'ın hidayet nasip ettiği kimselerin şunu yapmaları gerekir:

- Dinini öğrenmek, onun hüküm ve maksatlarını bilmeye çalışmaktır. Bunun için okuyup araştırmak ve sahih İslâm bilgisine sahip kimselerin ders halkalarına iştirak etmektir.

- Eğer kendisinde İslâm âlimlerinden biri olma yeteneği olduğunu düşünüyorsa ve bunu yapmasına yardımcı olacak imkânları buluyorsa, bu övgüye değer bir arzudur. Çünkü İslâm hem aslı itibariyle Müslüman olan hem de yeni Müslüman olan takipçilerine kapıyı açan bir dindir. Çeşitli bilimlerde ilerlemek; aslı itibariyle Müslümanlara özgü olup yeni Müslümanların öğrenmeyeceği bir bilgi yoktur. İslâm tarihi de bu gerçeğe şahitlik etmektedir.

- İslâm'ın kuru bilgi sahibi veya bir şeyler hakkında malumat sahibi olmaktan ibaret olmadığını bilmelidir. Zira İslâm, kadın-erkek her Müslümanın hayatında uygulaması gereken rabbanî bir pratik hayat modelidir. Böylece Müslüman hem teorisiyle hem de pratiğiyle Müslüman olur.

Bu konuda aşağıdaki hususlar size yardımcı olacaktır:

a) Etrafınızı hayırlı işler yapmanızda size yardımı dokunacak iyi insanlarla çevrelemeniz ve mümkünse namazlarınızı yakınınızdaki bir camide düzenli olarak eda etmenizdir.

b) Müslümanlarla camilerde, İslâmî merkezlerde, sosyal medya üzerinden ve sizin dilinizde yayın yapan İslâmî kanallar aracılığıyla iletişim halinde olun. Böylece canlılığınızı koruyup İslâm hakkında daha çok bilgi edinir, onları kardeşlerinizle paylaşır ve onların deneyimlerinden yararlanırsınız. Size tavsiyemiz; bu konuda deneyim sahibi olduklarına güvendiğiniz arkadaşlarınızın fikirlerini alıp onların yardımcı olmalarını sağlamanızdır. Çünkü sosyal medya ortamları pespaye ile değerlinin, iyi ile kötünün çokça ve bir arada bulunduğu alanlardır.

c) Kur'ân-ı Kerim'i kendi dilinizde doğru tercüme edilmiş bir nüshadan okuyun ve -Allah'ı (c.c.) yücelten ve öven âyetler, peygamberlerin kıssaları, güzel ahlâkla bezenmeyi emreden ve haramlardan sakındıran âyetler gibi- delaleti açık olan âyetler üzerinde iyice durup tefekkür edin.

d) Sünnet namazları, zikirleri, Kur'ân tilavetini, zekât gibi ibadetleri günlük programınıza yerleştirin ve güç yetirebildiğiniz ölçüde bunlara devam edebildiğiniz kadar sürekli yapın. Resûl-i Ekrem (s.a.v.) bu hususta şöyle buyurmuştur: *"Allah katında amellerin en sevimlisi, az da olsa devamlı olanıdır."*(1)

e) Olumsuz düşüncelerden kurtulmalısınız. Örneğin, İslâm'dan önceki geçmişinizden pişmanlık duymaktan ya da hidayete ermeden önce işlediğiniz günahlardan kendinizi harap etmekten vazgeçmelisiniz. Çünkü bu tür düşünceler sizi olumlu bilgiden alıkoyar. Durun ve ileriye bakın. Zamanınızı ve çabanızı sizin Rabbinizle yaptığınız yeni sözleşmeye odaklayın. Hidayete ermeden önce kaçırdıklarınızı telafi etmenin en pratik yolu budur.

(1) Müslim (2818); Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Tatavvu', 27.

f) Dikkatinizi çok sayıda salih amele dağıtmayın. Yoksa donup şaşakalırsınız ve kontrolü kaybedersiniz. Bu da hidayetin nimetlerini tatmanın en güzel dönemlerinin tadını kaçırır. Bunun yerine mizacınıza ve kabiliyetlerinize uygun salih ameller yapmaya odaklanmalısınız. Resûl-i Ekrem (s.a.v.) bu hususta şöyle buyurmuştur: *"Her şeyde istikâmet üzere olun. Bununla birlikte siz buna tam olarak güç yetiremezsiniz. O halde biliniz ki, en hayırlı amelleriniz, namazdır. Daima abdestli olmaya ancak mü'minler riâyet eder."*(1)

g) Sizinle Rabbiniz arasındaki iletişimi sağlayan namazları, öğrendiğiniz ve yapabileceğiniz en güzel surette yapmaya dikkat edin. Allah'a (c.c.) çok dua ve niyazda bulunun. O'na yöneldiğiniz müddetçe O (c.c.) sizi asla yalnız ve desteksiz bırakmayacağınızı bilin.

Değerli din kardeşlerim. Kıymetli hanımefendiler ve beyefendiler!

Sizinle vedalaşırken sizi çok sevdiğimizi, kardeşliğinizi ve yakınlığınızı hissettiğimizi bilmenizi isterim. Yüce Mevla'dan hayatınızda başarılı olmanızı, İslâm üzere sebat etmenizi ve yarın ahiret yurdunda Yüce Allah'ın kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğun kimselerin; nebiler, sıddıklar ve salihlerle buluşturmasını dilerim. Onlar ne güzel yol arkadaşlarıdır!

Allah'a ısmarladık.

Allah'ım! Gönderdiğin nebî ve resûllerin sonuncusu olan Efendimiz Muhammed'e, ehl-i beytine, ashabına ve diğer peygamberlere salat ve selam olsun. Hamd, Allah'a mahsustur.

Es-Selamu aleyküm ve rahmetüllahi ve berekatüh.

Kardeşiniz:

Abdülvehhâb Süleymanoğlu

(1) İmam Ahmed (22378); İbn-i Mâce, Tahâret 4 (277).

içindekiler

Giriş.....5

BİRİNCİSİ: ÎMÂNIMIZ.....9

Huzur Dolu Güzel Bir Hayat.....11

Allah'ı Bilmek.....15

Değerli kardeşlerim!.....17

Yalnızca Allah'a İbadet etmek.....23

Allah'ın Elçileri (aleyhimüsselam).....27

Kutlu Elçi Muhammed Mustafa'yı (s.a.v.) Sevmek.....30

Din Aklî Kanaatler ve Kalbî Duygulardan Oluşur.....34

Bugün Artık Zulmetmek Yoktur.....37

Mü'minin Ahirete Bakışı.....42

İKİNCİSİ: İSLÂMIMIZ.....49

İslâm Hakkında Sorular 51
Hidayet Nimeti 57
İmanda Sebat 60
İslâm'ın Evrenselliği 62
Müslümanlığımız ve İlişkilerimiz 65
Müslümanlığımız Bize Sorumluluk Yükler 68
İslâm'ı Tanıtmak 69
Erkek ve Kadın 72
İslâm Kolaylık Dinidir 75
Başarılarını Korumak 77
Güzel Ahlâk 80
Kim İslâm'ı Temsil Eder? 84
Müslümanların Dini ve Mevcut Halleri 87
ÜÇÜNCÜSÜ: İBADETLERİMİZ 89
İbadetimiz Hayatımızdır 91
Namazın Fazileti 95
Namazın Verdiği İç Huzuru (Sekinet) 98
Allah'ı (c.c.) Zikretmek 101
Dua İbadettir 105
Kur'ân-ı Kerim 107
DÖRDÜNCÜSÜ: HATALARIMIZ 111
Günahlara Bulaşmak 113

Yakanızı Bırakmayan Günahlar 115
Günahlar Genetik mi? 117
Hidayetten Önceki Günahlarımız 118
Rahmet-i İlahî 121
Günahların Bağışlanması 123
BEŞİNCİSİ: KUR'ÂN-I KERİM'İN HİDAYET REHBERLİĞİ 125
Fatiha Suresi'nin Hidayet Rehberliği 127
Kur'ân'ın Hidayet Rehberliği 135
Nebevî Hidayetler 141
Sonuç ve Değerlendirme 147

DİN KARDEŞLERİME

Kardeşliğimizin temelini dokuyan bağları çeşitli vesilelerle hissederiz. Allah'a yalvardığımızda, bütün Müslümanların dualarına hissedâr olduğumuzu biliriz. Peygamberimiz'e iştiyak duyduğumuzda, sair mü'minlerin de ona müştak olduğuna inanırız. Namaza durduğumuzda kardeşlerimizin de aynı kıbleye yöneldiklerini biliriz. "Tevhîd-i ef'âl tevhîd-i kulûbü müncer olur. (Mütemâdiyen aynı fiilleri işleyenlerin kalpleri zamanla aynı düşüncede birleşir) kuralı gereğince ibadetlerimizde ve muamelâtımızda bu sarsılmaz bağı hep hissederiz.

Bu kitabın muhtevasını oluşturan başlıklar; yüce dinin temelini teşkil eden esasların değerini gündeme getiriyor. Yoğun bir enformasyon taarruzuna maruz kaldığımız bir çağda, Müslümanlığın erdemlerine sahip çıkmak gibi bir mükellefiyetimiz var. Bu yönüyle elinizdeki kitap, yediden yetmişe bütün Müslümanlara yönelik bir haykırıştır. İnanıyoruz ki yazarın bu samimi seslenişi, duruşumuzu netleştirip sorumluluğumuzu kuşanmaya hepimizi teşvik edecektir.

Abdulvahab Süleymanoğlu